

AKTİN NÖVÜ	Maliyyə Nazirliyi
QƏBUL EDİLDİYİ TARİX	25.12.2018
QEYDİYYAT NÖMRƏSİ	Q-13
ADI	“İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə
RƏSMİ DƏRC EDİLDİYİ MƏNBƏ	
QÜVVƏYƏ MİNMƏ TARİXİ	29.12.2018
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VAHİD HÜQUQI TƏSNİFATI ÜZRƏ İNDEKS KODU	090.160.000
HÜQUQİ AKTLARIN DÖVLƏT REYESTRİNİN QEYDİYYAT NÖMRƏSİ	15201812250013
HÜQUQİ AKTIN HÜQUQİ AKTLARIN DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLDİYİ TARİX	28.12.2018

Q Ə R A R

Q-13

Bakı şəhəri

25 dekabr 2018-ci il

“İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 9 fevral tarixli 48 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 8.48-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Mühəsibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 4 may tarixli 1140-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Mühəsibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 7 fevral tarixli 192 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin [1 iyun 2018-ci il tarixli 105 nömrəli](#) Fərmanının 2.3-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyası

qərara alır:

1. "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. "Dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda mühəsibat uçotunun təşkili və aparılması barədə" Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin [2012-ci il 09 fevral tarixli Q-02 nömrəli](#) Qərarının 1-ci hissəsi ləğv edilsin.
3. Maliyyə Nazirliyinin aparatının Uçot siyasəti şöbəsinə tapşırılsın ki, bu qərarın 3 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi üçün Ədliyyə Nazirliyinə təqdim edilməsini təmin etsin.

**Kollegiyanın sədri,
Azərbaycan Respublikasının
maliyyə naziri**

Samir Şərifov

**"Təsdiq edilmişdir"
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə
Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı Q-13
25 dekabr 2018-ci il**

İCTİMAİ SEKTOR ÜÇÜN MÜHASİBAT UÇOTUNUN BEYNƏLXALQ STANDARTLARINA ƏSASƏN MÜHASİBAT UÇOTUNUN APARILMASI QAYDALARI**1. Ümumi müddəalar**

1.1. Bu Qaydalar "Mühəsibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14.1-1-ci maddəsinə və İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən hazırlanmışdır.

1.2. Bu Qaydalar büdcə təşkilatları, bələdiyyə orqanları və illik maliyyə hesabatlarını İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları əsasında tərtib edən digər qeyri-kommersiya təşkilatları, habelə publik hüquqi şəxslər (bundan sonra – təşkilat) tərəfindən mühəsibat uçotunun təşkili, aparılması və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını tənzimləyir.

1.3. Təşkilatların tərtib etdikləri maliyyə hesabatlarının məqsədi müxtəlif istifadəçilər tərəfindən resursların bölüşdürülməsi ilə bağlı qərarların qəbul edilməsi və qiymətləndirilməsi zamanı təşkilatın maliyyə vəziyyəti, maliyyə nəticələri, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında informasiyanın təmin edilməsindən ibarətdir. Təşkilatlar tərəfindən maliyyə hesabatlarında təqdim olunan informasiya bu hesabatlara əlavə edilən əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlərdə açıqlanmalıdır.

2. Əsas anlayışlar

2.1. Bu Qaydalarda istifadə edilmiş əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

- 2.1.1. Maliyyə hesabatları – təşkilatın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti, habelə maliyyə vəziyyəti barədə sistemləşdirilmiş məlumatları özündə əks etdirən hesabatlardır.
- 2.1.2. Mühəsibat uçotu sənədi – ilkin uçot sənədləri, mühəsibat uçotu registrləri, maliyyə hesabatları, habelə uçotun formalaşdırılması üçün tərtib edilən sənədlərdir.
- 2.1.3. İlkin uçot sənədləri – maliyyə-təsərrüfat əməliyyatlarının aparılması üçün təşkilatın rəhbərinin göstərişini təsdiq edən və ya bu əməliyyatların baş verməsinə hüquq verən, habelə mühəsibat uçotunun aparılmasına əsas verən yazılı və ya elektron daşıyıcılarda olan təsdiqedicilərin sənədləridir.
- 2.1.4. Mühəsibat uçotu registrləri – ilkin uçot sənədlərindəki məlumatların mühəsibat uçotunda, maliyyə, vergi və digər hesabatlarda əks etdirilməsi məqsədi ilə həmin məlumatların kronoloji ardıcılıqla sistemləşdirilməsi və yığılması üçün nəzərdə tutulan sənədlərdir.
- 2.1.5. Baş mühəsib vəzifəsinə təyin edilən, habelə bu vəzifələri icra edən şəxs (bundan sonra – baş mühəsib) – mühəsibat uçotu subyektdə mühəsibat uçotunun aparılmasını təmin edən, mühəsibat uçotuna əsasən maliyyə, vergi və digər hesabatların tərtib edilməsinə, habelə uçotun formalaşdırılmasına və mühəsibat uçotu sənədlərinin saxlanılmasına cavabdeh olan vəzifəli şəxsdir.
- 2.1.6. Mühəsibat uçotu xidməti – təşkilatda öz işçiləri və ya müqavilə əsasında sahibkarlıq subyektləri tərəfindən mühəsibat uçotunun aparılması, o cümlədən maliyyə, vergi və digər hesabatların hazırlanması və təqdim edilməsi sahəsində göstərilən xidmətdir.
- 2.1.7. Peşəkar mühəsib – müvafiq icra hakimiyyəti orqanının yaratdığı qurumun təşkil etdiyi imtahandan müvəffəqiyyətlə keçərək, peşəkar mühəsib sertifikatını almış və peşəkar mühəsib təşkilatının üzvü olan şəxsdir.
- 2.1.8. Uçot siyasəti – maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim edilməsi zamanı təşkilatlar tərəfindən tətbiq edilən konkret prinsiplər, əsaslar, şərtlər və yanaşmalardır.
- 2.1.9. Aktivlər - keçmiş hadisələrin nəticəsi olaraq təşkilatın nəzarətində olan və gələcəkdə təşkilata iqtisadi səmərə və xidmət potensialı vəd edən resurslardır.
- 2.1.10. Öhdəliklər - təşkilatın keçmiş hadisələr nəticəsində yaranan cari borcudur və onların ödənilməsi iqtisadi səmərə və ya xidmət potensialını təcəssüm etdirən resursların təşkilatdan kənara axını ilə nəticələnir;
- 2.1.11. Xalis aktivlər (kapital) - bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra təşkilatın xalis aktivlərinin dəyəridir;
- 2.1.12. Gəlirlər - mülkiyyətçilər tərəfindən ayrımlarda artım istisna olmaqla xalis aktivlərdə/kapitalda artım ilə nəticələnən və hesabat dövrü ərzində təşkilata daxil olan (olacaq) iqtisadi səmərə və ya xidmət potensialıdır;
- 2.1.13. Xərclər - aktivlərin xaric olması və ya istehlak edilməsi iqtisadi mənfəətin, mülkiyyətçilər üçün bölüşdürülməyə aid olmayan xalis aktivlərin (kapitalın) azalması ilə nəticələnən və ya öhdəliklərin yaranması ilə müşahidə edilən məsrəflərdir;
- 2.1.14. Maliyyə hesabatlarına izahlı qeydlər - maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda, maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda, xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda təqdim edilmiş məlumatların açıqlanmasını və ya təhlilini və bu hesabatlarda yer almayan məlumatlar haqqında əlavə informasiyanın təqdimatıdır;
- 2.1.15. Qiymətləndirmə - maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda və ya maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda təqdim edilən obyektin pul ifadəsinin müəyyənləşdirilməsidir;
- 2.1.16. Likvidlik - təşkilatın aktivin nominal dəyərinin dəyişilməz saxlanılmaqla, onların qısa müddət ərzində pul vəsaitlərinə çevrilməsi yolu ilə yaranmış öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi qabiliyyətidir.

3. İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsaslanan ehtimallar (prinsiplər) və maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətlərinin zəruriliyi

3.1. Mühəsibat uçotunun aparılması zamanı İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsaslanan ehtimallara (prinsiplərə), maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri və maliyyə hesabatları elementlərinin qiymətləndirmə metodlarına üstünlük verilir. Mühəsibat uçotunu tənzimləyən qanunvericilik aktlarında əks olunan tələblərin və ya təşkilatın iş xüsusiyyətinin dəyişdirilməsi ilə əlaqədar, təşkilatın uçot siyasətinin müvafiq müddəalarında da düzəlişlər aparılmalı və istifadəçilərin diqqətinə çatdırılmalıdır.

3.2. Mühəsibat uçotunun hesablama metodu əməliyyatların və digər hadisələrin baş verdiyi zaman (və yalnız pul vəsaitinin və ya onun ekvivalentinin alınması və ya ödənilməsi zamanı deyil) uçota alınmasıdır. Mühəsibat uçotunun hesablama metodu əsasında uçota alınan maliyyə hesabatlarının elementləri (aktivlər, öhdəliklər, xalis aktiv/kapital, gəlirlər və xərclər) onların baş verdiyi zaman aid olduğu dövrlər üzrə maliyyə hesabatlarında tanınır.

3.3. Təşkilatın fəaliyyətinin fasiləsizliyi konsepsiyası təşkilatın fəaliyyətinin davam edəcəyini və onun fəaliyyətinin dayandırılması və ya fəaliyyətinin, həcmnin

əhəmiyyətli dərəcədə ixtisara salınması zərurətinin və ya niyyətinin olmadığını nəzərdə tutur. Təşkilatın fəaliyyətinin fasiləsizliyi barədə ehtimal aktivlərin və öhdəliklərin ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilməsinin tətbiq edilməsinə zəmin yaradır (büdcə təşkilatları tərəfindən isə aktivlərin və öhdəliklərin ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilməsi tətbiq edilir). Əgər təşkilatın ləğv olunacağı ehtimal olunarsa, aktivlərin qiymətləndirilməsi əsasən kimi bu aktivlərin alınması üçün çəkilmiş məsrəflər deyil, onların ehtimal olunan satış dəyərindən (yəni, satış üzrə xərclər çıxılmaqla, satış qiyməti) istifadə olunmalıdır. Təşkilatın yaxın gələcəkdə ləğv olunacağı gözlənilməli halda, təşkilat tərəfindən onun öhdəliklərinin ödənilməsi üçün tələb olunan pul vəsaitlərinin gözlənilən mədaxili barədə daha etibarlı məlumatı aktivlərin ehtimal olunan satış dəyəri təmin edəcəkdir. Təşkilatın ləğv olunması labüddürsə, aktivlər qısamüddətli (dövryyə) və uzunmüddətli (dövryyədənkenar) kimi təsnifləşdirilir. Bu zaman, bütün aktivlər ləğv olunması gözlənilən qısamüddətli aktivlər hesab olunur. Öhdəliklər üzrə kreditorlarla hesablaşmalara gəldikdə isə, bu öhdəliklər uqotda ənənəvi olaraq, qısamüddətli və ya uzunmüddətli öhdəliklər kimi deyil, prioritetlər əsasında daha əhəmiyyətli öhdəliklər meyarına uyğun olaraq təsnifləşdirilərək əks etdirilməlidir.

4. Maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri.

4.1. Maliyyə hesabatlarının tərkibi aşağıdakılardan ibarətdir:
4.1.1. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat (əlavə 1);
4.1.2. maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat (əlavə 2);
4.1.3. xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər haqqında hesabat (əlavə 3);
4.1.4. pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat (əlavə 4);
4.1.5. əhəmiyyətli uqot siyasətləri və izahlı qeydlər.
4.2. Maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri maliyyə hesabatlarında təqdim olunan informasiyanı istifadəçilər üçün daha yararlı edən aşağıdakı əsas amillərdən ibarətdir:

4.2.1. Münasiblik: Keçmiş, indiki və gələcək hadisələri qiymətləndirməklə istifadəçilərin iqtisadi qərarlar qəbul etmələrinə təsir edən informasiya münasib hesab olunur. İnformasiyanın münasibliyi onun mahiyyəti və əhəmiyyətliliyindən asılıdır. Bəzi hallarda informasiyanın mahiyyəti onun münasib olması üçün kifayətdir. Digər hallarda isə informasiyanın mahiyyəti və əhəmiyyətliliyi birgə nəzərə alınmalıdır;

4.2.2. Əhəmiyyətlilik: Maliyyə hesabatlarını təqdim edənlər tərəfindən nəzərə alınmaması və ya təhrif olunması səbəbindən istifadəçilərin bu hesabatlar əsasında iqtisadi qərarların qəbul edilməsinə təsir edə bilən informasiya əhəmiyyətli hesab olunur. Əhəmiyyətlilik konkret şəraitlərdə maliyyə hesabatlarında diqqətsizlikdən göstərilməmiş məlumatın və ya yol verilmiş səhvin həcmindən asılıdır. Əhəmiyyətlilik informasiyanın keyfiyyət xüsusiyyətləri ilə deyil, bu informasiyanın münasibliyini müəyyən edən kamıyyətərlə ölçülür;

4.2.3. Etibarlılıq: Tərkibində əhəmiyyətli səhvlər və qabaqcadan əmələ gəlmiş yanlış (qərəzli) fikirlər mövcud olmayan informasiya etibarlı hesab olunur. Etibarlı informasiya neytrallıq, ehtiyatlılıq, düzgün təqdimat və tamlıq kimi keyfiyyətlərə malik olmalıdır;

4.2.4. Düzgün təqdimat: Təşkilatın maliyyə hesabatlarında informasiyanın düzgün təqdimatı onun maliyyə vəziyyətini və fəaliyyətinin maliyyə nəticələrini qərəzsiz, təhrifsiz, manipulyasiyasız və ya əhəmiyyətli faktları gizlətmədən, mahiyyətin formadan üstünlüyü konsepsiyası əsasında, mümkün qədər obyektiv əks etdirməsini nəzərdə tutur.

4.2.5. Mahiyyətin formadan üstünlüyü: Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən əməliyyatların və digər hadisələrin düzgün olması üçün həmin əməliyyatlar və hadisələr onların iqtisadi mahiyyətinin hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi əsasında təqdim olunmalıdır;

4.2.6. Neytrallıq: Maliyyə hesabatlarında təqdim olunan informasiyanın etibarlı olması üçün məlumatlar neytral, yəni, qərəzsiz olmalıdır. Maliyyə hesabatlarını hazırlayanlar tərəfindən təqdim olunan informasiya, onların öncədən müəyyən olunmuş nəticənin əldə edilməsi üçün istifadəçinin qərarına təsir etdikdə, maliyyə hesabatları neytral hesab oluna bilməz;

4.2.7. Ehtiyatlılıq: Ehtiyatlılıq - qeyri-müəyyən şəraitdə qiymətləndirmə zamanı aktiv və ya gəlirlərin artırılmamasının, öhdəlik və xərclərin azaldılmamasının təmin olunması məqsədilə diqqətli yanaşmanın tətbiqidir. Bir çox hallarda qeyri-müəyyən şəraitdə aktiv və gəlirlər üzrə onların mümkün dəyərlərindən ən aşağı, öhdəlik və xərclər üzrə isə onların ən yüksək qiyməti istifadə edilməlidir. Ehtiyatlılıq prinsipinə riayət olunması gəzli kapital ehtiyatlarının və həddən artıq həcmə hesablanmış qiymətləndirilmiş öhdəliklərin yaradılmasını, habelə aktivlərin və gəlirlərin qəsdən azaldılmasına və ya öhdəliklərin və xərclərin qəsdən artırılmasına əsas vermir;

4.2.8. Tamlıq: Maliyyə hesabatlarında təqdim olunan informasiyanın etibarlı olması üçün bu informasiya, onun əhəmiyyətliliyi və ona çəkilən xərclər nəzərə alınmaqla, dolğun olmalıdır;

4.2.9. Müqayisəlilik: İstifadəçilər üçün maliyyə hesabatları arasında müvafiqliyi və fərqliliyi müəyyən etmək və qiymətləndirmək imkanını yaradan informasiya müqayisəli hesab olunur. İstifadəçilər tərəfindən təşkilatın müxtəlif dövrlərə aid olan maliyyə hesabatlarının və ayrı-ayrı təşkilatların maliyyə hesabatlarının müqayisə edilə bilməsi üçün təşkilatların maliyyə vəziyyətindəki və fəaliyyətlərindəki meylləri müəyyən etmək imkanı yaradır;

4.2.10. Anlaşıqlılıq: Maliyyə hesabatlarında təqdim olunan informasiyanın mahiyyəti istifadəçilər tərəfindən anlaşılmalıdır. Eyni zamanda, istifadəçilər mühasibat uqotu və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uqotunun Beynəlxalq Standartları haqqında zəruri biliklərə malik olmalı və informasiyanı kifayət qədər dərindən öyrənməyə hazır olmalıdırlar. Münasib informasiya, onun mürəkkəbliyinə görə istifadəçilər tərəfindən anlaşılmasını səbəbindən maliyyə hesabatlarından çıxarılmamalıdır.

5. Maliyyə hesabatları elementlərinin qiymətləndirilməsi

5.1. Qiymətləndirmə üçün aşağıdakı qiymətləndirmə əsaslarından istifadə olunur:

5.1.1. İlkin dəyər:

5.1.1.1. Aktivin ilkin dəyər əsasında qiymətləndirilməsi onun əldə edilməsi zamanı pul vəsaitlərinin və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin ödənilmiş məbləği, yaxud verilmiş əvəzləşdirmənin (mübadiləyə verilmiş qeyri-monetar aktivlərin, qəbul edilmiş öhdəliklərin, buraxılmış kapital alətlərinin) ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur;

5.1.1.2. Öhdəliyin ilkin dəyər əsasında qiymətləndirilməsi təşkilatın adı iş şəraitində bu öhdəliyin yerinə yetirilməsi məqsədilə ödənilməsi gözlənilən pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin məbləği, yaxud bəzə öhdəliyi əvəzinə alınmış pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin məbləği, yaxud alınmış digər vəsaitlərin ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur.

5.1.2. Cari dəyər:

5.1.2.1. Aktivin cari dəyəri əsasında qiymətləndirilməsi hal-hazırda analoji aktivlərin əldə edilməsi üçün ödənilməli olan pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin məbləği ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur;

5.1.2.2. Öhdəliyin cari dəyəri əsasında qiymətləndirilməsi onların hal-hazırda yerinə yetirilməsi məqsədilə ödənilməli olan pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin nominal (diskontlaşdırılmamış) məbləği ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur .

5.1.3. Mümkün satış dəyəri:

5.1.3.1. Aktivin mümkün satış dəyəri əsasında qiymətləndirilməsi təşkilatın adı iş şəraitində bu aktivin satılması nəticəsində əldə edilə biləcək pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin məbləği ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur;

5.1.3.2. Öhdəliyin mümkün ödəniş dəyəri əsasında qiymətləndirilməsi təşkilatın adı iş şəraitində bu öhdəliyin yerinə yetirilməsi məqsədilə pul vəsaitlərinin və ya onların ekvivalentlərinin ödənilməli olan nominal (diskontlaşdırılmamış) məbləği ilə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur.

5.1.4. Ədalətli dəyər:

5.1.4.1. Aktivin ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilməsi onun müstəqil, yaxşı məlumatlandırılmış və bu cür əməliyyatı həyata keçirməkdə maraqlı olan tərəflər arasında mübadilə nəticəsində əldə edilə biləcək məbləğlə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur;

5.1.4.2. Öhdəliyin ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilməsi müstəqil, yaxşı məlumatlandırılmış və bu cür əməliyyatı həyata keçirməkdə maraqlı olan tərəflər arasında əməliyyatın icrası zamanı bu öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məbləğlə qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur.

6. İlkin uqot sənədlərinin və mühasibat uqotu registrlərinin tərtibi qaydası

6.1. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uqotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq maliyyə hesabatlarını tərtib edən təşkilatlar mühasibat uqotunun aparılması zamanı ilkin uqot sənədləri və mühasibat uqotu registrlərindən istifadə edir. Təsərrüfat əməliyyatlarının baş verməsi faktını əks etdirən ilkin uqot sənədləri mühasibat uqotu registrlərində yazılışlar üçün əsas hesab olunur.

6.2. İlkin sənədlər özlərində aşağıdakı zəruri rekvizitləri əks etdirməlidir:

6.2.1. Sənədin (formanın) adı, nömrəsi, kodu, tərtib edilmə vaxtı və tarixi, sənəd tərtib edilən təşkilatın adı, təsərrüfat əməliyyatlarının məzmunu, təsərrüfat əməliyyatlarının rəsmiləşdirilməsinin düzgünlüyü üçün məsul şəxslərin vəzifələri, soyadı, adı, atasının adı, şəxsi imzaları və qanunvericiliklə tələb olunan digər rekvizitlər;

6.2.2. Əməliyyatların xarakterindən və uqot məlumatlarının işlənməsi texnologiyasından asılı olaraq ilkin uqot sənədlərinə əlavə rekvizitlər daxil edilə bilər;

6.2.2.1. İlkin uqot sənədləri əməliyyatların baş verdiyi anda, bu mümkün olmadıqda isə əməliyyatlar bilavasitə qurtarıqdan sonra tərtib edilməlidir.

6.3. Sənədlərin keyfiyyətli tərtibatı, onların vaxtında mühasibat uqotunda əks etdirilməsi üçün müəyyən edilmiş müddətlərdə təqdim edilməsi, sənədlərdəki məlumatların doğruluğu həmin sənədləri tərtib etmiş və imzalayan şəxslər tərəfindən təmin edilir.

6.4. İlkin uqot sənədlərinə əsasən məlumatları işləyib qaydaya salmaq və onlara nəzarət etmək üçün icmal uqot sənədləri hazırlanmalıdır.

6.5. Mühasibat uqotu registrlərində qeydlər üçün əsas sayılan sənədlər qrafiklə müəyyən edilmiş vaxtlarda mühasibatlığa təhvil verilməlidir.

6.6. Pul vəsaitlərinin, material qiymətlərinin və başqa əmlakların qəbul-təhvil ilə əlaqədar əməliyyatlar ilkin uqot sənədləri əsasında həyata keçirilən zaman iştirak edən hüquqi şəxsin nümayəndələrinə və ya fiziki şəxslərə sənədlərin bir nüsxəsi verilir. Əməliyyatda iştirak edənləri sənədlərin surəti ilə təmin etmək təşkilatda bu əməliyyatı rəsmiləşdirənin öhdəsinə düşür.

6.7. Mühasibat uqotunda əks etdirilməsi zəruri olan uqota qəbul edilmiş ilkin uqot sənədlərdəki məlumatlar təşkilatın mərkəzi aparatı tərəfindən yığılır və sistemləşdirilir. Təşkilatlar tərəfindən müəyyən dövr ərzində aparılmış təsərrüfat əməliyyatları haqqında məlumatlar mühasibat uqotu registrlərindən qruplaşdırılmış şəkildə mühasibat uqotu hesablara köçürülür.

6.8. İlkin uqot sənədlərdə (ciddi hesabat blankları, kassa və bank sənədləri istisna olmaqla) və mühasibat uqotu registrlərində qeydsiz düzəlişlərə yol verilmir. Səhvlərin düzəlişi həmin sənədi imza etmiş şəxslərin imzası ilə düzəlişin tarixi göstərilməklə təsdiq edilməlidir. Ciddi hesabat blanklarında, kassa və bank sənədlərində heç bir düzəliş

yol verilmir. İlkən uçot sənədləri, mühasibat uçotu registrləri, maliyyə hesabatları müəyyən edilmiş qaydaya və müddətə müvafiq olaraq saxlanılmalıdır.

6.9. Təşkilatlar tərəfindən sintetik uçotun aparılması Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının 18 yanvar 2016-cı il tarixli Q-02 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına, Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq memorial order forması əsasında sintetik uçotun aparılması Qaydası"na uyğun həyata keçirilir.

6.10. Elektron məlumat daşıyıcıları vasitəsi ilə mühasibat uçotu registrlərini tərtib edən təşkilatlar, onların lazımi qaydada istifadəsi üçün mühasibatlığı müasir uçot texnikası və texniki vasitələrlə təmin etməlidir.

6.11. Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən təşkilatlar mühasibat uçotu registrlərini Azərbaycan dilində aparmalıdır. Xaricdə fəaliyyət göstərən təşkilatın Azərbaycan dilindəki mühasibat uçotu registrləri bu xarici ölkələrin qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş tələblər əsasında xarici dillərlə tərcümə edilə bilər.

6.12. Əllə tərtib olunan mühasibat kitablarında səhifələr nömrələrini və qaytanları. Kitabın son səhifəsində səhifələrin yekun sayı göstərilməklə təşkilatın baş mühasibi və bu təşkilatın rəhbəri tərəfindən təyin edilmiş digər mühasibatlıq işçisinin imzası ilə təsdiq edilir və möhürlənir. Hər kitabda təşkilatın, mərkəzi mühasibatlığın və ya mühasibat uçotu xidmətinin həyata keçirən hüquqi və ya fiziki şəxs olan sahibkarlıq subyektlərinin adı və kitabın açıldığı tarix yazılır. Kitabda açılmış subhesabların adı olmalıdır. Müəyyən bir subhesab üzrə yazılışlar kitabın digər səhifəsinə köçürülərkən, həmin subhesab üzrə başlıqda, yeni səhifənin nömrəsi göstərilməklə yazılışın köçürülməsi haqqında qeyd edilir.

6.13. Hesabat dövrü başa çatan zaman mühasibat uçotu kitablarında boş səhifələr növbəti hesabat dövrünün əməliyyatlarının yazılışları üçün istifadə oluna bilər. Mühasibat uçotunun registrlərində yazılışlar ilkən uçot sənədləri alınan günün növbəti gündündən gec olmayaraq ilkən uçot sənədlərinə əsasən mürəkkəblə, diyiçəkli qələmlə və ya avtomatlaşdırılmış üsulla aparılır. Mühasibat uçotunun registrləri həmçinin müasir hesablama texnikası vasitəsi ilə tərtib edilir. Hər ayın sonunda analitik uçot registrlərində dövrünün yekunu hesablanır və subhesablar üzrə qalıqlar çıxarılır. İlkən əvvəlində olan dövrüyyə balansının məlumatları (qalıqlar) hesabat dövründən əvvəlki dövrün sonuna təsdiq edilmiş yekun balansın məlumatlarına uyğun olmalıdır. Hesabat ilinin əvvəlində dövrüyyə balansının məlumatları dəyişərsə onun səbəbləri aydınlaşdırılmalıdır.

6.14. İlkən uçot sənədləri, mühasibat uçotu registrləri və maliyyə hesabatları arxivə təhvil verilənə qədər mühasibatlıqda xüsusi yerlərdə və ya baş mühasib tərəfindən məsul edilmiş şəxslərin cavabdehliyi altında bağlı rəflərdə mühafizə olunur. Mühasibat sənədləri təşkilatların mühasibat arxivində müəyyən olunmuş müddət ərzində mühafizə olunur. Mühafizə müddəti bitdikdən sonra mühasibat sənədləri müəyyən olunmuş qaydada müvafiq dövlət arxivinə təhvil verilir. Sənədlərin arxivə təhvil verilməsini və ya qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq ləğv edilməsini təsdiq edən aktlar mühasibatlıqda daimi mühafizə edilməlidir. Təşkilatların ilkən uçot sənədləri, mühasibat uçotu registrləri, maliyyə hesabatları istintaq orqanları, prokurorluq və məhkəmə tərəfindən ibtidai istintaq üçün Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə müvafiq olaraq bu orqanların qərarı əsasında götürülə bilər. Sənədlər götürülən zaman protokol tərtib edilir, protokolun surəti itizəmə almaqla təşkilatın müvafiq vəzifəli şəxsinə verilir. Sənədləri götürən orqanların razılığı və nümayəndələrinin iştirakı ilə təşkilatların müvafiq vəzifəli şəxsləri sənədlərin götürülməsi tarixi və əsasını göstərməklə onların surətini çıxara bilərlər. İlkən sənədlərin, mühasibat uçotu registrlərinin və maliyyə hesabatlarının itməsi hallarında təşkilatın rəhbərinin əmri ilə bu halları sənədlərinin arşdıran komissiya yaradılır. Komissiyanın işinin nəticəsi təşkilatın rəhbəri tərəfindən təsdiq olunan aktla rəsmiləşdirilir. Aktın surəti yuxarı təşkilatlara göndərilir.

7. Mühasibat uçotu xidməti

7.1. Təşkilatların mühasibat uçotu bu təşkilatlar tərəfindən təşkil edilmiş mühasibatlıqlar və ya mərkəzi mühasibatlıqlar və ya mühasibat uçotu xidmətinin həyata keçirən hüquqi və ya fiziki şəxs olan sahibkarlıq subyektləri tərəfindən həyata keçirilir. Təşkilatların mühasibatlıqları və ya bu təşkilatların aparatlarının tərkibində təşkil edilmiş mərkəzi mühasibatlıqlar və ya mühasibat uçotu xidmətinin həyata keçirən hüquqi və ya fiziki şəxs olan sahibkarlıq subyektləri Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin müəyyən etdiyi qaydada illik maliyyə hesabatlarını tərtib və təqdim etməlidir. Maliyyə hesabatlarının elementlərinin (aktivlərin, öhdəliklərin, kapitalın, gəlir və xərclərin), təşkilatlararası hesablaşmaların, pul vəsaitlərinin və maddi qiymətlərin, öhdəliklərin icrasının və digər maliyyə-təsərrüfat faktlarının uçotda düzgün əks olunması məsələləri mühasibat uçotu xidməti tərəfindən daim diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır.

7.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən ləğv edilən mühasibat uçotu subyektinin ləğvi haqqında qərar qəbul olunarkən müəyyən edilmiş tarixə mühasibat uçotu subyekti üzrə ləğv komissiyası yekun maliyyə hesabatlarını və yekun birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatlarını tərtib edir. Təşkilatın əmlakı ləğv komissiyasının müəyyən olunmuş qaydada təyin etdiyi qiymətlərlə uçota alınır. Ümitsiz borclar və zərərlər yekun maliyyə hesabatlarına və yekun birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatlarına daxil edilmir. Ləğv olunan təşkilatın öhdəlikləri daşıyıcılar tərəfindən "Maliyyə vəziyyəti haqqında" hesabatda əks etdirilir və "Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlər"də ödəniş gündündən başlayaraq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi xronoloji ardıcılıqla bölgü üzrə göstərilir.

7.3. Təşkilatlarda təşkil edilmiş mühasibatlıqlar və mərkəzi mühasibatlıqlar və ya mühasibat uçotu xidmətinin həyata keçirən hüquqi və ya fiziki şəxs olan sahibkarlıq subyektləri vasitəsi ilə aşağıdakı işlər (xidmətlər) həyata keçirilir:

7.3.1. mühasibat uçotunun mərkəzləşdirilməsi zamanı malların tədarüki üçün müqavilələrin hazırlanması və işlərin yerinə yetirilməsi üçün xidmətlərin göstərilməsi;

7.3.2. müəyyən olunmuş qaydada təsərrüfat və digər ehtiyaclar üçün avans alınması və öz işçilərinə avans verilməsi;

7.3.3. smeta ilə nəzərdə tutulan xərclərin büdcə təxsisatı hesabına ödənilməsinin təmin edilməsi;

7.3.4. Təşkilatın ehtiyacları üçün müəyyən olunmuş normalara müvafiq olaraq material, yeyinti məhsulları və digər maddi qiymətlərin istifadəyə verilməsi və xərəcə silinməsi;

7.3.5. təhtəhesab şəxslərin avans hesabatlarını, inventarizasiya sənədlərini, qüvvədə olan qaydalara müvafiq olaraq köhnəliyi və yarusuz hala düşmüş əsas vəsaitlərin və maddi qiymətlərin silinməsi üzrə təsdiq olunmuş aktların hesabatda daxil edilməsi;

7.3.6. təşkilatın məqsədlə təyinatla və büdcə-maliyyə intizamına uyğun, maddi qiymətlərin və pul vəsaitlərinin qənaətlə istifadəsini təmin etməklə smeta ilə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin yerinə yetirilməsi üçün dövlət vəsaitlərinin xərclənməsi üzrə əməliyyatların aparılması;

7.3.7. təşkilatın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə aid olan digər məsələləri həll etmək üçün xidmət olunan təşkilatın zəruri olan xərcləri ilə bağlı ödənişlərin təmin edilməsi.

7.4. Təşkilatlarda rəhbər tərəfindən müvafiq struktur bölmə yaradılmaqla və ya müqavilə əsasında sahibkarlıq subyektləri cəlb edilməklə mühasibat uçotu xidmətinin göstərilməsi təşkil edilir. Baş mühasib mühasibat uçotunun aparılmasını, mühasibat uçotuna əsasən maliyyə, vergi və digər hesabatların tərtib edilməsini, uçotun formalaşdırılmasını və mühasibat uçotu sənədlərinin saxlanılmasını təmin edir.

7.5. Baş mühasibin hüquqları aşağıdakılardan ibarətdir:

7.5.1. mühasibat uçotunun aparılması və maliyyə hesabatlarının tərtibi zamanı bütün mühasibat uçotu sənədlərini (bank sənədləri, kassa mədaxil və məxaric orderləri, ödəniş üçün kassaya təqdim edilən əmək haqqı üzrə ödəniş cədvəlləri və digər mühasibat sənədləri) ikinci imza etmək hüququna malikdir;

7.5.2. ayrı-ayrı təşkilatın tərkibinə daxil olan bölmələrdən, həmçinin mərkəzi mühasibatlıq tərəfindən xidmət olunan təşkilatlardan mühasibat uçotu və nəzarət üçün lazımi sənədləri vaxtında mühasibatlığa (mərkəzi mühasibatlığa) təhvil verilməsini tələb edir.

7.6. Baş mühasibin və ya baş mühasib olmadıqda xüsusi sərəncamla imza etmək səlahiyyəti verilmiş mühasibatlıq işçisinin imzası olmayan sənədlər etibarsız hesab edilir və icra üçün qəbul edilmir. Baş mühasib aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

7.6.1. mühasibat uçotunun aparılmasına və maliyyə hesabatlarının müəyyən edilmiş müddətlərdə tərtib və təqdim edilməsinə rəhbərlik edir və öz sistemində daxil olan qurumların (idarələrin, şöbələrin) mühasibat uçotu xidmətinin icrasını təmin edir;

7.6.2. hər bir işçinin öz vəzifələrini bilməsi üçün mühasibatlığın işçilərinin xidməti vəzifələrini müəyyən edir;

7.6.3. mühasibatlıqda və mərkəzi mühasibatlıqda işçilər arasında xidməti vəzifələrin bölgüsü zamanı işin həcmindən və funksional əlamətlərdən asılı olaraq müvafiq işçi qruplarının yaradılmasını təşkil edir. Bu qruplar təşkilatın mühasibat uçotunun əməliyyatları üzrə bütün ilkən sənədləşmələrin tərtibini, maddi məsul şəxslərdə olan maddi qiymətlərin uçotunun aparılmasını və vəzifələrin bölgüsü zamanı nəzərdə tutulmuş digər işlərin yerinə yetirilməsini təmin edir;

7.6.4. maddi qiymətlər və pul vəsaitləri, həmçinin debitor və kreditörarla hesablaşmaların qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq inventarizasiya olunmasını təmin edir;

7.6.5. sənədlərlə işləyən dövrdə onların qorunub saxlanılmasını və vaxtında arxivə verilməsini təmin edilməsinə;

7.6.6. kassa kitabının düzgün tərtib edilməsinə və kassa əməliyyatlarının aparılmasına nəzarət edir.

7.7. Təşkilatlar İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq maliyyə hesabatlarının tərtib olunması üçün mühasibat uçotunun aparılması zamanı bu Qaydalarla müəyyən edilmiş Hesablar Planından istifadə etməlidir.

8. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq müəyyən edilmiş mühasibat uçotunun Hesablar Planının konseptual əsasları

8.1. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının tələblərinə cavab verən mühasibat uçotunun Hesablar Planı bu Standartlara əsaslanan ehtimallar (prinsiplər), maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri və maliyyə hesabatları elementlərinin qiymətləndirmə metodlarına uyğun olaraq hazırlanmış və təsdiq edilmişdir. Hesablar Planı təşkilat tərəfindən təqdim edilən "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"da digər müvafiq maliyyə hesabatlarından fərqli olaraq informasiyanı daha dolğun təqdim edir. Hesablar Planı maliyyə hesabatı elementlərinin qruplaşdırılması və dəyər ifadəsində cari vəziyyətinin əks etdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Hesablar Planı üzrə hesablar azalan likvidlik dərəcəsi qaydasında düzülmüşdür. Hesablar Planında mühasibat uçotunun hesabatlarının nömrəsi, o cümlədən sintetik hesablardan nömrəsi 3 rəqəmdən, subhesabların nömrəsi 4 və ya 5 rəqəmdən ibarət olmaqla müəyyən edilmişdir. Nömrənin birinci rəqəmi aid olduğu bölməni, ikinci rəqəm aid olduğu maddəni, üçüncü rəqəm aid olduğu sintetik hesablardan qrupunu, dördüncü və beşinci rəqəm isə sintetik hesabatın müvafiq subhesabların qrupunu göstərir. Hesablar Planında təhlilin, nəzarətin aparılması və maliyyə hesabatlarının tərtib olunması tələblərindən asılı olaraq müəyyən olunmuş subhesabların istifadə edilməlidir. Təşkilatın təsdiq olunmuş uçot siyasətinə uyğun olaraq həmin subhesablardan bəzilərinin məzmunu dəqiqləşdirilə, bəzi subhesablar çıxarılmaqla, birləşdirilə, eləcə də əlavə subhesablar daxil edilə bilər.

8.2. "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın müvafiq maddələrində təşkilat tərəfindən hesabat dövrünün sonuna sintetik hesablardan yekunlaşdırılmış qalıqları əks etdirilir.

8.3. Təşkilatın fəaliyyəti ilə bağlı baş verməmiş maliyyə-təsərrüfat əməliyyatları vahid Hesablar Planı (sintetik hesablardan, subhesablardan) vasitəsilə müvafiq maliyyə hesabatlarında əks etdirilir. Sintetik hesablardan maliyyə hesabatlarının elementlərinin (aktivlərin, öhdəliklərin və kapitalın, habelə gəlir və xərclərin) müəyyən edilmiş növlər və əlamətlər üzrə ümumiləşdirilmiş informasiyanın qruplaşdırılmasını təmin edir. Sintetik hesabatın bir hissəsini təşkil edən subhesab isə özündə qruplaşdırılmış analitik uçot məlumatlarını əks etdirməklə, göstərilən sintetik hesabatda maliyyə hesabatlarının elementləri barədə ümumiləşdirilmiş informasiyanı açıqlayır.

8.4. Bu Qaydalarla müəyyən edilən Hesablar Planı təşkilatların iş xüsusiyyətlərini özündə əks etdirir. Hesablar Planı aşağıdakı bölmələrdən ibarətdir:

- 8.4.1. Bölmə 1. "Qısamüddətli aktivlər"
8.4.2. Bölmə 2. "Uzunmüddətli aktivlər"
8.4.3. Bölmə 3. "Qısamüddətli öhdəliklər"
8.4.4. Bölmə 4. "Uzunmüddətli öhdəliklər"
8.4.5. Bölmə 5. "Xalis aktivlər(Kapital)"
8.4.6. Bölmə 6. "Gəlirlər"
8.4.7. Bölmə 7. "Xərclər"
8.4.8. Bölmə 8. "Mənfəət (zərər)".

Təşkilatlar üçün Hesablar Planı

Maliyyə Hesabatının bölməsi/bvbvvs-i	Hesabın -si	Tövsiyə olunan subhesab -si	Adı
1			Qısamüddətli aktivlər
10			Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri
	101		Kassa
	102		Yolda olan pul köçürmələri
	103		Bankda olan hesablaşma hesabları
		103-1	Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri
		103-2	Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən mərkəzləşdirilmiş xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri
		103-3	Başqa (sair) büdcələr hesabına xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri
		103-4	Tapşırıqlar üzrə məbləğlər
		103-5	Xüsusi vəsaitlər
		103-6	Vergilər, rüsumlar və cərimələr
		103-7	Büdcədənkənar fondlar
		103-8	Valyutada olan pul vəsaitləri
		103-9	Dövlət büdcəsinin yerli xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri
		103-10	Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən yerli xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri
	104		Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları
	105		Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri
		105-1	Pul sənədləri
		105-2	Limitləşdirilmiş çek kitabçaları
		105-3	Maliyyə qoyuluşları və başqaları.
11			Qısamüddətli debitor borcları
	111		Qısamüddətli debitor borcları
		111-1	Malların satışı üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-2	Xidmətlərin göstərilməsi üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-3	Tikinti müqaviləsi üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-5	Maliyyə icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-6	Əməliyyat icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-7	Sair gəlirlər üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-8	İşçi heyəti üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-9	Faizlər üzrə qısamüddətli debitor borcları
		111-10	Digər qısamüddətli debitor borcları
		111-11	Şübhəli borclar üzrə ehtiyat
12			Ehtiyatlar
	121		Material ehtiyatları
		121-1	Xammal
		121-2	İstehsalat materialları
		121-3	Qablaşdırma materialları
	122		İstifadə olunmuş məsrəflər
		122-1	İstifadə olunmuş mallar
		122-2	İstifadə olunmuş xammal
		122-3	İstifadə olunmuş materiallar
		122-4	Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər məsrəflər
		122-5	Aktivlərin amortizasiyası
		122-6	Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə məsrəflər
		122-9	Sair məsrəflər
	123		Tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işləri
	124		Hazır məhsul
	125		Əvəzsiz verilmə və satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlər
	126		Digər ehtiyatlar
	127		Ehtiyatların dəyərinin azalmasına görə düzəlişlər
13			Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri
	131		Satış məqsədilə saxlanılan qısamüddətli investisiyalar
	132		Ödənişə qədər saxlanılan qısamüddətli investisiyalar
	133		Verilmiş qısamüddətli borclar
	134		Digər qısamüddətli investisiyalar

	135		Sair qısamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərinin azalmasına görə düzəlişlər
14			Sair qısamüddətli aktivlər
	142		Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri (qısamüddətli)
	143		Verilmiş qısamüddətli avanslar
	144		Təhtə hesab məbləğlər
	145		Digər qısamüddətli aktivlər
2			Uzunmüddətli aktivlər
20			Uzunmüddətli debitor borcları
	201		Uzunmüddətli debitor borcları
		201-1	Malların satışı üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-2	Xidmətlərin göstərilməsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-3	Tikinti müqaviləsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-4	Royalti gəliri üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-5	Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-7	Sair gəlirlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-8	İşçi heyəti üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-9	Faizlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları
		201-10	Digər uzunmüddətli debitor borcları
		201-11	Şübhəli borclar üzrə ehtiyat
21			İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar
	211		Asılı müəssisələrə investisiyalar
	212		Birgə müəssisələrə investisiyalar
22			Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri
	221		Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar
	222		Verilmiş uzunmüddətli borclar
	223		Digər uzunmüddətli investisiyalar
	224		Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərinin azalmasına görə düzəlişlər
23			Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlər
	231		Torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri
		231-1	Torpaqın dəyəri
		231-2	Tikili və avadanlıqların dəyəri
		231-3	Nəqliyyat vasitələrinin dəyəri
		231-4	Sair torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri
	232		Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya
		232-2	Tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya
		232-3	Nəqliyyat vasitələri üzrə yığılmış amortizasiya
		232-4	Sair torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya
	233		Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər
	234		Bioloji aktivlərin dəyəri
		234-1	Bitkilərin dəyəri
		234-2	Heyvanların dəyəri
		234-3	Bioloji aktivlər üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər
	235		Bioloji aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya
		235-1	Bitkilər üzrə yığılmış amortizasiya
		235-2	Heyvanlar üzrə yığılmış amortizasiya
	236		Daşınmaz əmlaka investisiyaların dəyəri
	237		Daşınmaz əmlaka investisiyalar üzrə yığılmış amortizasiya
	238		Daşınmaz əmlaka investisiyalar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər
24			Qeyri-maddi aktivlər
	241		Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri
		241-1	Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin dəyəri
		241-2	Proqram təminatının dəyəri
		241-3	Patentlərin dəyəri
		241-4	Müəllif hüquqlarının dəyəri
		241-5	Lisensiyaların dəyəri
		241-6	Ticarət markalarının dəyəri
		241-7	Digər qeyri-maddi aktivlərin dəyəri
	242		Qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya
		242-1	Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri üzrə yığılmış amortizasiya
		242-2	Proqram təminatı üzrə yığılmış amortizasiya
		242-3	Patentlər üzrə yığılmış amortizasiya
		242-4	Müəllif hüquqları üzrə yığılmış amortizasiya
		242-5	Lisensiyalar üzrə yığılmış amortizasiya
		242-6	Ticarət markaları üzrə yığılmış amortizasiya

		242-7	Digər qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya
	243		Qeyri-maddi aktivlərlə bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması
25			Sair uzunmüddətli qeyri - maliyyə aktivləri
	251		Sair uzunmüddətli qeyri - maliyyə aktivləri
26			Təxirə salınmış vergi aktivləri
	261		Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri
	262		Digər təxirə salınmış vergi aktivləri
27			Sair uzunmüddətli aktivlər
	271		Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri (uzunmüddətli)
	272		Verilmiş uzunmüddətli avanslar
	273		Digər uzunmüddətli aktivlər
3			Qısamüddətli öhdəliklər
30			Qısamüddətli kreditör borcların
	301		Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcların
	302		Törəmə (asılı) müəssisələrə qısamüddətli kreditör borcların
	304		İcarə ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcların
		304-1	Maliyyə icarəsi ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcların
		304-2	Əməliyyat icarəsi ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcların
	305		Tikinti müqavilələri ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcların
	306		Faizlər ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcların
	307		Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə olan borclar
	308		Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər
		308-1	Vergi öhdəlikləri
		308-2	Sosial sığorta və təminat üzrə öhdəliklər
		308-3	Digər məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər
	309		Digər qısamüddətli kreditör borcların
31			Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər
	311		Qısamüddətli bank kreditləri
		311-1	Bank overdraft
	312		İşçilər üçün qısamüddətli bank kreditləri
	313		Qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar
	314		Qısamüddətli borclar
	315		Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli)
	316		Törəmə(asılı) müəssisələr üzrə qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər
	317		Digər qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər
32			Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər
	321		İşdən azadolma ilə bağlı qısamüddətli müavinətlər və öhdəliklər
	322		Qısamüddətli hüquqi öhdəliklər
	323		Qısamüddətli zamanət öhdəlikləri
	324		Digər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər
33			Sair qısamüddətli öhdəliklər
	331		Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri
	332		Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri
	333		Ahınmış qısamüddətli avanslar
	334		Qısamüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar
	335		Digər qısamüddətli öhdəliklər
4			Uzunmüddətli öhdəliklər
40			Uzunmüddətli kreditör borclar
	401		Malsatan və podratçılara uzunmüddətli kreditör borcların
	402		Törəmə (asılı) müəssisələrə uzunmüddətli kreditör borcların
	403		Tikinti müqavilələri üzrə uzunmüddətli kreditör borcların
	404		Faizlər üzrə uzunmüddətli kreditör borcların
	405		Digər uzunmüddətli kreditör borcların
41			Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər
	411		Uzunmüddətli bank kreditləri
	412		İşçilər üçün uzunmüddətli bank kreditləri
	413		Uzunmüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar
	414		Uzunmüddətli borclar
	415		Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (uzunmüddətli)
	416		Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli öhdəliklər
	417		Törəmə (asılı) müəssisələrə uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər
	418		Digər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

42			Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər
	421		İşdən azad olma ilə bağlı uzunmüddətli müavinətlər və öhdəliklər
	422		Uzunmüddətli zəmanət öhdəlikləri
	423		Uzunmüddətli hüquqi öhdəliklər
	424		Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri
		424-1	Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri
		424-2	Digər təxirə salınmış vergi öhdəlikləri
	425		Digər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər
43			Sair uzunmüddətli öhdəliklər
	431		Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri
	432		Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri
	433		Alınmış uzunmüddətli avanslar
	434		Uzunmüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar
	435		Digər uzunmüddətli öhdəliklər
5			Xalis Aktivlər/Kapital
50			Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapital
	501		Nominal (nizamnamə) capital
	502		Nominal (nizamnamə) kapitalın ödənilməmiş hissəsi
51			Emissiya gəliri
	511		Emissiya gəliri
52			Geri alınmış kapital (səhmlər)
	521		Geri alınmış kapital (səhmlər)
53			Kapital Ehtiyatları
	531		Yenidən qiymətləndirilmə üzrə ehtiyat
	532		Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları
	533		Qanunvericiliyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları
	534		Nizamnaməyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları
	535		Digər ehtiyat fondları
54			Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)
	541		Hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət / zərər
	542		Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət / zərər üzrə düzəlişlər
	543		Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)
	544		Elan edilmiş dividendlər
6			Gəlirlər
60			Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri
	601		Vergi daxilolmaları üzrə qeyri-birja gəlirləri
	602		Məcburi ödənişlər üzrə daxilolmalardan qeyri-birja gəlirləri
61			Birja əməliyyatlarından gəlir
	611		Satış
		611-1	Malların satışı
		611-2	Xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir
		611-3	Tikinti müqavilələri üzrə gəlir
		611-5	İcarə üzrə gəlir
		611-6	Sair satış
	612		Satılmış malların qaytarılması və ucuzlaşdırılması
	613		Verilmiş güzəştlər
62			Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlirlər
	621		Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər
	622		Digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər
	623		Kapital Ayırmaları kimi qeyd olunmamış köçürmələr üzrə gəlirlər
	624		Digər Hökumət təşkilatlarından köçürmələr üzrə gəlirlər
	625		Qeyri-birja əməliyyatlarından digər gəlirlər
63			Sair gəlirlər
	631		Sair əməliyyat gəlirləri
		631-1	Torpaq, tikili, avadanlığın və digər uzunmüddətli aktivlərin satışından gəlirlər
		631-2	Yenidən qiymətləndirilmədən gəlirlər
		631-3	Əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər
		631-4	Cərimələr və digər oxşar ödənişlər
		631-5	Keçmiş illər üzrə gəlirlər
		631-6	Ümitsiz borcların bərpası
		631-7	Silinmiş ehtiyatların bərpası
		631-8	Məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər
		631-9	Digər əməliyyat gəlirləri
	632		Fəaliyyətin dayandırılmasından qazanclar
	633		Maliyyə gəlirləri
		633-1	Faiz gəliri
		633-2	Qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirləri
		633-3	Dividend üzrə gəlir
		633-4	Digər maliyyə gəlirləri
7			Xərclər
71			Birja gəlirləri üzrə xərclər

	711		İstehsal olunmuş məhsulların (məmulatların) dəyəri
	712		Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri
	713		Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri
72			Maliyyə xərcləri
	721		Faiz xərcləri
	722		İşçilər üçün Bank kreditləri üzrə faiz xərcləri
	725		Digər maliyyə xərcləri
73			Qeyri-birja gəlirləri üzrə xərclər
	731		İstehsal olunmuş məhsulların dəyəri
	732		Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri
	733		Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri
74			Sair mənbələr hesabına xərclər
	741		İstehsal olunmuş məhsulun dəyəri
	742		Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri
	743		Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri
	744		Digər xərclər
8			Mənfəət (zərər)
80			Ümumi Mənfəət (zərər)
	801		Ümumi mənfəət (zərər)
81			Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay
	811		Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay
9			Mənfəət vergisi
90			Mənfəət vergisi
901			Cari mənfəət vergisi
902			Təxirə salınmış mənfəət vergisi

9. Qısamüddətli aktivlər

9.1. "Qısamüddətli aktivlər" bölməsində təşkilat tərəfindən nəzarət edilən və gələcəkdə səmərənin əldə edilməsi gözlənilən, növbəti hesabat dövrü və ya təşkilatın adi əməliyyat dövrü ərzində pul vəsaitlərinə çevrilməsi gözlənilən aktivlər uçota alınır. Qısamüddətli aktivlər aşağıdakı maddələrə bölünür:

- 9.1.1. 10 - "Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri";
- 9.1.2. 11 - "Qısamüddətli debitor borcları";
- 9.1.3. 12 - "Ehtiyatlar";
- 9.1.4. 13 - "Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri";
- 9.1.5. 14 - "Sair qısamüddətli aktivlər".

9.2. Bu bölmədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı iş və xidmətlərin icrasının təmin edilməsi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin, o cümlədən, kassada, bankda olan hesablarda, tələblərə əsasən verilən digər bank hesablarında olan pul vəsaitlərinin, habelə yolda olan pul vəsaitlərinin və digər pul ekvivalentlərinin hərəkəti uçota alınır. Həmçinin, bu bölmə təşkilatın yerinə yetirdiyi iş və göstərdiyi xidmətlə bağlı ehtiyatların, o cümlədən, material ehtiyatlarının, istifadə olunmuş məsrəflərin, tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işlərinin, hazır məhsulun, başqa ehtiyatların hərəkəti uçota alınır.

10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin uçotu

10.1. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin uçotu Hesablar Planının 10-cu maddəsində əks etdirilir. Bu maddə aşağıdakı sintetik hesablardan ibarətdir:

- 10.1.1. 101 li "Kassa";
- 10.1.2. 102 li "Yolda olan pul köçürmələri";
- 10.1.3. 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları";
- 10.1.4. 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları";
- 10.1.5. 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri".

10.2. 101 li "Kassa" hesabında təşkilatın kassalarında milli və xarici valyutada olan pul vəsaitlərinin mövcudluğu və hərəkəti uçota alınır.

10.3. Pul vəsaitləri kassaya daxil olduqda 101 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 103, 111, 143, 144, 201, 272, 314, 333, 334, 433, 434 hesabların müvafiq subhesablarının krediti, ödənilməyə isə 103, 104, 143, 144, 272, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 331, 333, 334, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 433, 434, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 101 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə əks etdirilir.

10.4. Nağd pul vəsaitlərinin alınması üçün çek kassirin və ya onu əvəz edən şəxsin adına yazılır.

10.5. Bir neçə bölməsi olan təşkilatlarda əmək haqqının, müvəqqəti iş qabiliyyətini itirdiyinə görə müavinətlərin, təqaüdlərin, pensiyaların və başqa ödənişlərin verilməsi təşkilatın rəhbərinin yazılı sərəncamına əsasən kassirdən başqa müəyyən şəxslərə (baş mühasib istisna olmaqla) də həvalə edilə bilər. Bu zaman həmin şəxslərə tam maddi məsuliyyət barədə yazılı müqavilə bağlanılmalıdır. Kassir tərəfindən maddi-məsul şəxslərə verilən nağd pul vəsaitlərinin uçotu müvafiq çoxqrafalı kitabda aparılır.

10.6. Xidmət göstərilən təşkilatlar uzaqda yerləşdiyindən *ödəniş* cədvəlləri məsul şəxslər tərəfindən mühasibatlığa 3 gün müddətində qaytarılmalı bilmədiyi hallarda əmək haqqının ödənişi təhtəlhəsab şəxslər tərəfindən həyata keçirilməlidir. Belə hallarda əmək haqqı ödənişləri üçün zəruri olan məbləğ kassada kassa məxaric orderi üzrə təhtəlhəsab şəxsə verilir və 144 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində əks etdirilir.

10.7. Kassir tərəfindən kassa kitabında pul vəsaitlərinin mədaxili və ya məxarici haqqında yazılışlar hər bir kassa orderi və ya onu əvəz edən sənəd üzrə əməliyyat baş verdikdən sonra dərhal həyata keçirilməlidir.

10.8. Hər iş gününün sonunda kassir gün ərzində əməliyyatların yekununu hesablayaraq, növbəti iş gününün əvvəlinə kassada olan pul vəsaitlərinin qalığını çıxarır, mədaxil və məxaric sənədləri ilə birlikdə kassa hesabatının surətini (gün ərzində kassa kitabında yazılışların surətini) kassa kitabına imza etdirməklə mühasibatlığa təqdim edir.

10.9. Təşkilatlarda kassa əməliyyatlarının analitik uçotu kassa mədaxil orderlərində, kassa məxaric orderlərində və kassa kitabında aparılır.

10.10. Təşkilatlarda kassa əməliyyatları Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının 16 iyul 2013-cü il tarixli Q-16 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda kassa əməliyyatlarının aparılması qaydaları"na uyğun olaraq aparılır.

10.11. 102 li "Yolda olan pul köçürmələri" hesabında yolda olan pul vəsaitləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatların hərəkəti uçota alınır.

10.12. Bu hesabda baş təxsisat sərəncamçıların köçürdüyü, lakin hələ təşkilatlara çatmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əks etdirilir. Bu zaman 102 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111, 201, 333, 433 li hesabların müvafiq subhesabının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

10.13. Təşkilatın hesabına yolda olan pul köçürmələri üzrə daxil olan məbləğlər 103 li hesabın müvafiq subhesabların debeti və 102 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

10.14. 103 li "bankda olan hesablaşma hesabları" hesabında təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı əldə olunmuş pul vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.16. Hesabat dövrünün sonuna 103 li hesab üzrə qalıq xəzinədarlıq orqanlarının hesablarındakı təxsisat qalıqlarına uyğun gəlməlidir.

10.17. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

- 10.17.1. 103-1 li "Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri";
- 10.17.2. 103-2 li "Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən mərkəzləşdirilmiş xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri";
- 10.17.3. 103-3 li "Başqa (sair) büdcələr hesabına xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri";
- 10.17.4. 103-4 li "Tapşırıqlar üzrə məbləğlər";
- 10.17.5. 103-5 li "Xüsusi vəsaitlər";
- 10.17.6. 103-6 li "Vergilər, rüsumlar və cərimələr";
- 10.17.7. 103-7 li "Büdcədən kənar fondlar";
- 10.17.8. 103-8 li "Valyutada olan pul vəsaitləri";
- 10.17.9. 103-9 li "Dövlət büdcəsinin yerli xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri";
- 10.17.10. 103-10 li "Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən yerli xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri".

10.18. 103-1 li "Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" subhesabında dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərdən maliyyələşən təşkilatlarının pul vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.19. Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərdən maliyyələşən təşkilat tərəfindən baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifahi əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər 103-1 li subhesabın debeti və 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

10.20. Baş təxsisatçılar tərəfindən maliyyələşmələr geri çağırıldıqda həmin məbləğlər 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-1 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.21. "Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" hesabından ödənişlər həyata keçirildikdə 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq hesabların debeti və 103-1 li

subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.22. Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşən təşkilat tərəfindən baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər üzrə gəlir kimi tanınan məbləğə 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.23. 103-2 li "Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən mərkəzləşdirilmiş xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" subhesabında dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərdən maliyyələşən kapital qoyuluşlarının və digər tədbirlərin (əgər kapital qoyuluşlarının uçuotu xərc smetasının yerinə yetirilməsi üzrə vahid balansda həyata keçirilərsə) maliyyələşdirilməsi məqsədilə büdcə vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.24. Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşən təşkilatı tərəfindən kapital qoyuluşları və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər 103-2 li subhesabın debeti və 334 li hesabın müvafiq subhesabının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.25. Baş təxsisatçılar tərəfindən maliyyələşmələr geri çağırıldıqda həmin məbləğlər 334 li hesabın müvafiq subhesabının debeti və 103-2 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.26. Kapital qoyuluşlarının və digər tədbirlər üzrə məsrəflərin ödənilməsi 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 103-2 li subhesabın kreditində uçota alınır.

10.27. Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşən təşkilat tərəfindən kapital qoyuluşları və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər üzrə gəlir kimi tanınan məbləğə 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.28. 103-3 li "Başqa (sair) büdcələrin hesabına xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" subhesabında təşkilatın Digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər, Kapital Ayırmaları kimi qeyd olunmamış köçürmələr üzrə gəlirlər, habelə digər təşkilatlardan köçürmələrin hərəkəti uçota alınır.

10.29. Təşkilat tərəfindən başqa (sair) büdcələrin hesabına vəsaitin alınması rəsmiləşdirildikdə 111-2 li subhesabın debeti və 622, 623, 624, 625 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.30. Başqa (sair) büdcələrin hesabına alınmış vəsaitlər 103-3 li subhesabın debeti və 111-2, 111-10 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

10.31. Başqa (sair) büdcələrin hesabına aparılmış əməliyyatlar üzrə mühasibat yazılışları müvafiq hesabların 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində 103-3 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.32. 103-4 li "Tapşırıqlar üzrə məbləğ" subhesabında təşkilatın digər təşkilatlardan tapşırıqların yerinə yetirilməsi (təhsil müəssisələrində təhsilini bitirdikdən sonra iş yerinə təyinat almış gənc mütəxəssislərlə hesablaşmalar, təşkilatların təhsil müəssisələrinə göndərdiyi tələbə və şagirdlərin təqaüdünün ödənilməsi, qiyabi təhsil alan tələbələrə metodiki ədəbiyyat və dərs ləvazimatlarının alınması, habelə işçilərə mükafat və birdəfəlik yardım verilməsi) üçün alınmış vəsaitləri uçota alınır. Bu subhesabda həmçinin aşağıdakı daxilolmalar uçota alınır:

- qara və əlvan dəmir qırıntısı toplanması, digər növ təkrar emaldan olan xammalın və yeyinti tullantısının toplanmasına görə təşkilatların hesablarına daxil olan vəsaitlər;

- Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin ayrı-ayrı göstərişləri ilə nəzərdə tutulmuş digər daxilolmalar.

10.33. Tapşırıqlar üzrə məbləğlər müəyyən edildikdə 111-2 li subhesabın debeti və 611-2 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.34. Təşkilatın göstərdiyi pullu xidmətlərə görə (qara və əlvan metal qırıntısının toplanması, digər növ təkrar emala yararlı olan xammalın toplanması və təhvil verilməsi, şagirdlərin qazandıqları vəsait hesabına dərslik fondunun yaradılması, həmçinin, birdəfəlik yardım və mükafat ödənişləri üçün daxil olan məbləğlər üçün daxil olan məbləğlər) alınmış vəsaitlər 103-4 li subhesabın debeti və 111-2 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.35. Tapşırıqlar üzrə istifadə olunmamış məbləğlər ilin sonunda dövlət büdcəsinə silindikdə 308-3 li subhesabın debetində və 103-4 li subhesabın kreditində uçota alınır. Eyni zamanda, maliyyələşmələrin geri çağırılması üzrə məbləğlər 743 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308-3 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.36. Kreditor borclarının və öhdəliklərin ödənilməsi ilə bağlı məbləğlərə 101, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-4 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.37. 103-5 li "Xüsusi vəsaitlər" subhesabında xüsusi vəsaitlər smetasının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar əməliyyatlar üzrə (tikinti işlərinin aparılmasından, əməliyyat icarəsindən, malların satışından, habelə qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlərdən əldə edilmiş) pul vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.38. Təşkilatın xüsusi vəsaiti müəyyən edildikdə mühasibat yazılışları aşağıdakı kimi verilir:

10.38.1. malların satışına görə 111-1 li subhesabın debeti və 611-1 li subhesabın krediti;

10.38.2. xidmətlərin göstərilməsinə görə 111-2 li subhesabın debeti və 611-2 li subhesabın krediti;

10.38.3. tikinti işlərinin aparılmasına görə 111-3 li subhesabın debeti və 611-3 li subhesabın krediti;

10.38.4. əməliyyat icarəsinə görə 111-6 li subhesabın debeti və 611-5 li subhesabın krediti;

10.38.5. təşkilatın adı birja fəaliyyətinə aid olunan sair işlərin görülməsinə görə 111-10 li subhesabın debeti və 611-6 li subhesabın krediti;

10.38.6. digər xidmətlərin göstərilməsinə görə 111-2 li subhesabın debeti və 611-2 li subhesabın krediti.

10.39. Xüsusi vəsaitlər üzrə daxil olmuş məbləğlər 103-5 li subhesabın debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə əks etdirilir. Xüsusi vəsaitlər üzrə kreditor borcları və öhdəliklər ödənildikdə 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-5 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.40. Xüsusi vəsaitlər üzrə istifadə olunmamış məbləğlər ilin sonunda dövlət büdcəsinə silindikdə 308-3 li subhesabın debetində və 103-5 li subhesabın kreditində uçota alınır. Eyni zamanda, həmin məbləğlər 743 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308-3 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.41. 103-6 li "Vergilər, rüsumlar və cərimələr" subhesabında ödənilmiş vergilərin, rüsumların, alınmış və ödənilmiş dəbbə pullarının (cərimə, penya) və digər maliyyə sanksiyalarının hərəkəti uçota alınır. Vergilərin, rüsumların, alınmış və ödənilmiş dəbbə pullarının (cərimə, penya) və digər maliyyə sanksiyaları ilə əlaqədar aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

10.41.1. təşkilatın hesabına digər təşkilatlar tərəfindən ödənilmiş vergilər, rüsumlar, cərimələr, dəbbə pulları (cərimə, penya) və digər maliyyə sanksiyaları 103-6 "Vergilər, rüsumlar və cərimələr" subhesabının debeti və 111, 333, 601, 602, 631-4 li subhesabın krediti üzrə;

10.41.2. vergilərin, rüsumların, alınmış və ödənilmiş dəbbə pullarının (cərimə, penya) və digər maliyyə sanksiyaları üzrə yığılmış vəsaitlər istifadə edildikdə 103-1, 103-2, 103-3, 103-4, 103-5, 103-7, 103-8, 103-9, 103-10 li subhesabların debeti və 103-6 li subhesabın krediti üzrə.

10.42. 103-7 li "Büdcədənəknər fondlar" subhesabında təşkilatlara qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada verilmiş təşkilatın adı qeyri-birja fəaliyyətinə aid olunmaqla sair gəlirlər kimi uçota alınan büdcədənəknər fondlarının hərəkəti əks etdirilir.

10.43. Təşkilatın hesabına köçürülmüş büdcədənəknər fondlar üzrə məbləğlər 103-7 li subhesabın debeti və 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

10.44. Büdcədənəknər fondlar üzrə istifadə edilməmiş məbləğlər geri qaytarıldıqda 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 103-7 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.45. Büdcədənəknər fondlar üzrə kreditor borclarının və öhdəliklərin ödənilməsi ilə bağlı əməliyyat üzrə mühasibat yazılışları 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq hesablarının debetində və 103-7 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.46. Büdcədənəknər fondlar üzrə gəlirlər tanındıqda 334, 434 li hesabın müvafiq hesablarının debeti və 622, 625 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.47. Büdcədənəknər fondlar üzrə tanınmış gəlirə görə 622, 625 li hesabların müvafiq hesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

10.48. 103-8 li "Valyuta hesabi" subhesabında təşkilatın valyuta hesablarında olan xarici valyuta vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.49. Təşkilatın xarici valyutada həyata keçirilən əməliyyatları üzrə hesablanmış gəlirləri 111, 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 611, 621, 622, 623, 624, 625, 631 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə əks etdirilir.

10.51. Birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı təşkilatın hesabına valyutalar daxil olduqda 103-8 li subhesabın debeti və 111, 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.54. Təşkilat tərəfindən alınmış valyutalar konvertasiya olunaraq milli valyutaya keçirildikdə 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 103-8 li subhesabın kreditində uçota alınır.

10.53. Təşkilatın milli valyutası konvertasiya olunaraq xarici valyutaya keçirildikdə 103-8 li subhesabın debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

10.56. Banklardan nağd şəkildə alınmış xarici valyuta məbləğləri 101 li hesabın müvafiq hesablarının debetində 103-8 li subhesabın kreditində uçota alınır. Nağd şəkildə xarici valyutanın mədaxili və məxaricinin uçuotu ayrıca tərtib olunmuş kassa kitabında aparılır. 103-8 li subhesab üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin uçuotu müvafiq xarici valyutada pul vəsaitlərinin saxlanması üçün kredit təşkilatlarında açılan hər bir hesab üzrə manatla aparılır.

10.57. Valyuta hesabındakı qalıq üzrə müsbət məzənnə fərqinin məbləği 103-8 li subhesabın debeti və 631-8 li subhesabın krediti üzrə əks etdirilir, mənfii məzənnə fərqinin məbləği isə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 103-8 li subhesabın krediti üzrə əks etdirilir.

10.58. Eyni zamanda bu məzənnə fərqləri üzrə aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

10.58.1. müsbət məzənnə fərqləri müəyyən edildiyi hallarda 631-8 li subhesabın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesabının krediti üzrə;

10.58.2. mənfii məzənnə fərqləri müəyyən olunduğu hallarda 801 li hesabın müvafiq subhesabının debeti 744 li hesabın müvafiq hesablarının krediti üzrə.

10.59. 103-9 li "Dövlət büdcəsinin yerli xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" subhesabında dövlət büdcəsinin yerli xərclərdən maliyyələşən təşkilatların pul vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.60. Dövlət büdcəsinin yerli xərclərdən maliyyələşən təşkilatı tərəfindən dövlət büdcəsindən vəsaitin alınması üçün baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər 103-9 li subhesabın debeti və 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

10.61. Baş təxsisatçılar tərəfindən maliyyələşmələr geri çağırıldıqda həmin məbləğlər 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-9 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.62. "Dövlət büdcəsinin yerli xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" hesabından ödənişlər həyata keçirildikdə 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-9 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.63. Dövlət büdcəsinin yerli xərclərindən maliyyələşən təşkilat tərəfindən baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər üzrə gəlir kimi tanınan məbləğə 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.64. Dövlət büdcəsinin yerli xərclərindən maliyyələşmə üzrə tanınmış gəlirə görə 621 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.65. Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər üzrə gəlirin xərclərdən artıq olan hissəsi təşkilatın müvafiq fond hesablarında əks etdirilir. Bu zaman 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 533, 535, 541 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.66. 103-10 li "Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsindən yerli xərclərin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" subhesabında dövlət büdcəsinin yerli xərclərdən maliyyələşən kapital qoyuluşlarının və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə büdcə vəsaitlərinin hərəkəti uçota alınır.

10.67. Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsinin yerli xərclərindən maliyyələşən təşkilat tərəfindən kapital qoyuluşları və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər 103-10 li subhesabın debeti və 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

10.68. Baş təxsisatçılar tərəfindən maliyyələşmələr geri çağırıldıqda həmin məbləğlər 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-10 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.69. "Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsinin yerli xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri" hesabından ödənişlər həyata keçirildikdə 101, 143, 144, 272, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-10 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.70. Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsinin yerli xərclərindən maliyyələşən təşkilat tərəfindən baş təxsisat sərəncamçısına təqdim edilmiş sifaiş əsasında Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər 104 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.71. Kapital qoyuluşu üzrə dövlət büdcəsinin yerli xərclərindən maliyyələşmə üzrə tanınmış gəlirə görə 621 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.72. 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları" subhesabında satılmış material qiymətliləri, görülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə malsatanlarla müqavilələr üzrə təşkilatın birja fəaliyyəti ilə bağlı cari hesabına daxil olan və qaytarılana qədər saxlanılan müxtəlif məbləğlər (müvəqqəti olaraq təşkilatın sərəncamına daxil olan və müəyyən şərtlər üzrə qaytarılması depozit məbləğlər, müəyyən olunmuş proqnozdan artıq kadr hazırlığı və ixtisasartırma məqsədilə texniki peşə təhsili müəssisələrinə daxil olan vəsaitlər, təşkilatlara xüsusi geyim formaları üçün hesablaşmalar üzrə daxil olmuş vəsaitlər) əks etdirilir.¹¹

10.73. Tələblərə əsasən verilən digər bank hesablarına vəsaitin daxil olması zamanı 104 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-5 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Təşkilatın malsatanlarla müqavilələr üzrə kreditor borcları və öhdəlikləri ödənildikdə 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 104 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.74. Tələblərə əsasən verilən digər bank hesablarına vəsaitin qaytarılması zamanı 103-5 li subhesabın debeti və 104 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.74. 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesabında investisiya və digər məqsədlərdən daha çox qısamüddətli öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün nəzərdə tutulan, qısa ödəniş müddətinə malik olan, pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin dəyişməsi kimi cüzi riskə məruz qalan yüksək likvidli qoyuluşlar uçota alınır. Bu hesaba aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

10.74.1. 105-1 li "Pul sənədləri";

10.74.2. 105-2 li "Limitləşdirilmiş çek kitabçaları";

10.74.3. 105-3 li "Maliyyə qoyuluşları və başqaları".

10.73. 105-1 li "Pul sənədləri" subhesabında müxtəlif pul sənədləri: poçt köçürmələrinə, poçt markalarına, dövlət rüsumu markalarının alınmasına bildirişlər, istiqraz vəərəqələri və sairə pul sənədləri uçota alınır. Müxtəlif pul sənədləri əldə edildikdə 105-1 li subhesabın debeti və 301, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Müxtəlif pul sənədləri silindikdə 713, 733, 743 li hesabların debeti və 105-1 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.74. 105-2 li "Limitləşdirilmiş çek kitabçaları" subhesabında alınmış mal, görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlərə görə limitləşdirilmiş çek kitabçaları üzrə hesablaşmalar üçün deponentləşdirilmiş məbləğlər uçota alınır. Təşkilat limitləşdirilmiş çek kitabçaları əldə etmək üçün kredit təşkilatlarına müvafiq ödəmə tapşırığı və limitləşdirilmiş çek kitabçaları alınması barədə ərizə təqdim etməlidir. Limitləşdirilmiş çek kitabçaları çəkləri təşkilatın rəhbəri və ya baş mühasibi tərəfindən imzalanmalıdır. Mal-material qiymətliləri yerində alınarkən malın alınması üçün etibarnamə verilən vəzifəli şəxs çeki imzalamağa icazə verilir. Vəzifəli şəxsin çeki imzalamaq hüququ və mal alınması üçün tələb olunan məbləğ etibarnamədə qeyd edilir. Təşkilatın vəzifəli şəxsi tərəfindən etibarnaməyə əsasən çek imzalanarkən çekdə imzadan əvvəl «Etibarnamə əsasında» qeydi edilməlidir. Limitləşdirilmiş çek kitabçalardan çek mal satana malın buraxılması və ya xidmət göstərilməsi ilə eyni vaxtda verilir. Çek üzrə hansı təşkilata, hansı hesab və ya onu əvəz edən sənəd üzrə köçürülən məbləğlər mütləq çekdə göstərilməlidir.

10.75. Çek kitabçası üzrə istifadə edilməmiş limit qalığı kredit təşkilatlarındakı hesaba qaytarılır.

10.76. Limitləşdirilmiş çek kitabçaları üzrə məbləğlər 105-2 li subhesabın debetində və 103 li hesabın müvafiq subhesabının kreditində əks etdirilir. Alınmış material qiymətliləri, alınmış işlər və xidmətlər üçün çek üzrə ödənilmiş məbləğlər 105-2 li subhesabın kreditində və 301, 302, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində əks etdirilir. Ayn sonunda yekun hesablanır və ayn sonuna sərbəst limit qalığı çıxılır. Bu qalığı limitləşdirilmiş çek kitabçaları üzrə limit qalığına uyğun gəlməlidir.

10.77. 105-3 li "Maliyyə qoyuluşları" subhesabında təşkilatların birja fəaliyyətindən əldə olunmuş vəsaitlər hesabına həyata keçirilən bank depozitlərinə pul (investisiya) qoyuluşlarının, qiymətli kağızların, faizli istiqrazların hərəkəti uçota alınır. Əldə olunmuş faizli səhmlər və qiymətli kağızlar 105-3 li subhesabın debetində və 301, 302 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Səhmlərin və digər qiymətli kağızların satışı üzrə məbləğlər isə 111-10 li subhesabın debetində və 105-3 li subhesabın kreditində əks etdirilir. Təşkilatın birja fəaliyyətindən əldə olunmuş vəsaitlər hesabına həyata keçirilən bank depozitlərinə pul (investisiya) qoyuluşları üzrə məbləğlərə 105-3 li subhesabın debeti və 103-5 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.78. Əldə olunmuş faizli səhmlər və qiymətli kağızların dəyəri ödənildikdə 301, 302 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103-5 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Səhmlərin və digər qiymətli kağızların satışı üzrə məbləğlər təşkilatın hesabına daxil olduqda 103-5 li subhesabın debeti və 111-10 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

10.79. Alınmış qiymətli kağızların dəyərinin artımı 105-3 li subhesabın debetində və 633-4 li subhesabın kreditində əks etdirilir. Alınmış qiymətli kağızların dəyərinin azalması 725 li hesabın debetində və 105-3 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

10.80. Eyni zamanda bu fərqlər üzrə aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

10.80.1. qiymətli kağızların dəyərinin azalması zamanı yaranan xərclər 801 li hesabın müvafiq subhesabının debeti və 725 li hesabın müvafiq subhesabının krediti üzrə;

10.80.2. qiymətli kağızların dəyərinin artması zamanı yaranan gəlirə 633-4 li subhesabın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesabının krediti üzrə.

11. Qısamüddətli debitor borclarının uçotu

11.1. Qısamüddətli debitor borclarının uçotu Hesablar Planının 11-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddə "Qısamüddətli debitor borcları" hesabından ibarətdir. "Qısamüddətli debitor borcları" hesabı hesabat tarixindən sonra 12 ay müddətində əldə edilməsi gözlənilən borclar barədə məlumatları ümumiləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

11.2. 111 li "Qısamüddətli debitor borcları" hesabında təşkilatın malların satışı və müxtəlif xidmətlərin (işlərin) göstərilməsinə görə 12 ay ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən, habelə işçi heyəti üzrə qısamüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

11.3. Hesabat dövrü ərzində gəlirin tanınma meyarlarına uyğun olaraq hesablanmış qısamüddətli debitor borcları 111 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 601, 602, 611, 621, 622, 623, 624, 625, 631, 633 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

11.4. Qısamüddətli debitor borclarının ödənilməsi zamanı 101, 103, 104, 105 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti 111 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir. Alınmış qısamüddətli avanslar qısamüddətli debitor borclarına aid edildikdə 333 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

11.5. 111 li hesaba aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

11.5.1. 111-1 li "Malların satışı üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.2. 111-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.3. 111-3 li "Tikinti müqaviləsi üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.4. 111-4 li "Royalti gəliri üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.5. 111-5 li "Maliyyə icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.6. 111-6 li "Əməliyyat icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.7. 111-7 li "Sair gəlirlər üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.8. 111-8 li "İşçi heyəti üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.9. 111-9 li "Faizlər üzrə qısamüddətli debitor borcları";

11.5.10. 111-10 li "Digər qısamüddətli debitor borcları";

11.5.11. 111-11 li "Şübhəli borclar üzrə ehtiyat".

11.6. 111-1 li "Malların satışı üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın malların satışı ilə bağlı 12 ay ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

11.7. 111-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın xidmətlərin göstərilməsinə görə 12 ay ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

11.8. 111-3 li "Tikinti müqaviləsi üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın tikinti müqaviləsi üzrə yerinə yetirilmiş işlərə görə 12 ay ərzində alıcılar və

sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.9. 111-4 li "Royalti üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın royalti üzrə 12 ay ərzində əldə edilməsi gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.10. 111-5 li "Maliyyə icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın maliyyə icarəsinə görə 12 ay ərzində icarəçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.10. 111-6 li "Əməliyyat icarəsi üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın əməliyyat icarəsinə görə 12 ay ərzində icarəçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.10. 111-7 li "Sair gəlirlər üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın adi fəaliyyətinə aid olumayan xidmətlərin (torpaq, tikili, avadanlığın və digər uzunmüddətli aktivlərin satısından gəlirlər, yenidən qiymətləndirilmədən gəlirlər, əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər, keçmiş illər üzrə gəlirlər, ümitsiz borcların və silinmiş borcların bərpası üzrə gəlirlər, məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər, digər əməliyyat gəlirləri) göstərilməsinə görə 12 ay ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.11. 111-8 li "İşçi heyəti üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında işçilərə təqdim edilmiş kreditlər və borclar üzrə, həmçinin işçilər tərəfindən dəymiş zərərin (çatışmazlıq, oğurluq, xarabalma və buna oxşar sair) ödənilməsi üzrə tələblər və işçilərə yaranmış sair qısamüddətli debitor borcları əks etdirilir.

11.11. 111-9 li "Faizlər üzrə qısamüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilat tərəfindən verilmiş borclara, kreditlərə görə hesablanmış faizlər üzrə borc alanların ödəməli olduqları qısamüddətli debitor borcları əks etdirilir.

11.12. 111-10 li "Digər qısamüddətli debitor borcları" subhesabında yuxarıdakı subhesablara aid edilməyən, sifarişçi tərəfindən 12 ay müddətində ödənilməsi gözlənilən təşkilatın fəaliyyəti ilə bağlı yaranmış digər qısamüddətli debitor borclarının hərəkatı uçota alınır.

11.13. 111-11 li "Şübhəli borclar üzrə ehtiyat" hesabında təşkilatın fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar şübhəli borclar üzrə düzəlişlərin hərəkatı haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

12. Ehtiyatların uçotu

12.1. Ehtiyatların uçotu Hesablar Planının 12-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı alınmış və istehsal, xidmət prosesində sərf edilmiş xammal və materiallar, məsrəflər, digər ehtiyatlar barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

12.1.1. 121 li "Material ehtiyatları";

12.1.2. 122 li "İstifadə olunmuş məsrəflər";

12.1.3. 123 li "Tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işləri";

12.1.4. 124 li "Hazır məhsul";

12.1.5. 125 li "Satış məqsədilə saxlanılan digər aktivlər";

12.1.6. 126 li "Digər ehtiyatlar";

12.1.7. 127 li "Ehtiyatların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər".

12.2. 121 li "Material ehtiyatları" hesabında hesabat tarixində təşkilat tərəfindən saxlanılan istehsal, xidmət prosesində istifadə olunmuş xammal, yarımfabrikatlar, komplektləşdirici məmulatlar, ehtiyat hissələri, qablaşdırma materialları və digər material ehtiyatlarının hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

12.3. Material ehtiyatları alındıqda 121 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti, 301, 302, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.4. Material ehtiyatlarının silinməsi 122-3 li subhesabının debeti və 121 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

12.5. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açılır:

12.5.1. 121-1 li "Xammal" subhesabında alınmış və xidmət (istehsal) prosesində istifadə edilmiş xammalın hərəkatı uçota alınır.

12.5.2. 121-2 li "Materiallar" hesabında ərzəq məhsulları, dərman və sarğı materialları, maşın və avadanlıqların ehtiyat hissələri, kimyəvi maddələr, metallar (elektrometallar, radiometallar və digər metallar), metal məmulatlar, ləvazimatlar, bakteriyalı preparatlar, vaksinlər, tikinti materialları, ciddi hesabat blankları, ciddi hesabat sənədləri (attestatlar, diplomlar, əmək kitabçaları və s.), xidməti müddətdə bir ildən az olan əşyalar, (xidmət) istehsal prosesində bir dəfə iştirak edən, öz dəyərini tamamilə xidmətin (məhsulun) dəyərinə keçirən və bu prosədə natural formasını saxlamayan sərvətlər, sanitariya-texniki materiallar, elektrotexniki materiallar (mallar), elmi-tədqiqatların obyektə olan müvafiq materiallar və material kimi uçota alınan digər qiymətlilər.

12.6. 121-3 li "Qablaşdırma materialları" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) prosesində məhsulların (malların) qablaşdırılması üçün istifadə olunan qablaşdırılma əşyalarının, həmçinin, qaytarılması və dəyişdiriləsi taralının (çəlləklər, bidoqlar, yeşiklər, şüşə qablar, butulkalar və sair) hərəkatı uçota alınır.

12.7. 122 li "İstifadə olunmuş məsrəflər" hesabında təşkilat tərəfindən məhsul istehsalı və ya xidmətin göstərilməsi üçün tələb olunan bütün birbaşa və dolaylı məsrəflər əks etdirilir. Belə məsrəflərə xammalın, materialların və birdsəfəlik qablaşdırma materiallarının istifadəsi, aktivlərin amortizasiyası, əmək haqqı, sərf olunan su, qaz, elektrik enerjisi və məhsul istehsalı və ya xidmətin göstərilməsi üzrə sair məsrəflər aiddir. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açılır:

12.7.1. 122-1 li "İstifadə olunmuş mallar";

12.7.2. 122-2 li "İstifadə olunmuş xammal";

12.7.3. 122-3 li "İstifadə olunmuş materiallar";

12.7.4. 122-4 li "Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər məsrəflər";

12.7.5. 122-5 li "Aktivlərin amortizasiyası";

12.7.6. 122-6 li "Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə məsrəflər";

12.7.7. 122-9 li "Sair məsrəflər".

12.8. 122-1 li "İstifadə olunmuş mallar" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) prosesində istifadə olunmuş mallarının hərəkatı uçota alınır. Alınmış mallar istifadə olunduqda 122-1 li subhesabın debeti və 121 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.9. 122-2 li "İstifadə olunmuş xammal" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) prosesində istifadə olunmuş xammalın hərəkatı uçota alınır. Alınmış xammal istifadə olunduqda 122-2 li subhesabın debeti və 121 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.10. 122-3 li "İstifadə olunmuş materiallar" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) prosesində istifadə olunmuş materiallarının hərəkatı uçota alınır. Alınmış materiallar istifadə olunduqda 122-3 li subhesabın debeti və 121,126 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.11. 122-4 li "Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər məsrəflər" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) fəaliyyəti ilə bağlı işçi heyətinə əməyin ödənişi üzrə və ona bərabər tutulan digər məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır. İşçi heyətinə əməyin ödənişi üzrə və ona bərabər tutulan digər məbləğlər hesablandıqda 122-4 li subhesabın debeti və 307 li hesabın, 308-2 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.12. 122-5 li "Aktivlərin amortizasiyası" subhesabında təşkilatın öz mülkiyyətində olan və icarəyə verilən aktivlər üzrə hesabat dövrü ərzində müəyyən olunmuş qaydada amortizasiyanın hərəkatı uçota alınır. Hesabat ilinin sonunda (dekabr ayının sonuncu iş günü) hesablanmış amortizasiya məbləği 122-5 li subhesabın debeti, 232, 235, 237, 242 li hesabların kreditində əks etdirilir.

12.13. 122-6 li "Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə məsrəflər" subhesabında təşkilatın maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə məsrəflərinin hərəkatı uçota alınır. Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə məsrəflər 122-6 li subhesabın debetində və 335 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

12.14. 122-9 li "Sair məsrəflər" subhesabında təşkilatın xidmət (istehsal) prosesində istifadə olunmuş sair məsrəflərin hərəkatı uçota alınır. Təşkilat tərəfindən digər təşkilatlara, onların görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlərlə bağlı sair məsrəflərinə aid olunan müvafiq xidmət məbləğlərinin ödənilməsi tələb olunduqda 122-9 li subhesabın debeti, 301, 302, 304, 305 və 309 li hesabların, 308-3 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

12.15. Xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı xərc kimi tanınmış məsrəflər 713, 733, 743 li hesabların debeti və 122 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə əks etdirilir. Məhsulların istehsalı ilə əlaqədar məsrəflər hazır məhsul kimi tanındıqda 124 li hesabın debeti və 122 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Xidmət (istehsal) prosesi zamanı yaranmış məsrəflərin xərcə aid edilməyən hissəsi bitməmiş xidmət (istehsal) kimi 122 li hesabın müvafiq subhesablarında əks etdirilir.

12.16. 123 li "Tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işləri" subhesabında tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işlərinə görə məsrəflər uçota alınır. Tikinti müqavilələrinə əsasən təşkilat tərəfindən görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlərlə bağlı məsrəflər 123 li hesabın debeti, 121, 126, 301, 302, 304, 305, 307, 309 li hesabların və 308-2, 308-3 li subhesabların kreditində uçota alınır. Təşkilatın görülmüş iş və göstərilmiş xidmətləri alıcılar və sifarişçilər tərəfindən qəbul edildikdə 711, 731, 741 li hesabların debeti və 123 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Təşkilat tərəfindən görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlər nəticəsində hazırlanmış, istehsal olunmuş hazır məhsullar 124 li hesabın debeti və 123 li hesabın kreditində əks etdirilir.

12.17. 124 li "Hazır məhsul" subhesabında satış məqsədi üçün təşkilat tərəfindən hazırlanmış hazır məhsul (mallar) uçota alınır. Təşkilat tərəfindən görülmüş iş və göstərilmiş xidmətlər nəticəsində hazırlanmış, istehsal olunmuş hazır məhsullar uçota alındıqda 124 li hesabların debeti və 122, 123 li hesabların krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır. Satılmış hazır məhsul (mallar) 711, 731, 741 li hesabların debeti və 124 li hesabın krediti üzrə əks etdirilir.

12.18. 125 li "Satış məqsədilə saxlanılan digər aktivlər" hesabında təşkilat tərəfindən satış üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və ehtiyatlar əks etdirilir. Təşkilat tərəfindən uzunmüddətli aktivlər və ehtiyatlar satış üçün nəzərdə tutulduqda 125 li hesabın debeti uzunmüddətli aktivlərin və ehtiyatların müvafiq hesablarının krediti ilə müxabiləşir. Satılmış aktivlər üzrə hesablanmış gəlirlərdən xərclərin çıxılması 631 li hesabın müvafiq subhesabının debeti və 741, 742, 743 li hesabların kreditində uçota alınır. Satılmış aktivlər üzrə xərclər tanındıqda 741, 742, 743 li hesabların debeti və 125 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Təşkilatın fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün istifadəsinə zərurət yaranmış satış məqsədi ilə saxlanılan aktivlər geri qaytarıldıqda uzunmüddətli aktivlərin və ehtiyatların müvafiq hesablarının debeti və 125 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.19. 126 li "Digər ehtiyatlar" hesabında 121 li "Material ehtiyatları" hesabına daxil edilməyən sair ehtiyatların hərəkatı uçota alınır. Digər ehtiyatlar alındıqda 126 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 301, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Digər ehtiyatların silinməsi 122-3 li subhesabının debeti və 126 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

12.20. 127 li "Ehtiyatların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" hesabında ehtiyatların dəyərdən düşməsi səbəbindən həmin ehtiyatların dəyərini azalmasına görə düzəlişlərin hərəkatı ilə bağlı əməliyyatlar əks etdirilir. Ehtiyatların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər müəyyən edildikdə, həmin düzəlişlər hesabat dövrünün xərclərinə aid edilərək 711, 712, 713, 731, 732, 733, 741, 742, 743 li hesabların debeti və 127 li hesabın kreditində əks etdirilir. Dəyərinə düzəliş edilmiş ehtiyatlar istifadə olunduqda, düzəliş

məbləğlərinə 127 li hesabın debeti və 121, 124, 125, 126 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

12.21. Bioloji aktivlərdən və ya bioloji aktivin transformasiyasından əldə edilən kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə istifadə edilmiş məsrəflər hazır məhsul kimi mədaxil edildikdə, həmin məsrəflərə 124 li subhesabın debeti və 122 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

12.22. Təşkilatın bioloji aktivlərindən əldə edilmiş kənd təsərrüfatı məhsullarının uçotu "Ehtiyatlar" adlı İctimai Sektor üçün 12 nömrəli Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartına uyğun olaraq bu Qaydaların "12. Ehtiyatların uçotu" hissəsinə uyğun olaraq əks etdirilir.

13. Sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin uçotu

13.1. Sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin uçotu Hesablar Planının 13-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı verilmiş qisamüddətli borclar, digər qisamüddətli investisiyalar və sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

13.1.1. 131 li "Satış məqsədilə saxlanılan qisamüddətli investisiyalar";

13.1.2. 132 li "Ödənişə qədər saxlanılan qisamüddətli investisiyalar";

13.1.3. 133 li "Verilmiş qisamüddətli borclar";

13.1.4. 134 li "Digər qisamüddətli investisiyalar;

13.1.5. 135 li "Sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər".

13.2. 131 li "Satış məqsədilə saxlanılan qisamüddətli investisiyalar" sintetik hesabında təşkilat tərəfindən satış məqsədilə saxlanılan qiymətli kağızlar (digər təşkilatlara məxsus səhmlər, kapital alətləri) barədə hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləğləri göstərilir. Təşkilat tərəfindən satış məqsədilə saxlanılan qisamüddətli investisiyalar əldə edildikdə 131 li hesabın debeti və 301, 309 li hesabların krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Satış məqsədi ilə saxlanılan qisamüddətli investisiyaların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 135 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Satış məqsədi ilə saxlanılan qisamüddətli investisiyaların satılması və ya əvəzsiz verilməsi ilə bağlı xərclər mühasibat uçotunda əks etdirildikdə onların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər (mövcud olduqda) 135 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 131 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində, satış məqsədi ilə saxlanılan qisamüddətli investisiyaların balans dəyəri 744 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 131 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Satılmış həmin aktivlər üçün hesablanmış gəlirlər 111 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631-9 li hesabların kreditində uçota alınır. Satılmış və ya əvəzsiz əldə edilmiş satış məqsədi ilə saxlanılan qisamüddətli investisiyalara görə gəlirlər 631-9 li subhesabın müvafiq subhesablarının debetində və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Satılmış və ya əvəzsiz verilmiş satış məqsədi ilə saxlanılan qisamüddətli investisiyalar üzrə hesablanmış xərclər 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 744 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

13.3. 132 li "Ödənişə qədər saxlanılan qisamüddətli investisiyalar" hesabında ödəmə tarixinədək təşkilatın dəqiq əldə edə biləcəyi, müəyyən edilən ödənişlərlə və təsbit edilmiş ödəmə tarixi olan qiymətli kağızlar (qisamüddətli maliyyə aktivləri) uçota alınır. Təşkilat tərəfindən ödənişə qədər saxlanılan qisamüddətli investisiyalar əldə edildikdə 132 li hesabın debeti və 301, 309 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Ödənişə qədər saxlanılan qisamüddətli investisiyalar üzrə hər li hesabın faiz məbləğləri, habelə onların ədalətli dəyərində baş vermiş artımlar 132 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631-9 li subhesabın kreditində əks etdirilir. Ödənişə qədər saxlanılan qisamüddətli investisiyaların tanınmasının dayandırılması ilə əlaqədar əməliyyat tarixinə 111 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 132 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, hesablaşma tarixinə 101, 103 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

13.4. 133 li "Verilmiş qisamüddətli borclar" sintetik hesabında təşkilat tərəfindən verilmiş qisamüddətli borclar barədə hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir. Təşkilat tərəfindən verilmiş qisamüddətli borclar 133 li hesabın debeti və 101, 103, 105 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

13.5. Təşkilat tərəfindən verilmiş qisamüddətli borclar qaytarılıqda 101, 103, 105 li hesabların debeti və 133 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

13.6. 134 li "Digər qisamüddətli investisiyalar" sintetik hesabında təşkilat tərəfindən verilmiş digər qisamüddətli investisiyalar barədə hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir. Digər qisamüddətli investisiyaların əldə edilməsi zamanı 134 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 301, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Digər qisamüddətli investisiyaların ədalətli dəyərində artım olduqda, artım məbləğinə 134 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Digər qisamüddətli investisiyaların ədalətli dəyərində azalma olduqda, azalma məbləğinə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 135 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Digər qisamüddətli investisiyaların satış məqsədi ilə saxlanılan aktivlər hesabına keçirildikdə 131 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 134 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Digər qisamüddətli investisiyalar satılıqda 111 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 134 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

13.7. 135 li "Sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" sintetik hesabında təşkilatın sair qisamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərindən düşməsi səbəbindən həmin aktivlərin dəyərini azalmasına görə düzəlişlərin hərəkəti ilə bağlı əməliyyatlar əks etdirilir. Bu düzəlişlər müəyyən edildikdə, hesabat dövrünün xərclərinə aid edilərək 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 135 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

14. Sair qisamüddətli aktivlərin uçotu

14.1. Sair qisamüddətli aktivlərin uçotu Hesablar Planının 14-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddə əvvəlki bölmələrdə nəzərə alınmayan digər qisamüddətli aktivlər barədə məlumatları ümumiləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

14.1.1. 142 li "Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri";

14.1.2. 143 li "Verilmiş qisamüddətli avanslar";

14.1.3. 144 li "Təhtəlhəsab məbləğlər";

14.1.4. 145 li "Digər qisamüddətli aktivlər".

14.2. 142 li "Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri" 12 aydan artıq olmayan müddət ərzində mühasibat uçotu subyektinin gələcək hesabat dövrlərində tanınacaq xərclərinin hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Gələcək hesabat dövrünün xərcləri cari hesabat dövründə çəkilmiş, lakin 12 aydan artıq olmayan müddət ərzində gələcək dövrün gəlirlərinin əldə edilməsi üzrə çəkilən xərclərdir. Bu çəkilmiş xərclər üzrə iqtisadi səmərinin və ya xidmət potensialının gələcək hesabat dövrlərində əldə edilməsi gözlənilir. Bu zaman 142 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 271, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 421, 422, 423, 425, 435, li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri hesabat dövrünün məsrəflərinə və ya xərclərinə aid edildikdə 122, 721, 722, 725, 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 142 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

14.2. 143 li "Verilmiş qisamüddətli avanslar" hesabında sifarişçi tərəfindən hesabat dövrü ərzində aktivlərin (malların) alınması, eləcə də hissə-hissə qəbul edilən məhsul, iş və xidmətlərin hissə-hissə qəbul edilməsi ilə əlaqədar icraçıya əvvəlcədən ödənilmiş məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır. Sifarişçi tərəfindən verilmiş qisamüddətli avanslar 143 li hesabın debeti və 101, 103, 104 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. İcraçının qismən və ya tam təqdim etdiyi məhsullar, işlər və xidmətlər sifarişçi tərəfindən qəbul edildikdən sonra 301,302, 304, 305, 307, 308, 309 li hesabların debeti və 143 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. İcraçının təqdim etdiyi xidmətlərə (iş və məhsullara) görə sifarişçi tərəfindən həyata keçirilən artıq ödəmələr üzrə məbləğlərə ilin sonunda 301,302, 304, 305, 307, 308, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti və 143 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

14.3. 144 li "Təhtəlhəsab məbləğlər" hesabında dəftərxana ləvazimatlarının, ezamiyyə xərclərinin və digər inzibati-təsərrüfat ehtiyatlarının ödənilməsi üçün təşkilatın işçilərinə verilmiş təhtəlhəsab məbləğlər üzrə hesablaşmalar haqqında məlumatların ümumiləşdirilmiş hərəkəti uçota alınır. Təhtəlhəsab şəxslərə hesablanmış təhtəlhəsab məbləğlər 144 li hesabın debeti və 101, 103 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Təhtəlhəsab şəxslər tərəfindən təhtəlhəsab məbləğlər üzrə hesabat təqdim olunduqda 335 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 144 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

14.4. 145 li "Digər qisamüddətli aktivlər" hesabında əvvəlki sintetik hesablar qruplarında əks etdirilməyən sair qisamüddətli aktivlər uçota alınır. Benzin, sürtgü yağı, ərzaq məhsulları və sairə üçün ödənilmiş talonlar, istirahət evləri, sanatoriya, turist bazalarına ödənilmiş göndəriş vərəqləri, təltif üçün nəzərdə tutulmuş medallar, habelə digər qisamüddətli aktivlər alındıqda 145 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 301, 302, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Digər qisamüddətli aktivlərin istifadə edilməsi zamanı yaranmış məsrəflər 122-9 li subhesabın debeti və 145 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

15. Uzunmüddətli aktivlər

15.1. "Uzunmüddətli aktivlər" bölməsi təşkilat tərəfindən nəzarət edilən və gələcəkdə iqtisadi səmərinin və ya xidmət potensialının əldə edilməsi gözlənilən və xidmət (istehsal) prosesində bir ildən artıq müddətə istifadəsi müəyyən olunan aktivlər, uzunmüddətli debitor borcları, iştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar, habelə təxirə salınmış vergi aktivləri barədə məlumatların ümumiləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu bölmə aşağıdakı maddələrdən ibarətdir.

15.1.1. 20 – "Uzunmüddətli debitor borcları";

15.1.2. 21 – "İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar";

15.2.3. 22 – "Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri";

15.1.4. 23 – "Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlər";

15.1.4. 24 – "Qeyri-maddi aktivlər";

15.1.5. 25 – "Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri";

15.1.6. 26 – "Təxirə salınmış vergi aktivləri";

15.1.7. 27 – "Sair uzunmüddətli aktivlər".

16. Uzunmüddətli debitor borcları

16.1. Uzunmüddətli debitor borclarının uçotu Hesablar Planının 20-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddə 201 li "Uzunmüddətli debitor borcları" hesabından ibarətdir.

201 li "Uzunmüddətli debitor borcları" hesabı hesabat tarixindən sonra 12 aydan artıq müddətdə əldə edilməsi gözlənilən borclar barədə məlumatları ümumiləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

16.2. 201 li "Uzunmüddətli debitor borcları" hesabında təşkilatın malların satışı və müxtəlif xidmətlərin (işlərin) göstərilməsinə görə 12 aydan artıq müddətdə alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.3. Hesabat dövrü ərzində gəlirin tanınma meyarlarına uyğun olaraq hesablanmış uzunmüddətli debitor borcları 201 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 611, 621, 622, 623, 624, 625, 631, 633 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

16.4. Uzunmüddətli debitor borclarının ödənilməsi zamanı 101, 103, 104 və 105 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti 201 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxabirləşir.

16.5. 201 li hesaba aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

16.5.1. 201-1 li "Malların satışı üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.2. 201-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.3. 201-3 li "Tikinti müqaviləsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.4. 201-4 li "Royalti gəliri üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.5. 201-5 li "Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.6. 201-6 li "Əməliyyat icarəsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.7. 201-7 li "Sair gəlirlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.8. 201-8 li "İşçi heyəti üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.9. 201-9 li "Faizlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.10. 201-10 li "Digər uzunmüddətli debitor borcları";

16.5.11. 201-11 li "Şübhəli borclar üzrə ehtiyat".

16.6. 201-1 li "Malların satışı üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın malların satışı ilə bağlı 12 aydan artıq müddət ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.7. 201-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın xidmətlərin göstərilməsinə görə 12 aydan artıq müddət ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.8. 201-3 li "Tikinti müqaviləsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın tikinti müqaviləsi üzrə yerinə yetirilmiş işlərə görə 12 aydan artıq müddət ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.9. 201-4 li "Royalti üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın royalti üzrə 12 aydan artıq müddət ərzində əldə edilməsi gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.10. 201-5 li "Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın maliyyə icarəsinə görə 12 aydan artıq müddət ərzində icarəçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.11. 201-6 li "Əməliyyat icarəsi üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın əməliyyat icarəsinə görə 12 aydan artıq müddət ərzində icarəçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.12. 201-7 li "Sair gəlirlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilatın adi fəaliyyətinə aid olmayan xidmətlərin (torpaq, tikili, avadanlıq və digər uzunmüddətli aktivlərin satışından gəlirlər, yenidən qiymətləndirilmədən gəlirlər, əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər, keçmiş illər üzrə gəlirlər, əvəzsiz borcların və silinmiş borcların bərpası üzrə gəlirlər, məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər, digər əməliyyat gəlirləri) göstərilməsinə görə 12 aydan artıq müddət ərzində alıcılar və sifarişçilər tərəfindən gözlənilən, gəlirin tanınma meyarlarına cavab verən uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.13. 201-8 li "İşçi heyəti üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında işçilərə təqdim edilmiş kreditlər və borclar üzrə, həmçinin işçilər tərəfindən dəymiş zərərin (çatışmazlıq, oğurluq, xarabə və buna oxşar sair) ödənilməsi üzrə tələblər və işçilərə yaranmış sair uzunmüddətli debitor borcları əks etdirilir.

16.14. 201-9 li "Faizlər üzrə uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında təşkilat tərəfindən verilmiş borclara, kreditlərə görə hesablanmış fizlər üzrə borc alanların ödəməli olduqları uzunmüddətli debitor borcları əks etdirilir.

16.15. 201-10 li "Digər uzunmüddətli debitor borcları" subhesabında yuxarıdakı subhesablara aid edilməyən, sifarişçi tərəfindən 12 aydan artıq müddət ərzində ödənilməsi gözlənilən təşkilatın fəaliyyəti ilə bağlı yaranmış digər uzunmüddətli debitor borclarının hərəkəti uçota alınır.

16.16. 201-11 li "Şübhəli borclar üzrə ehtiyat" hesabında təşkilatın fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar şübhəli borclar üzrə düzəlişlərin hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

17. İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyaların uçotu

17.1. İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyaların uçotu Hesabat Planının 21-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə iştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalarla (asılı müəssisələrə investisiyalar və birgə müəssisələrə investisiyalarla) bağlı ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar ilkin dəyəri ilə uçota alınır. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

17.1.1. 211 li "Asılı müəssisələrə investisiyalar";

17.1.2. 212 li "Birgə müəssisələrə investisiyalar".

17.2. 211 li "Asılı müəssisələrə investisiyalar" hesabında mühasibat uçotu subyektinin asılı təsərrüfat cəmiyyətlərinə qoyulmuş investisiyalarının hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Investisiya qoyuluşu edən təşkilat mühasibat uçotu subyektinin xalis aktivlərindəki payına görə əhəmiyyətli təsirə malik olduğu hallarda, belə investisiyalar "asılı müəssisələrə investisiyalar" kimi tanınmaqla uçota əks etdirilir.

17.3. 212 li "Birgə müəssisələrə investisiyalar" hesabında təşkilatın birgə müəssisələrinə qoyulmuş investisiyalarının hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Birgə müəssisə elə bir birgə razılıqmadır ki, razılıqma üzrə birgə nəzarət hüquqları malik tərəflərin onun xalis aktivləri üzərində hüquqları vardır. Belə tərəflər birgə müəssisədə payı olan şəxslər adlanır.

17.4. Asılı müəssisələrə qoyulmuş investisiya məbləği ilkin dəyəri ilə tanınır. Bu zaman 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335, 405, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

17.5. Investisiya obyektinin alışı tarixindən sonra əldə edilmiş mənfəət və ya zərərdə investisiya edən təşkilatın payını tanımaq üçün investisiyanın balans dəyəri artırılır və ya azaldılır. Bu zaman investisiya obyektindən əldə olunan həmin pay məbləği Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda tanınır və aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

17.5.1. investisiya obyektindən mənfəət əldə edildikdə 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 811 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, 811 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 541 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

17.5.2. investisiya obyektindən zərər əldə edildikdə 811 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 211 li subhesabın krediti üzrə, 341 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 811 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

17.6. 211 li "Asılı müəssisələrə investisiyalar" hesabının balans dəyərinə düzəlişlər, həmçinin investisiya obyektinin kapitalında baş vermiş dəyişikliklərdən irəli gəlir və Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda tanınmaqla aparılır. Bu dəyişikliklərə investisiya obyektinin torpaq, tikili və avadanlıqlarının yenidən qiymətləndirilməsindən və ya məzənnə fərqlərindən yaranan dəyişikliklər aiddir. Bu zaman aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

17.6.1. dəyişikliklər kapitalda artımla nəticələndikdə 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 531, 532 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

17.6.2. dəyişikliklər kapitalda azalma ilə nəticələndikdə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 211 li subhesabın krediti, 801 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 744 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

17.7. Investisiya obyektindən əldə olunan bölüşdürmələr, o cümlədən dividendlər investisiyanın balans dəyərini azaldır. Bu zaman 111-10 li subhesabın debeti və 211 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Həmin dividendlər ödənildikdə 101, 103 və 105 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 111-10 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

17.8. Asılı müəssisəyə investisiyalar və ya onun bir hissəsi satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnifləşdirildiyi halda 131 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 211 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

17.9. Mühasibat uçotu subyektinin asılı müəssisədəki mülkiyyətə faizi azaldıqda, lakin mühasibat uçotu subyektinin investisiya qoyuluşu asılı təsərrüfat cəmiyyəti anlayışına uyğun gəlməsi davam etdikdə, o zaman aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

17.9.1. mühasibat uçotu subyektinin investisiya qoyuluşu üzrə dəyişikliklər əvvəllər kapitalda artımla nəticələnmişdirsə, bu dəyişikliyə aid olan və Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda tanınan məbləğ həddində 531, 532 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 211 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

17.9.2. həmin məbləğin Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda tanınmasına ehtiyac olarsa, o zaman 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631-9 li subhesabın krediti üzrə.

17.9.3. mühasibat uçotu subyektinin investisiya qoyuluşu üzrə dəyişikliklər əvvəllər kapitalda azalma ilə nəticələnmişdirsə, həmin dəyişikliklərə uyğun azalma məbləğinə 211 li subhesabın debeti və 631-9 li subhesabın krediti üzrə.

17.10. Asılı müəssisənin torpaq, tikili və avadanlıqları üzrə əvvəlki yenidən qiymətləndirmələr nəticəsində yaranmış artımları kapital ehtiyatlarında əks etdirilmişdirsə, sonrakı qiymətləndirmə zərərləri həmin artım məbləği qədər kapital ehtiyatının azalmasına aid edilir, qalan məbləğ isə mənfəət və zərəre aid edilir. Əvvəlki yenidən qiymətləndirmə üzrə tanınmış artım məbləği həddində 531 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 211 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, əvvəlki artımdan artıq olan məbləğ həddində isə 744 li subhesabın debeti və 211 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, eyni zamanda 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 744 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

17.11. Asılı müəssisənin torpaq, tikili və avadanlıqları üzrə əvvəlki yenidən qiymətləndirmələr nəticəsində yaranmış zərərlər investora Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatında əks etdirilmişdirsə, sonrakı yenidən qiymətləndirmə artımları həmin azalma məbləği qədər gəlirə aid edilir, qalan məbləğ isə kapital ehtiyatlarında tanınır. Əvvəlki yenidən qiymətləndirmə üzrə tanınmış zərər məbləği həddində 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631-9 li subhesabın krediti, 631-9 li subhesabın debeti və 801 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə, əvvəlki zərərdən artıq olan məbləğ həddində isə 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 531 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

17.12. Mühasibat uçotu subyektinin debitor borclarının müqabilində əldə etdiyi investisiyalar asılı müəssisəyə qoyulmuş investisiya meyarına uyğun gəldikdə aşağıdakı

mühasibat yazılışları verilir:

17.12.1. asılı müəssisəyə qoyulmuş investisiyanın əldə edilməsinə 211 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335, 405, 435 li hesablarının müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

17.12.2. debitor borcların kreditor borclarla əvəzləşdirilməsinə 309, 335, 405, 435 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

17.13. Birgə müəssisədə payı olan şəxs birgə müəssisədəki iştirak payını investisiya kimi tanımalı və həmin investisiyanın uçotunu "Asılı müəssisələrə investisiyalar"ın uçotuna uyğun olaraq iştirak payı metodundan istifadə etməklə uçotda əks etdirir.

18. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin uçotu

18.1. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin uçotu Hesablar Planının 22-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı verilmiş uzunmüddətli borclar, digər uzunmüddətli investisiyalar və sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

18.1.1. 221 li "Ödənişə qədər saxlanılan investisiyalar";

18.1.1. 222 li "Verilmiş uzunmüddətli borclar";

18.1.2. 223 li "Digər uzunmüddətli investisiyalar";

18.1.3. 224 li "Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər".

18.2. 221 li "Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar" hesabında ödəmə tarixinədək təşkilatın dəqiq əldə edə biləcəyi, müəyyən edilən ödənişlərlə və təsbit edilmiş ödəmə tarixi olan qiymətli kağızlar (uzunmüddətli maliyyə aktivləri) uçota alınır. Təşkilat tərəfindən ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar əldə edildikdə 221 li hesabın debeti və 301, 302, 309, 401, 402, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar üzrə hər il hesablanılan faiz məbləğləri, habelə onların dəyərində baş vermiş artımlar 221 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631-9 li subhesabın kreditində əks etdirilir. Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyaların satış məqsədi ilə saxlanılan qısamüddətli investisiyalar hesabına keçirildikdə 131 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 221 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

18.3. Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyaların dəyərində baş vermiş azalmalara görə düzəlişlər 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 224 li subhesabın kreditində əks etdirilir.

18.4. Ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar ödənişə qədər saxlanılan qısamüddətli investisiyalar hesabına keçirildikdə 132 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 221 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Bu zaman ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyaların dəyərində azalmalara görə düzəlişlər mövcud olduqda, həmin düzəlişlər 224 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 135 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

18.5. Ödənişə qədər saxlanılan qısamüddətli investisiyalar ödənişə qədər saxlanılan uzunmüddətli investisiyalar hesabına keçirildikdə 221 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 132 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Bu zaman ödənişə qədər saxlanılan qısamüddətli investisiyaların dəyərində azalmalara görə düzəlişlər mövcud olduqda, həmin düzəlişlər 135 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 224 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

18.6. 222 li "Verilmiş uzunmüddətli borclar" sintetik hesabında təşkilat tərəfindən verilmiş uzunmüddətli borclar barədə hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalq məbləğlərinin cəmi göstərilir. Təşkilat tərəfindən verilmiş uzunmüddətli borclar 222 li hesabın debeti və 101, 103, 105 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

18.7. Təşkilat tərəfindən verilmiş uzunmüddətli borclar verilmiş qısamüddətli borclar hesabına keçirildikdə 133 li hesabın debeti və 222 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

18.8. 223 li "Digər uzunmüddətli investisiyalar" sintetik hesabında təşkilat tərəfindən verilmiş digər uzunmüddətli investisiyalar barədə hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalq məbləğlərinin cəmi göstərilir. Digər uzunmüddətli investisiyaların əldə edilməsi zamanı 223 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 309, 401, 402, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Digər uzunmüddətli investisiyaların dəyərində artım olduqda, artım məbləğinə 223 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Digər uzunmüddətli investisiyaların dəyərində azalma olduqda, azalma məbləğinə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 224 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Digər uzunmüddətli investisiyaların satış məqsədi ilə saxlanılan qısamüddətli investisiyalar hesabına keçirildikdə 134 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 223 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Bu zaman digər uzunmüddətli investisiyaların dəyərində azalmalara görə düzəlişlər mövcud olduqda, həmin düzəlişlər 224 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 135 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

18.9. 224 li "Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" sintetik hesabında təşkilatın sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi səbəbindən həmin aktivlərin dəyərini azalmasına görə düzəlişlərin hərəkəti ilə bağlı əməliyyatlar əks etdirilir. Bu düzəlişlər müəyyən ediləndə, hesabat dövrünün xərclərinə aid edilərək 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 224 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

19. Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlərin uçotu

19.1. Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlərin uçotu Hesablar Planının 23-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xidmət (istehsal) prosesində bir ildən artıq istifadəsi nəzərdə tutulan aktivlər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

19.1.1. 231 li "Torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri";

19.1.2. 232 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya";

19.1.3. 233 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər";

19.1.4. 234 li "Bioloji aktivlərin dəyəri";

19.1.5. 235 li "Bioloji aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya";

19.1.6. 236 li "Daşınmaz əmlak investisiyaların dəyəri";

19.1.7. 237 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə yığılmış amortizasiya";

19.1.8. 238 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər".

19.2. 231 li "Torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri" hesabında təşkilatın mülkiyyətindəki istismarda və ya ehtiyatda olan, müvəqqəti dayandırılan, yaxud icarəyə verilən (investisiya məqsədi daşınmaz əmlak istisna olmaqla) torpaq, tikili və avadanlıqların mövcudluğu və hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

19.2.1. 231-1 li "Torpağın dəyəri";

19.2.2. 231-2 li "Tikili və avadanlıqların dəyəri";

19.2.3. 231-3 li "Nəqliyyat vasitələrinin dəyəri";

19.2.4. 231-4 li "Sair torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri".

19.3. 231-1 li "Torpağın dəyəri" subhesabında təşkilatın mülkiyyətində olan torpaq sahələri uçota alınır.

19.4. 231-2 li "Tikili və avadanlıqların dəyəri" subhesabında təşkilatın mülkiyyətində olan aşağıdakı aktivlərin uçotu aparılır:

19.4.1. "Binalar";

19.4.2. "Qurğular (tikintilər)";

19.4.3. "Ötürücü qurğular";

19.4.4. "Maşınlar və avadanlıqlar".

19.5. 231-3 li "Nəqliyyat vasitələrinin dəyəri" subhesabında təşkilatın mülkiyyətində olan bütün növ nəqliyyat vasitələri uçota alınır.

19.6. 231-4 li "Sair torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri" subhesabında təşkilatın sair torpaq, tikili və avadanlıqları uçota alınır.

19.7. Əldə edilmiş torpaq, tikili və avadanlıqlar istismara verildikdə 231 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 233 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Torpaq, tikili və avadanlıqlar əvəzsiz olaraq alındıqda digər əməliyyat gəliri kimi uçotda əks etdirilərək 231 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində göstərilir. Torpaq, tikili və avadanlıqlar "Əvəzsiz verilmə və satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlər" hesabına keçirildikdə 125 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 231 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda, 232 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 125 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir. Əvəzsiz verilmə və satış məqsədi ilə saxlanılan torpaq, tikili və avadanlıqların satılması və ya əvəzsiz verilməsi nəticəsində xərclərin tanınması 741,742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 125 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Satılmış torpaq, tikili və avadanlıqların satış dəyərinə 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabların krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

19.8. Tam amortizasiya olunmuş və istifadəsi mümkün olmadığından yararsız hala düşmüş torpaq, tikili və avadanlıqlar silindikdə 231 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti və 232 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

19.9. Tam amortizasiya olunmamış və istifadəsi mümkün olmadığından yararsız hala düşmüş torpaq, tikili və avadanlıqlar silindikdə 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 231 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti, eyni zamanda, 232 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti mühasibat yazılışları verilir.

19.10. Satış məqsədi ilə saxlanılan torpaq, tikili və avadanlıqların satılması və ya əvəzsiz verilməsi, habelə silinməsi nəticəsində yaranmış xərclərə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Satılmış torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yaranmış gəlirlərə 631 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

19.11. 232 li "Torpaq, tikili və avadanlıqların amortizasiyası" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan və icarəyə verilən əsas vəsaitlərin köhnəlməsi üzrə amortizasiya məbləğlərinin hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatların uçotu aparılır. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

- 19.11.1. 232-2 li "Tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya";
- 19.11.2. 232-3 li "Nəqliyyat vasitələri üzrə yığılmış amortizasiya";
- 19.11.3. 232-4 li "Sair torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya".
- 19.12. 232-2 li "Tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabı tikili və avadanlıqlar üzrə amortizasiya ayırmalarının hərəkatini əks etdirir.
- 19.13. 232-3 li "Nəqliyyat vasitələri üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabı nəqliyyat vasitələri üzrə amortizasiya ayırmalarının hərəkatini əks etdirir.
- 19.14. 232-4 li "Sair torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabı sair torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə uçota amortizasiya ayırmalarının hərəkatini əks etdirir.
- 19.15. Hesabat dövrünün sonunda (dekabr ayının sonuncu iş günü) torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə hesablanmış amortizasiya məbləği 122-5 li subhesabın debeti və 232 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.
- 19.16. 233 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər" hesabında torpaq, tikili və avadanlıqların balans dəyərini artıran (kapitalaşdırılan) məsrəflər uçota alınır. Tikinti işləri podrat üsulu ilə aparılıqda torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər 233 li hesabın debeti və 301, 305, 309 li hesabların kreditində əks etdirilir. Tikinti işləri təsərrüfat üsulu ilə həyata keçirildikdə torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər 233 li hesabın debeti və 121, 126, 232, 242, 235, 301, 302, 305, 306, 307, 308, 309, 335, 401, 402, 404, 405, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Podrat və ya təsərrüfat üsulu ilə hazırlanmış torpaq, tikili və avadanlıqlar istismara verildikdə 231 li hesabın debeti və 233 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.
- 19.17. 234 li "Bioloji aktivlər" hesabında təşkilatın mülkiyyətindəki işçi və məhsuldar heyvanlar (südlük mal-qara), çoxillik əkmələr və sair bioloji aktivlərin, habelə onların balans dəyərini artıran (kapitalaşdırılan) məsrəflərin hərəkatı haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:
- 19.18.1. 234-1 li "Bitkilərin dəyəri";
- 19.18.2. 234-2 li "Heyvanların dəyəri";
- 19.18.3. 234-3 li "Bioloji aktivlər üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər".
- 19.19. 234-1 li "Bitkilərin dəyəri" subhesabında yaşından asılı olmayaraq mədəni çoxillik əkmələr, plantasiyada əkilmiş ağaclar, bütün növ meyvə və giləmeyvə çoxillik əkmələri (ağaclar və kollar), küçələrdə, meydanlarda, parklarda, bağlarda, müəssisələrin ərazi bağçalarında, yaşayış binalarının həyətlərində və bu kimi başqa yerlərdə tədqiqat və başqa məqsədlər üçün əkilən çoxillik əkmələr (eləcə də tinglikdə köçürmə məqsədilə əkilmiş çoxillik əkmələr) uçota alınır.
- 19.20. 234-2 li "Heyvanların dəyəri" subhesabında işçi (atlar, öküzlər, dəvələr, idman atları və başqa nəqliyyat heyvanları da daxil olmaqla) və məhsuldar heyvanlar (inəklər, döllük buğalar, camışlar, döl kəlləri, döl ağırları, ıxıya qoşulmuş damazlıq madyanlar, damazlıq dəvələr, döl nərleri, ana marallar, döl üçün erkək marallar, döl qabanları, damazlıq donuzlar, damazlıq qoyunlar, damazlıq keçilər, döllük təkələr və başqa məhsuldar heyvanlar), habelə qiymətindən asılı olmayaraq heyvanxanalarda və digər analoji təşkilatlarda olan dünya heyvanlarının eksponatları uçota alınır.
- 19.21. 234-3 li "Bioloji aktivlər üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər" subhesabında bioloji aktivlərin balans dəyərini artıran (kapitalaşdırılan) məsrəflərin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.
- 19.22. Bioloji aktivlərin dəyərinə 234-1, 234-2 li subhesabların debeti və 234-3, li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Bioloji aktivlər əvəzsiz olaraq alındıqda digər əməliyyat gəliri kimi uçotda əks etdirilərək 234 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində göstərilir. Bioloji aktivlər əvəzsiz verilmə və satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlər keçirildikdə 125 li hesabın debeti və 234 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda, 235 li hesabın debeti 125 li hesabın krediti ilə müxabirləşir. Satış məqsədi ilə saxlanılan bioloji aktivlərin satılması, əvəzsiz verilməsi üzrə xərclər 125 li hesabın krediti və 741, 742, 743 li hesabların debetində uçota alınır.
- 19.23. Tələf olmuş bioloji aktivlər silindikdə 741, 742, 743 li hesabların debeti və 234 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Eyni zamanda, 235 li hesabın debeti 741, 742, 743 li hesabların krediti ilə müxabirləşir. Tələf olmuş bioloji aktivlər üzrə zərər 801 li hesabın debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.
- 19.24. Bioloji aktivlərin kapitalaşdırılması podrat üsulu ilə aparılıqda məsrəflər 234-3 li subhesabın debeti və 301, 302, 309, 401, 402, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Bioloji aktivlərin kapitalaşdırılması təsərrüfat üsulu ilə həyata keçirildikdə məsrəflər 234-3 li subhesabın debeti və 121, 126, 232, 235, 242, 301, 302, 307, 308, 309, 335, 401, 402, 405, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Podrat və ya təsərrüfat üsulu ilə əldə olunmuş bioloji aktivlər istismara verildikdə 234-1, 234-2 li subhesabların debeti və 234-3 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.
- 19.25. Satış məqsədi ilə saxlanılan bioloji aktivlərin satılması və ya əvəzsiz verilməsi, habelə silinməsi nəticəsində yaranmış xərclərə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Satılmış bioloji üzrə yaranmış gəlirlərə 631 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.
- 19.26. 235 li "Bioloji aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" hesabında bioloji aktivlər üzrə amortizasiya məbləğlərinin hərəkatı haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatların uçotu aparılır. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açılır:
- 19.26.1. 235-1 li "Bitkilər üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında bitkiçilik aktivləri üzrə yığılmış amortizasiya məbləğləri öz əksini tapır.
- 19.26.2. 235-2 li "Heyvanlar üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında işçi və məhsuldar, eləcə də digər heyvan növləri üzrə yığılmış amortizasiya ayırmaları əks etdirilir.
- 19.27. Aşağıdakı bioloji aktivlərə amortizasiya hesablanmır:
- 19.27.1. məhsuldar heyvanlara (damazlıq inəklərə, qoyunlara, keçilərə; döllük buğalara, kəllərə, ağırlara, nərələr, marallara, qoçlara, təkələrə və bunlar kimi digər məhsuldar heyvanlara);
- 19.27.2. heyvanxanalarda və digər analoji təşkilatlarda olan heyvanat aləminin eksponatlarına;
- 19.27.3. istismar vaxtı çatmayan çoxillik əkmələrə.
- 19.28. Hesabat dövrünün sonunda (dekabr ayının sonuncu iş günü) bioloji aktivlər üzrə hesablanmış amortizasiya məbləği 122-5 li subhesabın debeti və 235 li subhesabın kreditində əks etdirilir.
- 19.29. 236 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan icarə ödənişlərinin əldə edilməsi və ya kapitalın artırılması yaxud hər iki məqsəd üçün saxlanılan əmlaklar barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır. Investisiya məqsədli daşınmaz istifadəyə verilən zaman 236 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 238 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Investisiya məqsədli daşınmaz əmlak əvəzsiz olaraq alındıqda digər əməliyyat gəliri kimi uçotda əks etdirilərək 236 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində göstərilir. Investisiya məqsədli daşınmaz əmlak satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlərə keçirildikdə 125 li hesabın debeti və 236 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda, 237 li hesabın debeti 125 li hesabın krediti ilə müxabirləşir. Satış məqsədi ilə saxlanılan investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın satılması və ya əvəzsiz verilməsi ilə bağlı xərclər 125 li hesabın krediti və 741, 742, 743 li hesabların debetində əks etdirilir.
- 19.30. Satış məqsədi ilə saxlanılan investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın satılması və ya əvəzsiz verilməsi, habelə silinməsi nəticəsində yaranmış xərclərə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Satılmış investisiya məqsədli daşınmaz əmlaklar üzrə yaranmış gəlirlərə 631 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.
- 19.31. 237 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə yığılmış amortizasiya" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan investisiya məqsədli daşınmaz əmlakların köhnəlməsi üzrə amortizasiya məbləğlərinin hərəkatı haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatların uçotu aparılır. Investisiya məqsədli daşınmaz əmlak üzrə hesablanmış amortizasiya məbləği 122-5 li subhesabın debeti və 237 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.
- 19.32. 238 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın balans dəyərini artıran (kapitalaşdırılan) məsrəflər uçota alınır. Tikinti işləri podrat üsulu ilə aparılıqda investisiya məqsədli daşınmaz əmlak üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər 238 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 305, 309, 401, 402, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Tikinti işləri təsərrüfat üsulu ilə həyata keçirildikdə investisiya məqsədli daşınmaz əmlak üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər 238 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 121, 126, 232, 242, 235, 301, 302, 305, 306, 307, 308, 309, 335, 401, 402, 404, 405, 435 li hesabların kreditində uçota alınır. Podrat və ya təsərrüfat üsulu ilə hazırlanmış investisiya məqsədli daşınmaz əmlak istifadəyə verildikdə 236 li hesabın debeti və 238 li hesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

20. Qeyri-maddi aktivlərin uçotu

- 20.1. Qeyri-maddi aktivlərin uçotu Hesablar Planının 24-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə uzun müddət istifadə edilən, fiziki formaya malik olmayan və müəyyən edilə bilən digər qeyri-pul (qeyri-monetar) aktivləri ilə bağlı ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:
- 20.1.1. 241 li "Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri";
- 20.1.2. 242 li "Qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya";
- 20.1.3. 243 li "Qeyri-maddi aktivlərə bağlı kapitalaşdırılmış məsrəflər".
- 20.2. 241 li "Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri" hesabında təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üzrə uzun müddət istifadə edilən, fiziki formaya malik olmayan və müəyyən edilə bilən, gəlir gətirən torpaq sahələrindən, təbii ehtiyatlardan (sərvətlərdən) istifadə hüquqları, patentlər, lisenziyalar, proqram təminatı, ticarət markaları və digər qeyri-maddi aktivlərin hərəkatı haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:
- 20.2.1. 241-1 "Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri";
- 20.3.2. 241-2 "Proqram təminatı";
- 20.3.3. 241-3 "Patentlər";
- 20.3.4. 241-4 "Müəllif hüquqları";
- 20.3.5. 241-5 "Lisenziyalar";
- 20.3.6. 241-6 "Ticarət markaları";
- 20.3.7. 241-7 "Digər qeyri-maddi aktivlər".
- 20.4. 241-1 li "Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri" subhesabında elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri üzrə yaradılmış qeyri-maddi aktivlərin dəyəri əks etdirilir.
- 20.5. 241-2 li "Proqram təminatı" subhesabında təşkilatın mülkiyyətində olan alınmış və ya yaradılmış proqram təminatlarının dəyəri əks etdirilir.
- 20.6. 241-3 li "Patentlər" subhesabında təşkilatın sahib olduğu patent hüquqlarının dəyəri əks etdirilir.
- 20.7. 241-4 li "Müəllif hüquqları" subhesabında təşkilat tərəfindən əldə edilmiş müəlliflik hüquqlarının dəyəri uçota alınır.
- 20.8. 241-5 li "Lisenziyalar" subhesabında təşkilatın hər hansı fəaliyyət növünün həyata keçirilməsi üzrə xüsusi razılıq əldə edilməsi dəyəri əks etdirilir.

20.9. 241-6 li "Ticarət markaları" subhesabında təşkilatın həyata keçirdiyi fəaliyyətlə bağlı ticarət markaları və əmtəə nişanlarının dəyəri əks etdirilir.

20.10. 241-7 li "Digər qeyri-maddi aktivlər" subhesabında 241-1-241-6 li subhesablarda göstərilməyən digər qeyri-maddi aktivlər, o cümlədən, fransızlەر, titul və nəşriyyat hüquqları, sənaye mülkiyyəti üzrə hüquqlar uçota alınır.

20.11. Əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər istismara verildikdə 241 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 243 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Qeyri-maddi aktivlər əvəzsiz olaraq alındıqda 241 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində göstərilir. Qeyri-maddi aktivlər "Əvəzsiz verilmə və satışı məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlər" hesabına keçirildikdə 125 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 241 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda 242 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 125 li hesabın krediti ilə müxabiləşir. Satış məqsədi ilə saxlanılan qeyri-maddi aktivlərin satılması və ya əvəzsiz verilməsi ilə bağlı xərclər 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 125 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə uçota alınır. Satılmış qeyri-maddi aktivlərin satış dəyərində 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

20.12. Tam amortizasiya olunmuş və istifadəsi mümkün olmayan qeyri-maddi aktivlər silindikdə 242 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 241 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

20.13. Tam amortizasiya olunmamış və istifadəsi mümkün olmayan qeyri-maddi aktivlər silindikdə 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 241 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti, eyni zamanda, 242 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti mühasibat yazılışı verilir.

20.14. Satış məqsədi ilə saxlanılan qeyri-maddi aktivlərin satılması və ya əvəzsiz verilməsi, habelə silinməsi nəticəsində yaranmış xərclərə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Satılmış qeyri-maddi aktivlər üzrə yaranmış gəlirlərə 631 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

20.15. 242 li "Qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya məbləğlərinin hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatların uçotu aparılır. Bu hesaba aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

20.15.1. 242-1 li "Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri üzrə yığılmış amortizasiya";

20.15.2. 242-2 li "Proqram təminatı üzrə yığılmış amortizasiya";

20.15.3. 242-3 li "Patentlər üzrə yığılmış amortizasiya";

20.15.4. 242-4 li "Müəllif hüquqları üzrə yığılmış amortizasiya";

20.15.5. 242-5 li "Lisensiyalar üzrə yığılmış amortizasiya";

20.15.6. 242-6 li "Ticarət markalarının amortizasiyası";

20.15.7. 242-7 li "Digər qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya".

20.16. 242-1 li "Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında elmi-tədqiqat və təcrübə konstruktor işləri nəticəsində yaradılmış qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya məbləğləri əks etdirilir.

20.17. 242-2 li "Proqram təminatı üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında proqram təminatları üzrə amortizasiya məbləğləri uçota alınır.

20.18. 242-3 li "Patentlər üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında təşkilatın sahib olduğu Patentlər üzrə yığılmış amortizasiya məbləğləri uçota alınır.

20.19. 242-4 li "Müəllif hüquqları üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında təşkilat tərəfindən əldə edilmiş müəlliflik hüquqlarının dəyəri üzrə amortizasiya ayrılmaları uçota alınır.

20.20. 242-5 li "Lisensiyalar üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında təşkilatın hər hansı fəaliyyət növünün həyata keçirilməsi üzrə xüsusi razılıqın amortizasiya ayrılmaları əks etdirilir.

20.21. 242-6 li "Ticarət markalarının amortizasiyası" subhesabında ticarət markaları və əmtəə nişanlarının dəyəri üzrə amortizasiya ayrılmaları əks etdirilir.

20.22. 242-7 li "Digər qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" subhesabında təşkilatın mülkiyyətində olan digər qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya ayrılmaları uçota alınır.

20.23. Qeyri-maddi aktivlər üzrə hesablanmış amortizasiya məbləği 122-5 li subhesabın debeti və 242 li hesabın kreditində əks etdirilir.

20.24. 243 li "Qeyri-maddi aktivlərlə bağlı kapitalaşdırılmış məsrəflər" hesabında təşkilatın mülkiyyətində olan qeyri-maddi aktivlər üzrə yaradılan və ya balans dəyərini artıran (kapitalaşdırılan) məsrəflər uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlərlə bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması podrat üsulu ilə aparıldıqda 243 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 301, 305, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Qeyri-maddi aktivlərlə bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması təsərrüfat üsulu ilə həyata keçirildikdə həmin məsrəflər 243 li hesabın debeti və 121, 126, 232, 242, 235, 301, 302, 305, 306, 307, 308, 309, 335, 401, 402, 404, 405, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır. Əldə edilmiş və ya təsərrüfat üsulu ilə yaradılmış qeyri-maddi aktivlər istismara verildikdə 241 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 243 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

21. Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin uçotu

21.1. Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin uçotu Hesablar Planının 25-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xidmət (istehsal) prosesində bir ildən artıq istifadəsi nəzərdə tutulan və amortizasiya olunmayan sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Bu maddə yalnız 251 li hesabda uçota alınmış sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatları əks etdirir. Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri əldə edildikdə 251 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 301, 309 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri əvəzsiz verilmə və satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlərə keçirildikdə 125 li hesabın debeti və 251 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Satış məqsədi ilə saxlanılan sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin satılması və ya əvəzsiz verilməsi ilə bağlı xərclər 125 li hesabın krediti və 741, 742, 743 li hesabın debetində əks etdirilir. Satılmış və ya əvəzsiz verilmiş sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərin satılması və ya əvəzsiz verilməsi, habelə silinməsi nəticəsində yaranmış xərclərə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

21.2. Satılmış qeyri-maliyyə aktivlərinin satış dəyərində 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

21.3. Satılmış sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlər üzrə yaranmış gəlirlərə 631 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

22. Təxirə salınmış vergi aktivlərinin uçotu

22.1. Təxirə salınmış vergi aktivlərinin uçotu Hesablar Planının 26-cı maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təxirə salınmış vergi aktivləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim olunur. Təxirə salınmış vergi aktivləri maddəsində mənfəət vergisi və digər vergilər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri uçota alınır. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

22.1.1. 261 li "Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri";

22.1.2. 262 li "Digər təxirə salınmış vergi aktivləri".

22.2. 261 li "Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri" hesabında təşkilatın sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı mənfəət vergisi üzrə çıxılan müvəqqəti fərqlər, gələcək dövrə keçirilən istifadə olunmamış vergi zərərləri və gələcək dövrə keçirilən istifadə olunmamış vergi kreditləri ilə əlaqədar gələcək dövrlərdə əvəzi alınmalı olan mənfəət vergisi barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Çıxılan müvəqqəti fərqlər aktiv və ya öhdəliyin balans dəyərində əvəzinin alındığı və ya ödənilməsi gələcək dövrlərin vergi mənfəətinin (vergi zərərinin) müəyyən olunmasında çıxılan məbləğlər ilə nəticələnmə müvəqqəti fərqlərdir.

22.3. Uçot mənfəəti vergi xərclərinin çıxılmasından əvvəl hesabat dövrü üzrə mənfəət və ya zərərdir. Vergi mənfəəti (vergi zərəri), Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq müəyyən olunan mənfəət vergisinin ödənilməsi (əvəzinin alındığı) hesabat dövrü üzrə hesablanılan mənfəət və ya zərərdir. Mənfəət vergisi üzrə vergi xərclərinin hesablanması zamanı aşağıdakı mühasibat yazılışı verilir:

22.3.1. hesabat dövrünün vergi mənfəti üzrə cari mənfəət vergisi xərclərinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 901 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

22.3.2. həmin məbləğin dövlət büdcəsinə hesablanması üzrə 901 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

22.3.3. hesabat dövrünün təxirə salınmış vergi aktivlərinə 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, eyni zamanda 261 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

22.4. Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri hesablanan zaman, keçmiş illər üçün təxirə salınmış vergi öhdəliyi mövcuddursa, o zaman həmin təxirə salınmış vergi öhdəliyi məbləği həddində 424 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, qalan məbləğ həddində isə 261 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

22.5. 262 li "Digər təxirə salınmış vergi aktivləri" hesabında təşkilatın sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı digər təxirə salınmış vergi aktivləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

22.6. Digər təxirə salınmış vergi aktivlərinin hesablanması zamanı 262 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

22.7. Həmin digər təxirə salınmış vergi aktivlərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin tələblərinə əsasən hesablanmış vergi öhdəliyi 122, 123, 233, 238, 741, 742, 743, 744 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Bu zaman hesabat dövrünün əvvəlində təxirə salınmış vergi aktivləri uçota alınmış məbləğ həddində 308 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 262 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

23. Sair uzunmüddətli aktivlər

23.1. Sair uzunmüddətli aktivlərin uçotu Hesablar Planının 27-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri, verilmiş uzunmüddətli avanslar və digər uzunmüddətli aktivlərin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

23.2. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

23.2.1. 271 li "Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri";

23.2.2. 272 li "Verilmiş uzunmüddətli avanslar";

23.2.3. 273 li "Digər uzunmüddətli aktivlər".

23.3. 271 li "Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri" 12 aydan artıq müddət ərzində mühasibat uçotu subyektinin gələcək hesabat dövrlərində tanınacaq xərclərinin hərəketi haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Gələcək hesabat dövrünün xərcləri cari hesabat dövründə çəkilmiş, lakin 12 aydan artıq müddət ərzində gələcək dövrün gəlirlərinin əldə edilməsi üzrə çəkilən xərclərdir. Bu çəkilmiş xərclər üzrə iqtisadi səmərənin və ya xidmət potensialının gələcək hesabat dövrlərində əldə edilməsi gözlənilir. Bu zaman 271 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 271, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 331, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 421, 422, 423, 425, 435, li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Uzunmüddətli gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri qısamüddətli gələcək hesabat dövrünün xərclərinə aid edildikdə 142 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 271 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Qısamüddətli gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri uzunmüddətli gələcək hesabat dövrünün xərclərinə aid edildikdə 271 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 142 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

23.4. 272 li "Verilmiş uzunmüddətli aktivlər" hesabında sifarişçi tərəfindən 12 aydan artıq müddət ərzində aktivlərin (malların) alınması, eləcə də hissə-hissə qəbul edilən məhsul, iş və xidmətlərin hissə-hissə qəbul edilməsi ilə əlaqədar icraçıya əvvəlcədən ödənilmiş məbləğlərin hərəketi uçota alınır. Sifarişçi tərəfindən verilmiş uzunmüddətli avanslar 272 li hesabın debeti və 101, 103, 104 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Uzunmüddətli verilmiş avanslar qısamüddətli verilmiş avanslara aid edildikdə 143 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 272 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. İcraçının qismən və ya tam təqdim etdiyi məhsullar, işlər və xidmətlər sifarişçi tərəfindən qəbul edildikdən sonra 301,302, 304, 305, 307, 308, 309 li hesabların debeti və 143 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. İcraçının təqdim etdiyi xidmətlərə (iş və məhsullara) görə sifarişçi tərəfindən həyata keçirilən artıq ödəmələr üzrə məbləğlər ilin sonunda 301,302, 304, 305, 307, 308, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 143 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Qısamüddətli verilmiş avanslar uzunmüddətli verilmiş avanslara aid edildikdə 272 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 143 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

23.5. 273 li "Digər uzunmüddətli aktivlər" hesabında 271-272 li sintetik hesablar qruplarında əks etdirilməyən sair uzunmüddətli aktivlər uçota alınır. Digər uzunmüddətli aktivlər alınıqda 273 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 301, 302, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Digər uzunmüddətli aktivlərin istifadə edilməsi zamanı yaranmış məsrəflər 122-9 li subhesabın debeti və 273 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Digər uzunmüddətli aktivlər digər qısamüddətli aktivlərə aid edildikdə 144 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 273 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Eyni zamanda digər qısamüddətli aktivlər digər uzunmüddətli aktivlərə aid edildikdə 273 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 144 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

24. Qısamüddətli öhdəliklər

24.1. "Qısamüddətli öhdəliklər" bölməsində təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları, qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəlikləri, qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəlikləri və sair qısamüddətli öhdəlikləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu bölmə aşağıdakı maddələrdən ibarətdir:

24.1.1. 30 - "Qısamüddətli kreditor borcları";

24.1.2. 31 - "Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər";

24.1.3. 32 - "Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər";

24.1.4. 33 - "Sair qısamüddətli öhdəliklər".

25. Qısamüddətli kreditor borclarının uçotu

25.1. Qısamüddətli kreditor borclarının uçotu Hesablar Planının 30-cu maddəsində əks etdirilir. "Qısamüddətli kreditor borcları" maddəsində 12 ay ərzində təşkilatın malsatan və podratçılara, törəmə (asılı) müəssisələrə, icarə və tikinti müqavilələri üzrə, faizlər üzrə, əməyin ödənişi üzrə, vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə, həmçinin digər yaranmış borcları üzrə məbləğlər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar daxildir:

25.1.1. 301 li "Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditor borcları";

25.1.2. 302 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə qısamüddətli kreditor borcları";

25.1.3. 304 li "İcarə ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları";

25.1.4. 305 li "Tikinti müqavilələri ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları";

25.1.5. 306 li "Faizlər ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları";

25.1.6. 307 li "Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə olan borcları";

25.1.7. 308 li "Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər";

25.1.8. 309 li "Digər qısamüddətli kreditor borcları".

25.2. 301 li "Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın alınmış mallara, götürülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə malsatan və podratçılara 12 ay ərzində ödənilməli olan məbləğləri uçota alınır.

25.3. 302 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın alınmış mallara, götürülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə törəmə müəssisələrə 12 ay ərzində ödənilməli olan məbləğləri əks etdirilir.

25.4. 304 li "İcarə ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın əməliyyat icarəsi nəticəsində yaranan qısamüddətli öhdəlikləri uçota alınır.

25.5. 305 li "Tikinti müqavilələri ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın tikinti müqaviləsi üzrə alınmış mallara, götürülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə malsatan və podratçılara 12 ay ərzində ödənilməli olan məbləğləri uçota alınır.

25.6. 306 li "Faizlər ilə bağlı qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın 12 ay ərzində həyata keçiriləməli olan faiz ödənişləri üzrə öhdəlikləri uçota alınır.

25.7. 307 li "Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə olan borcları" hesabında təşkilatın əməyin ödənilməsi üzrə məbləğləri uçota alınır.

25.8. 308 li "Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər" hesabında təşkilatın vergi, sosial sığorta və təminat haqları, gömrük rüsumları və başqa məcburi ödənişlər üzrə məbləğləri uçota alınır. Bu sintetik hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açılır:

25.8.1. 308-1 li "Vergi öhdəlikləri";

25.8.2. 308-2 li "Sosial sığorta və təminat üzrə öhdəliklər";

25.8.3. 308-3 li "Digər məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər".

25.9. 308-1 "Vergi öhdəlikləri" subhesabında təşkilatın hesabat dövründə büdcəyə ödənilməli olan vergilər üzrə məbləğlərinin hərəketi göstərilir.

25.10. 308-2 "Sosial sığorta və təminat üzrə öhdəliklər" subhesabında təşkilatın hesabat dövründə *dövlət sosial müdafiə fonduna* ödənilməli olan məcburi sosial sığorta öhdəlikləri üzrə məbləğlərinin hərəketi əks etdirilir.^[2]

25.11. 308-3 "Digər məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər" subhesabında 308-1 və 308-2 li subhesablarında nəzərdə tutulmayan təşkilatın hesabat dövründə ödənilməli olan məcburi ödənişlər üzrə məbləğlərinin hərəketi uçota alınır.

25.12. 309 li "Digər qısamüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın 301-308 li hesablara aid edilməyən sair kreditor borcları üzrə məbləğlərinin hərəketi əks etdirilir.

25.13. Əldə olunmuş qısamüddətli və uzunmüddətli aktivlərə görə qısamüddətli kreditor borcları hesablandıqda 121, 126, 233, 234, 238, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 305, 306, 308, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır. Birbaşa məsrəflərə aid edilən işlərə və xidmətlərə, habelə gələcək hesabat dövrünün xərclərinə 122,123, 142, 271 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

25.14. Faiz xərcləri birbaşa xərclərə aid edildikdə 721-1 li subhesabın debeti və 306 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxabiləşir.

25.15. Qısamüddətli kreditor borcları əmək haqqından tutulmalar şəklində hesablandıqda 307 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

25.16. Ödənilmiş qısamüddətli kreditor borcları 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 101, 103, 104 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

25.17. Uzunmüddətli kreditor borcları qısamüddətli kreditor borclarına aid edildikdə 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 305, 306, 309, li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

25.18. Qısamüddətli kreditor borcları uzunmüddətli kreditor borclarına aid edildikdə 301, 302, 305, 306, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

26. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklərin uçotu

26.1. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 31-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunan (qısamüddətli) bank kreditləri, işçilər üçün bank kreditləri, konvertasiya olunan istiqrazlar, borclar, geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər, törəmə (asılı) müəssisələr üzrə faiz xərcləri yaranan öhdəliklər və digər faiz xərcləri yaranan öhdəliklər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

26.2. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar daxildir:

26.2.1. 311 li "Qısamüddətli bank kreditləri";

26.2.2. 312 li "İşçilər üçün bank kreditləri";

26.2.3. 313 li "Qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar";

26.2.4. 314 li "Qısamüddətli borcları";

26.2.5. 315 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli)";

26.2.6. 316 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər";

26.2.7. 317 li "Digər qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər".

26.3. 311 li "Qısamüddətli bank kreditləri" hesabında 12 ay ərzində ödənilməli olan bank kreditləri uçota alınır. Bu hesab üzrə 311-1 li "Bank overdraftı" subhesabı açılır.
26.4. 311-1 li "Bank overdraftı" subhesabında təşkilat müvafiq hesablaşma hesabında mövcud məbləğdən artıq məbləği istifadə etdiyi zaman, onun fəaliyyətinin fasiləsiz həyata keçirilməsi üçün bank tərəfindən bankın müştəri olan həmin təşkilata müəyyən qısa müddət ərzində təqdim edilən qısamüddətli (faizli) kredit məbləğləri əks etdirilir.

26.5. 312 li "İşçilər üçün bank kreditləri" hesabında təşkilatın öz işçiləri üçün bankdan götürdüyü və 12 ay ərzində ödənilməsi nəzərdə tutulan məbləğlərin hərəkatı uçota alınır.

26.6. 313 li "Qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar" hesabında təşkilatın qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar üzrə yaranan öhdəlikləri və onların 12 ay ərzində ödənilməsi nəzərdə tutulan məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

26.7. 314 li "Qısamüddətli borclar" hesabında təşkilat tərəfindən əldə olunan və 12 ay ərzində ödənilməli olan borclar üzrə məbləğlərin hərəkatı uçota alınır.

26.8. 315 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli)" hesabında təşkilatın geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli) üzrə yaranan öhdəlikləri və onların 12 ay ərzində ödənilməsi nəzərdə tutulan məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

26.9. 316 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər" hesabında təşkilat tərəfindən törəmə (asılı) müəssisələrdən əldə olunan və 12 ay ərzində ödənilməli olan faiz xərcləri yaranan öhdəliklər üzrə məbləğlərin hərəkatı uçota alınır.

26.10. 317 li "Digər qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər" hesabında yuxarıdakı hesablarda nəzərdə tutulmayan 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunan digər qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər üzrə məbləğlərin hərəkatı əks etdirilir.

26.11. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklərin əldə edilməsinə 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

26.12. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklərə aid edildikdə 411, 412, 413, 414, 415, 417, 418 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

26.13. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklərə aid edildikdə 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 411, 412, 413, 414, 415, 417, 418 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

26.14. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər üzrə faiz xərcləri hesablandıqda 122, 142, 233, 234, 238, 243, 251, 271, 721 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 302, 306, 402, 404 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

26.15. Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər ödənildikdə 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

27 Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərin uçotu

27.1. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 32-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın gələcəkdə yaranacaq məsrəflərinin ödəniş vaxtı və məbləği qeyri-müəyyən olan, lakin xidmət potensialını təcəssüm etdirən resursların xaric olması ehtimalı səbəbindən cari öhdəlik olduğu üçün etibarlı qiymətləndirilə bilən və öhdəlik kimi tanınan məbləğlərin hərəkatı uçota alınır. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar daxildir:

27.1.1. 321 li "İşdən azadolma ilə bağlı qısamüddətli müavinətlər və öhdəliklər";

27.1.2. 322 li "Qısamüddətli hüquqi öhdəliklər";

27.1.3. 323 li "Qısamüddətli zəmanət öhdəlikləri";

27.1.4. 324 li "Digər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər".

27.2. 321 li "İşdən azadolma ilə bağlı qısamüddətli müavinətlər və öhdəliklər" hesabında təşkilatın işdən azad olunma ilə bağlı qısamüddətli müavinətlər və öhdəliklər üzrə məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

27.3. 322 li "Qısamüddətli hüquqi öhdəliklər" hesabında təşkilatın qısamüddətli hüquqi öhdəliklər ilə bağlı məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

27.4. 323 li "Qısamüddətli zəmanət öhdəlikləri" hesabında təşkilatın qısamüddətli zəmanət öhdəlikləri ilə bağlı məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

27.5. 324 li "Digər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" hesabında təşkilatın qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəlikləri ilə bağlı məbləğlərinin hərəkatı uçota alınır.

27.6. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər hesablandıqda 122, 142, 233, 234, 238, 243, 251, 271, 721 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 321, 322, 323, 324 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

27.7. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər ödənildikdə 321, 322, 323, 324 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

27.8. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər kreditor borcları və digər öhdəliklərə aid edildikdə 321, 322, 323, 324 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335, 405, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

27.9. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərə aid edildikdə 421, 422, 423, 425 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 321, 322, 323, 324 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

27.10. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərə aid edildikdə 321, 322, 323, 324 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 421, 422, 423, 425 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

28. Sair qısamüddətli öhdəliklərin uçotu

28.1. Sair qısamüddətli öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 33-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın 12 ay müddətində ödənilməsi nəzərdə tutulan pensiya öhdəlikləri, gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri, alınmış avanslar, məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar, habelə digər qısamüddətli öhdəliklər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar daxildir:

28.1.1. 331 li "Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri";

28.1.2. 332 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri";

28.1.3. 333 li "Alınmış qısamüddətli avanslar";

28.1.4. 334 li "Qısamüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar";

28.1.5. 335 li "Digər qısamüddətli öhdəliklər".

28.2. 331 li "Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri" hesabında təşkilat tərəfindən keçmiş işçiləri, onların təqaüdə çıxmasından sonra pensiya öhdəliyi qəbul edildikdə, həmin qısamüddətli öhdəliklərin dəyərini hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

28.3. 332 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri" hesabında təşkilatın hesabat dövründən sonrakı dövrə aid edilən, lakin cari dövrdə əldə olunmuş gəlirlərinin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatları uçotda əks etdirilir.

28.4. 333 li "Alınmış qısamüddətli avanslar" hesabında təşkilat tərəfindən satılacaq mallara, işlərə və ya xidmətlərə görə tam və ya qismən əvvəlcədən alınmış məbləğlər əks etdirilir.

28.5. 334 li "Qısamüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar" hesabında təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı dövlət büdcəsindən, büdcədən kənar fondlardan və digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlərin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

28.6. 335 li "Digər qısamüddətli öhdəliklər" hesabında yuxarıdakı hesablarda göstərilməyən digər qısamüddətli öhdəliklərin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

28.7. Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri və digər qısamüddətli öhdəliklər üzrə məsrəflərə 122 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 331, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

28.8. Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri və digər qısamüddətli öhdəliklər ödənildikdə 331, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

28.9. Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri, alınmış qısamüddətli avanslar üzrə daxil olmuş pul vəsaitləri 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 332, 333 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

28.10. Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri cari hesabat dövründə gəlir kimi tanındıqda 332 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

28.11. Alınmış qısamüddətli avanslar cari hesabat dövründə bu avansın alışı ilə əlaqədar olaraq yaranan debitor borc ilə bağlandıqda 332 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

28.12. Təşkilat tərəfindən məqsədli maliyyələşmələrin açılması üçün verilmiş sifarişə əsasən ödəniş edildikdə 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 334 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

28.13. Cari hesabat dövründə təşkilata verilmiş məqsədli maliyyələşmələr üzrə məbləğlər gəlir kimi tanındıqda 334 li hesabların debeti 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

28.14. Cari hesabat dövründə təşkilata verilmiş məqsədli maliyyələşmələr üzrə məbləğlər gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri kimi tanındıqda 334 li hesabların debeti 332 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

28.15. Sair uzunmüddətli öhdəliklər sair qısamüddətli öhdəliklərə aid edildikdə 432, 433, 434, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 332, 333, 334, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

28.16. Sair qısamüddətli öhdəliklər sair uzunmüddətli öhdəliklərə aid edildikdə 332, 333, 334, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 432, 433, 434, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı aparılır.

29. Uzunmüddətli öhdəliklər

29.1. Uzunmüddətli öhdəliklər bölməsində təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı uzunmüddətli kreditor borcları, uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəlikləri, uzunmüddətli (qiymətləndirilmiş) öhdəlikləri və sair uzunmüddətli öhdəlikləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu bölmə aşağıdakı

maddələrdən ibarətdir:

- 29.1.1. 40 - "Uzunmüddətli kreditor borcları"
- 29.1.2. 41 - "Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər"
- 29.1.3. 42 - "Uzunmüddətli (Qiyətləndirilmiş) öhdəliklər";
- 29.1.4. 43 - "Sair uzunmüddətli öhdəliklər".

30. Uzunmüddətli kreditor borclarının uçotu

30.1. Uzunmüddətli kreditor borclarının uçotu Hesablar Planının 40-cı maddəsində əks etdirilir. "Uzunmüddətli kreditor borcları" maddəsində 12 aydan artıq müddətə təşkilatın malsatan və podratçılara, törəmə (asılı) müəssisələrə, tikinti müqavilələri üzrə, faizlər üzrə, həmçinin digər yaranmış borclar üzrə ödənilməli olan məbləğləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar açılır:

- 30.1.1. 401 li "Malsatan və podratçılara uzunmüddətli kreditor borcları";
 - 30.1.2. 402 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə uzunmüddətli kreditor borcları";
 - 30.1.3. 403 li "Tikinti müqavilələri üzrə uzunmüddətli kreditor borcları";
 - 30.1.4. 404 li "Faizlər üzrə uzunmüddətli kreditor borcları";
 - 30.1.5. 405 li "Digər uzunmüddətli kreditor borcları".
- 30.2. 401 li "Malsatan və podratçılara uzunmüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın alınmış mallara, görülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə malsatan və podratçılara 12 aydan artıq müddətə ödənilməli olan məbləğləri uçota alınır.
- 30.3. 402 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə uzunmüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın alınmış mallara, görülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə törəmə müəssisələrə 12 aydan artıq müddətə ödənilməli olan məbləğləri əks etdirilir.
- 30.4. 403 li "Tikinti müqavilələri üzrə uzunmüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın tikinti müqaviləsinə əsasən alınmış mallara, görülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə malsatan və podratçılara 12 aydan artıq müddətə ödənilməli olan məbləğləri uçota alınır.
- 30.5. 404 li "Faizlər üzrə uzunmüddətli kreditor borcları" hesabında təşkilatın 12 aydan artıq müddətə ödənilməli olan faiz ödənişləri üzrə öhdəlikləri uçota alınır.
- 30.6. 405 li "Digər uzunmüddətli kreditor borcları" 401-404 li hesablarda göstərilməyən digər uzunmüddətli kreditor borcları üzrə məbləğlərin hərəkəti əks etdirilir.
- 30.7. Əldə olunmuş qısamüddətli və uzunmüddətli aktivlərə görə 121, 122, 123, 126, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 251 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 401, 402, 403, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.8. Faiz xərclərinə 122, 142, 233, 234, 238, 243, 251, 271, 721 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 404 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.9. Ödənilmiş uzunmüddətli kreditor borcları 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.
- 30.10. Birbaşa məsəflərə aid edilən işlərə və xidmətlərə, habelə gələcək hesabat dövrünün xərclərinə 122,123, 142, 271 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.11. Uzunmüddətli kreditor borcları qısamüddətli kreditor borclarına aid edildikdə 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 301, 302, 305, 306, 309, li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.12. Qısamüddətli kreditor borcları uzunmüddətli kreditor borclarına aid edildikdə 301, 302, 305, 306, 309 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 401, 402, 403, 404, 405 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.13. Qısamüddətli və uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər uzunmüddətli kreditor borclarına aid edildikdə 321, 322, 323, 324, 421, 422, 423, 425 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 309 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 30.14. Uzunmüddətli kreditor borcları qısamüddətli və uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərə aid edildikdə 309 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 321, 322, 323, 324, 421, 422, 423, 425 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

31. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

31.1. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 41-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə 12 aydan artıq müddətə ödənilməsi tələb olunan (uzunmüddətli) bank kreditləri, işçilər üçün bank kreditləri, uzunmüddətli borclar və digər faiz xərcləri yaradan uzunmüddətli öhdəliklər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

- 31.2. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:
 - 31.2.1. 411 li "Uzunmüddətli bank kreditləri";
 - 31.2.2. 412 li "İşçilər üçün uzunmüddətli bank kreditləri";
 - 31.2.3. 413 li "Uzunmüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar";
 - 31.2.4. 414 li "Uzunmüddətli borcları";
 - 31.2.5. 415 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (uzunmüddətli)";
 - 31.2.6. 416 li "Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli öhdəliklər";
 - 31.2.7. 417 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər";
 - 31.2.7. 418 li "Digər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər".
- 31.3. 411 li "Qısamüddətli bank kreditləri" hesabında 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunmayan bank kreditləri uçota alınır.
- 31.4. 412 li "İşçilər üçün uzunmüddətli bank kreditləri" hesabında təşkilatın öz işçiləri üçün bankdan götürüldüyü və 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunmayan işçilər üçün bank kreditləri məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 31.5. 413 li "Uzunmüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar" hesabında təşkilatın uzunmüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar üzrə yaranan öhdəlikləri və onların 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunmayan konvertasiya olunan istiqrazların məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 31.6. 414 li "Uzunmüddətli borcları" hesabında təşkilat tərəfindən əldə olunan və 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunmayan borclar üzrə məbləğlərin hərəkəti uçota alınır.
- 31.7. 415 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (uzunmüddətli)" hesabında təşkilatın geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli) üzrə yaranan öhdəlikləri və onların 12 ay ərzində ödənilməsi nəzərdə tutulmayan məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 31.8. 416 li "Maliyyə icarəsi üzrə uzunmüddətli öhdəliklər" hesabında təşkilat tərəfindən maliyyə icarəsi ilə əlaqəli yaranan öhdəliklər üzrə məbləğlərin hərəkəti uçota alınır.
- 31.9. 417 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" hesabında təşkilat tərəfindən törəmə (asılı) müəssisələrdən əldə olunan və 12 ay ərzində ödənilməsi nəzərdə tutulmayan faiz xərcləri yaradan öhdəliklər üzrə məbləğlərin hərəkəti uçota alınır.
- 31.10. 418 li "Digər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" hesabında 411-416 li hesablarda nəzərdə tutulmayan və 12 ay ərzində ödənilməsi tələb olunmayan digər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər üzrə məbləğlərin hərəkəti əks etdirilir.
- 31.11. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklərin əldə edilməsinə 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 31.12. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklərə aid edildikdə 411, 412, 413, 414, 415, 417, 418 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 31.13. Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklərə aid edildikdə 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 411, 412, 413, 414, 415, 417, 418 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 31.14. Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər üzrə faiz xərcləri hesablandıqda 122, 142, 233, 234, 238, 243, 251, 271, 721 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 302, 306, 402, 404 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.
- 31.15. Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər ödənildikdə 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

32. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərin uçotu

32.1. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 42-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın gələcəkdə yaranacaq məsəflərinin ödəniş vaxtı və məbləği qeyri-müəyyən olan, lakin xidmət potensialını təəssüm etdirən resursların xaric olması ehtimalı səbəbindən cari öhdəlik olduğu üçün etibarlı qiymətləndirilə bilən və öhdəlik kimi tanınan məbləğlərin hərəkəti uçota alınır.

- 32.2. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar daxildir:
 - 32.2.1. 421 li "İşdən azad olma ilə bağlı uzunmüddətli müavinətlər və öhdəliklər";
 - 32.2.2. 422 li "Uzunmüddətli zəmanət öhdəlikləri";
 - 32.2.3. 423 li "Uzunmüddətli hüquqi öhdəliklər";
 - 32.2.4. 424 li "Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri";
 - 32.2.5. 425 li "Digər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər".
- 32.3. 421 li "İşdən azad olma ilə bağlı uzunmüddətli müavinətlər və öhdəliklər" hesabında təşkilatın işdən azad olunma ilə bağlı uzunmüddətli müavinətlər və öhdəliklər üzrə məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 32.4. 422 li "Uzunmüddətli hüquqi öhdəliklər" hesabında təşkilatın uzunmüddətli hüquqi öhdəliklər ilə bağlı məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 32.5. 423 li "Uzunmüddətli zəmanət öhdəlikləri" hesabında təşkilatın uzunmüddətli zəmanət öhdəlikləri ilə bağlı məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.
- 32.6. 424 li "Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri" hesabında təşkilatın sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı mənfəət vergisi üzrə vergi

tutulan müvəqqəti fərqlər ilə əlaqədar gələcəkdə ödənilməli olan mənfəət vergisi barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri hesabında mənfəət vergisi və digər vergilər üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri uçota alınır. Bu hesab aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

32.6.1. 424-1 li "Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri";

32.6.2. 424-2 li "Digər təxirə salınmış vergi öhdəlikləri".

32.7. Uçot mənfəəti vergi xərclərinin çıxılmasından əvvəl dövr üzrə təşkilatın mənfəəti və ya zərəridir. Vergi mənfəəti (vergi zərəri), Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq müəyyən olunan mənfəət vergisinin ödənilməsi (əvəzinin alındığı) dövr üzrə hesablanılan mənfəət və ya zərəridir. Mənfəət vergisi üzrə vergi öhdəliklərinin hesablanması zamanı aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

32.7.1. hesabat dövrünün vergi mənfəəti üzrə cari mənfəət vergisi xərclərinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 901 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

32.7.2. həmin məbləğin dövlət büdcəsinə hesablanması üzrə 901 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

32.7.3. hesabat dövrünün təxirə salınmış vergi öhdəliklərinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, eyni zamanda 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 424 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

32.8. Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri hesablanan zaman, keçmiş illər üçün təxirə salınmış vergi aktivləri mövcuddursa, o zaman həmin təxirə salınmış vergi aktivləri məbləği həddində 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 261 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, qalan məbləğ həddində isə 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 424 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

32.9. 424-2 li "Digər təxirə salınmış vergi öhdəlikləri" hesabında təşkilatın sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı digər təxirə salınmış vergi öhdəlikləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

32.10. Digər təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin hesablanması zamanı 111, 122, 123, 201, 233, 238, 202, 203, 741, 742, 743, 744 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 424-2 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

32.11. Həmin təxirə salınmış vergi öhdəlikləri hesabat dövrünün vergi öhdəliyi kimi tanındıqda 424-2 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

32.12. 425 li "Digər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" hesabında təşkilatın 421-424 li hesablarnında nəzərə alınmayan digər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəlikləri ilə bağlı məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.

32.13. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər hesablandıqda 122, 142, 233, 234, 238, 243, 251, 271, 721 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 421, 422, 423, 425 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

32.14. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər ödənildikdə 421, 422, 423, 425 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

32.15. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər kreditor borclara və digər öhdəliklərə aid edildikdə 421, 422, 423, 425 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335, 405, 435 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

32.16. Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərə aid edildikdə 421, 422, 423, 425 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 321, 322, 323, 324 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

32.17. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklərə aid edildikdə 321, 322, 323, 324 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 421, 422, 423, 425 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

33. Sair uzunmüddətli öhdəliklərin uçotu

33.1. Sair uzunmüddətli öhdəliklərin uçotu Hesablar Planının 43-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın 12 ay müddətində ödənilməsi nəzərdə tutulmayan pensiya öhdəlikləri, gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri, alınmış avanslar, məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar, habelə digər öhdəlikləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

33.2. Bu maddəyə aşağıdakı hesablardan daxildir:

33.2.1. 431 li "Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri";

33.2.2. 432 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri (uzunmüddətli)";

33.2.3. 433 li "Alınmış uzunmüddətli avanslar";

33.2.4. 434 li "Uzunmüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar";

33.2.5. 435 li "Digər uzunmüddətli öhdəliklər".

33.3. 431 li "Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri" hesabında təşkilat tərəfindən keçmiş işçiləri, onların təqaüdə çıxılmasından sonra pensiya öhdəliyi qəbul edildikdə, həmin uzunmüddətli öhdəliklərin dəyərinin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

33.4. 432 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri (uzunmüddətli)" hesabında təşkilatın hesabat dövründə sonrakı dövrlərə aid edilən, lakin cari dövrdə əldə olunmuş gələcək dövrün gəlirlərinin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatları uçotda əks etdirilir.

33.5. 433 li "Alınmış uzunmüddətli avanslar" hesabında təşkilat tərəfindən satılacaq mallara, işlərə və ya xidmətlərə görə tam və ya qismən əvvəlcədən alınmış məbləğlər əks etdirilir.

33.6. 434 li "Uzunmüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar" hesabında təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı dövlət büdcəsindən, büdcədən kənar fondlardan və digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlərin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

33.7. 435 li "Digər uzunmüddətli öhdəliklər" hesabında 431-432 li hesablarda göstərilməyən digər uzunmüddətli öhdəliklərin hərəkəti barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

33.8. Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri və digər uzunmüddətli öhdəliklər üzrə məsrəflərə 122 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 431, 435 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

33.9. Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri və digər uzunmüddətli öhdəliklər ödənildikdə 431, 435 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 103 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

33.10. Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri (uzunmüddətli), alınmış uzunmüddətli avanslar üzrə daxil olmuş pul vəsaitləri 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 432, 433 li hesablarnın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

33.11. Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri (uzunmüddətli) cari hesabat dövründə gəlir kimi tanındıqda 432 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

33.12. Alınmış uzunmüddətli avanslar cari hesabat dövründə bu avansın alışı ilə əlaqədar olaraq yaranan debitor borc ilə bağlandıqda 432 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

33.13. Təşkilat tərəfindən məqsədli maliyyələşmələrin açılması üçün verilmiş sifarişə əsasən ödəniş edildikdə 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 434 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

33.14. Cari hesabat dövründə təşkilata verilmiş məqsədli maliyyələşmələr üzrə məbləğlər gəlir kimi tanındıqda 434 li hesablarnın debeti 621 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

33.15. Cari hesabat dövründə təşkilata verilmiş məqsədli maliyyələşmələr üzrə məbləğlər gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri kimi tanındıqda 434 li hesablarnın debeti 432 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxəbirləşir.

33.16. Sair uzunmüddətli öhdəliklər sair qısamüddətli öhdəliklərə aid edildikdə 431, 432, 433, 434, 435 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 331, 332, 333, 334, 335 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

33.17. Sair qısamüddətli öhdəliklər sair uzunmüddətli öhdəliklərə aid edildikdə 331, 332, 333, 334, 335 li hesablarnın müvafiq subhesablarının debeti və 431, 432, 433, 434, 435 li hesablarnın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları aparılır.

34. Xalis aktivlər/kapital

34.1. "Xalis aktivlər (kapital)" bölməsində təşkilatın ödənilməmiş nizamnamə kapitalının, emissiya gəlirinin, geri alınmış kapitalının, kapital ehtiyatlarının və bölüşdürülməmiş mənfəətinin və ya ödənilməmiş zərərinin uçota alınmasına dair ümumiləşdirilmiş məlumatları əks etdirir.

34.2. Təşkilatın xalis aktivləri (kapitalı) səhmdarların müəssisəyə yönəldilən investisiyalarının dəyərini artıran və ya azaldan, habelə bölüşdürülə bilən və ya bölüşdürülməyən müvafiq olaraq səhmdarlara ödənilməli olan kapital ehtiyatları və bölüşdürülməmiş mənfəətdən (ödənilməmiş zərərdən) ibarətdir.

34.3. Bu bölmə aşağıdakı maddələrdən ibarətdir:

34.3.1. 50 - "Ödənilmiş nizamnamə (nominal) kapitalı";

34.3.2. 51 - "Emissiya gəliri";

34.3.3. 52 - "Geri alınmış kapital (səhmlər)";

34.3.4. 53 - "Kapital ehtiyatları";

34.3.5. 54 - "Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərəri)".

35. Ödənilmiş nizamnamə (nominal) kapitalının uçotu

35.1. Bu maddədə təşkilatın ödənilmiş nizamnamə (nominal) kapitalının hərəkəti üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda nizamnamə (nominal) kapitalının yalnız ödənilmiş hissəsinin ümumi məbləği göstərilməlidir. Bu kapitalın ümumi dəyəri və ödənilməmiş hissəsi komponentləri barədə məlumat isə uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə açıqlanmalıdır.

35.2. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablardan açılır:

35.2.1. 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı";

35.2.2. 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi".

35.3. 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı" hesabında təşkilatın nizamnamə (nominal) kapitalı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

35.4. 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi" hesabında təşkilat tərəfindən nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

35.5. Təşkilatın nizamnamə (nominal) kapitalının ümumi dəyəri müəyyən edildikdə 502 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 501 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

35.6. Təsisçi (təşkilat) tərəfindən nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməsi üzrə məbləğlər 101, 103, 105, 121, 126, 131, 132, 145, 211, 212, 221, 222, 223, 224, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

35.7. Uzunmüddətli və qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyəri üzrə 313, 413 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

35.8. Uzunmüddətli və qısamüddətli öhdəliklər nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyəri üzrə 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 335, 401, 402, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

35.9. Məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyərinə 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

36. Emissiya gəlirinin uçotu

36.1. Emissiya gəlirinin uçotu Hesablar Planının 51-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə mühasibat uçotu subyektinin emissiya gəlirinin hərəkəti üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim edilir. Bu maddə üzrə 511 li "Emissiya gəliri" hesabı açılır.

36.2. 511 li "Emissiya gəliri" hesabında mühasibat uçotu subyektinin nizamnamə kapitalının yaradılması zamanı səhmlər nominal dəyərlərindən artıq qiymətə satılarsa, səhmlərin satışı və nominal dəyərləri arasındakı fərq məbləğinin hərəkəti haqqında ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

36.3. Mühasibat uçotu subyektinin səhmlərinin dəyəri ödənilən zaman əldə edilmiş emissiya gəliri üzrə məbləğlər 101, 103, 105, 121, 126, 131, 132, 145, 211, 212, 221, 222, 223, 224, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

36.4. Uzunmüddətli və qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyərinə artıq olan məbləği üzrə 313, 413 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

36.5. Uzunmüddətli və qısamüddətli öhdəliklər nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyərinə artıq məbləğinə (emissiya gəlirinə) 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 335, 401, 402, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

36.6. Məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyərinə artıq məbləğinə (emissiya gəlirinə) 334, 434 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

36.7. Mühasibat uçotu subyektinin təsis edilməsi üçün satılmış səhmlər ən azı nominal dəyəri ilə satılmalıdır. Mühasibat uçotu subyektinin təsis edilməsi üçün satılmış səhmlər istisna olmaqla, bütün səhmlər emissiya güzəştini ilə satıla bilər. Səhmlər emissiya güzəştini ilə satıldıqda, satış məbləği həddində 101, 103, 105, 121, 126, 131, 132, 145, 211, 212, 221, 222, 223, 224, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

36.8. Emissiya güzəştini məbləği həddində aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

36.8.1. bölüşdürülməmiş mənfəət üzrə kifayət qədər qalıq olduğu halda, 543 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

36.8.2. bölüşdürülməmiş mənfəət üzrə kifayət qədər qalıq olmadığı halda emissiya güzəştinin bölüşdürülməmiş mənfəətdən artıq hissəsi həddində 725 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 502 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

37. Geri alınmış kapitalın (səhmlərin) uçotu

37.1. Geri alınmış kapitalın (səhmlərin) uçotu Hesablar Planının 52-ci maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın geri alınmış kapitalının (səhmlərinin) hərəkəti üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim edilir. Bu maddə üzrə 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" hesabı açılır.

37.2. 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" hesabında təşkilatın nizamnamə (nominal) kapitalının geri alınmış hissəsi barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu zaman təşkilatın geri alınmış səhmlərinin nominal dəyəri üzrə məbləğlər 521 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 101, 103, 105 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

37.3. Geri alınmış səhmlər üzrə emissiya gəliri mövcud olduğu halda həmin emissiya gəliri məbləği həddində 511 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 101, 103, 105 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

37.4. Geri alınmış kapital (səhmlər) ləğv edildikdə 501 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 521 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

37.5. Geri alınmış səhmlər yenidən buraxıldığı zaman onlar təşkilatın ödənilmiş nizamnamə kapitalının bir hissəsi kimi bərpə olunmalıdırlar. Bu zaman həmin səhmlərin nominal dəyəri məbləği 101, 103, 105, 121, 126, 131, 132, 145, 211, 212, 221, 222, 223, 224, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 521 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Təşkilatın geri alınmış səhmləri üzrə emissiya gəliri əldə edildikdə 101, 103, 105, 121, 126, 131, 132, 145, 211, 212, 221, 222, 223, 224, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251, 273 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

37.6. Uzunmüddətli və qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar geri alınmış səhmlərin yenidən buraxılması hesabına nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyəri məbləğinə 313, 413 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

37.7. Uzunmüddətli və qısamüddətli öhdəliklər geri alınmış səhmlərin yenidən buraxılması hesabına nizamnamə kapitalına çevrildikdə səhmlərin nominal dəyəri məbləğinə 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 335, 401, 402, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 521 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, səhmlərin nominal dəyərinə artıq məbləğə (emissiya gəlirinə) 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 335, 401, 402, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 511 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

38. Kapital ehtiyatlarının uçotu

38.1. Kapital ehtiyatlarının uçotu Hesablar Planının 53-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın kapital ehtiyatlarının hərəkəti üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim edilir.

38.2. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

38.2.1. 531 li "Yenidən qiymətləndirilmə üzrə ehtiyat";

38.2.2. 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat";

38.2.3. 533 li "Qanunvericilik üzrə ehtiyat";

38.2.4. 534 li "Nizamnamə üzrə ehtiyat";

38.2.5. 535 li "Digər ehtiyatlar".

38.3. 531 li "Yenidən qiymətləndirilmə üzrə ehtiyat" hesabında təşkilatın aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranmış kapital ehtiyatları barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu zaman yenidən qiymətləndirmə nəticəsində aktivin balans dəyərinin artımı üzrə məbləğlər 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 531 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

38.4. Əvvəlki yenidən qiymətləndirmələr nəticəsində aktivlərin balans dəyərinə yaranmış artımlar kapital ehtiyatlarında əks etdirilmişdirsə, sonrakı qiymətdəndirmə zərərli həmin artım məbləği qədər kapital ehtiyatının azalmasına, qalan məbləğ isə mənfəət və zərəmə aid edilir. Keçmiş illərin artımları həddində məbləğ 531 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir. Qalan məbləğ isə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

38.5. Əvvəlki yenidən qiymətləndirmələr nəticəsində yaranmış qiymətdəndirmə zərərli maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilmişdirsə, sonrakı artımlar maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda bu qiymətdəndirmə zərərli qədər digər əməliyyat gəlirlərinə, keçmiş illərin qiymətdəndirmə zərərli qədər artıq olan məbləğ isə yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat hesabına aid edilir. Bu zaman aşağıdakı kimi müxəbirləşmələr verilir:

38.5.1. əvvəlki dövr üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranmış qiymətdəndirmə zərəri həddində məbləğ 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

38.5.2. keçmiş illərin qiymətdəndirmə zərərli artım məbləği 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 531 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə və ya 231, 242 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 531 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

38.5.3. yığılmış amortizasiya məbləğinin sıfırlanması üçün isə 232, 242 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

38.6. Aktivlər üzrə yenidən qiymətləndirmələr nəticəsində kapital ehtiyatlarında əks etdirilmiş artımın bir hissəsi mühasibat uçotu subyektini tərəfindən aktivin istifadə olunması zamanı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülə bilər. Belə olan halda, bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülmüş artımın məbləği aktivin yenidən qiymətləndirilməsi balans dəyəri əsasında həvənlənmiş amortizasiya ilə aktivin illik dəyəri əsasında tanınan amortizasiya arasındakı fərqi təşkil edir. Bu zaman 531 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 541 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

38.7. 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat" hesabında təşkilatın qeyri-monetar aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranan mənfəət və ya zərərdən əmələ gələn məzənnə fərqləri üzrə kapital ehtiyatları barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Nəzarət edilən müəssisələrə investisiyalar hesabının balans dəyərinə

düzəlişlər, həmçinin investisiya obyektinin kapitalında baş vermiş dəyişikliklərdən irəli gəlir və maliyyə fəaliyyətinin nəticələri hesabatında tanınmaqla aparılır. Belə dəyişikliklərə investisiya obyektinin məzənnə fərqlərindən yaranan dəyişikliklər də aiddir. Bu zaman aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

38.7.1. dəyişikliklər kapitalda artımla nəticələndikdə 223 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 532 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

38.7.2. dəyişikliklər kapitalda azalma ilə nəticələndikdə 744 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 223 li subhesabın krediti, 801 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 744 li subhesabın krediti üzrə.

38.8. Qeyri-maddi aktivlərin və torpaq, tikili və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan məzənnə fərqi birbaşa kapitalda tanınmaqla 231, 241 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 532 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

38.9. 533 li "Qanunvericilik üzrə ehtiyat" hesabında səhmdarlar arasında bölüşdürülməsi mümkün olmayan qanunvericilik aktlarına əsasən müəyyən edilmiş kapital ehtiyatları üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Qanunvericilik üzrə ehtiyatın yaradılması zamanı 541, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 533 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.10. Qanunvericilik üzrə ehtiyatın istifadəsi üzrə 533 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 538, 545 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.11. Qanunvericilik üzrə ehtiyat geri qaytarıldığı halda 533 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 541, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

38.12. 534 li "Nizamnamə üzrə ehtiyat" hesabında səhmdarlar arasında bölüşdürülməsi mümkün olmayan mühasibat uçotu subyektinin nizamnaməsinə əsasən yaradılan ehtiyat barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Nizamnamə üzrə ehtiyatın yaradılması zamanı 541, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 534 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.13. Nizamnamə üzrə ehtiyatın istifadəsinə görə 534 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.14. Nizamnamə üzrə ehtiyat geri qaytarıldığı halda 534 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 541, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

38.15. 535 li "Digər ehtiyatlar" hesabında mühasibat uçotu subyektinin öz istəyi ilə yaradılan sair ehtiyatlar üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Belə ehtiyatlar, onların təyinatı, yaranması və istifadəsindən asılı olaraq, bölüşdürülməsi mümkün olan və ya mümkün olmayan komponentlərə aid edilə bilər. Digər ehtiyatların yaradılması zamanı 541, 542, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 535 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.16. Digər ehtiyatların istifadəsi üzrə 535 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 309, 335 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

38.17. Digər ehtiyatlar geri qaytarıldığı halda 535 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 541, 542, 543 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

39. Bölüşdürülməmiş mənfəətin və ya ödənilməmiş zərərin uçotu

39.1. Bölüşdürülməmiş mənfəətin və ya ödənilməmiş zərərin uçotu Hesablar Planının 54-cü maddəsində əks olunur. Bu maddədə təşkilatın bölüşdürülməmiş mənfəəti və ya ödənilməmiş zərəri barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır. Bu maddəyə aşağıdakı hesablar açılır:

39.1.1. 541 li "Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)";

39.1.2. 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər";

39.1.3. 543 li "Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)";

39.2. 541 li "Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)" hesabında təşkilatın hesabat dövründə həyata keçirdiyi birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı əldə edilmiş maliyyə nəticəsinin (mənfəətin və ya zərərin) hərəkatı üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

39.3. Dövr ərzində əldə edilmiş ümumi mənfəətə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 541 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

39.4. Dövr ərzində yaranmış ödənilməmiş zərəre 541 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

39.5. Hesabat dövrünün xalis mənfəəti istifadə edildikdə 541 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 531, 532, 533, 534, 535 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

39.6. 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər" hesabında təşkilatın uçot siyasətinin dəyişdirilməsi və yeni uçot siyasətinin retrospektiv şəkildə tətbiq edilməsi nəticəsində hesabat dövrünün mənfəəti və ya zərərinə tələb olunan dəyişikliklər əks etdirilir. Bu düzəlişlər 542 li hesabın debetində və ya kreditində əks etdirilir.

39.7. 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər" üzrə yaranan mənfəət təşkilatın keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəətinə (ödənilməmiş zərərinə) aid edildikdə 542 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 543 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

39.8. 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər" üzrə yaranan zərər təşkilatın keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəətinə (ödənilməmiş zərərinə) aid edildikdə 543 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 542 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

39.9. 543 li "Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)" hesabında təşkilatın keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəəti və ya ödənilməmiş zərəri uçota alınır.

39.10. Hesabat dövrünün sonunda (31 dekabr daxil olmaqla) təşkilatın hesabat dövrünün istifadə edilməmiş xalis mənfəət qalıqı 541 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 543 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

39.11. Təşkilatın keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəətdən istifadəsi zamanı 543 li hesabın debeti və 531, 532, 533, 534, 535 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

40. Gəlirlər

40.1. "Gəlirlər" bölməsində maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda təqdim edilməli olan gəlir növləri barədə ümumiləşdirilmiş məlumat təqdim olunur.

40.2. Bu gəlirlər təşkilatın hesabat dövründə həyata keçirdiyi fəaliyyəti ilə bağlı müvafiq olaraq aşağıdakı növlərə bölünür:

40.2.1. 60 – "Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri";

40.2.2. 61 – "Birja əməliyyatlarından gəlirlər";

40.2.3. 62 – "Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlirlər";

40.2.4. 63 – "Digər gəlirlər".

41. Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirlərinin uçotu

41.1. Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirlərinin uçotu Hesablar Planının 60-cü maddəsində aparılır. Bu maddədə vergilər və digər məcburi ödənişlərdən gəlir barədə məlumatlar ümumiləşdirilir və həmin maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

41.1.1. 601 li "Vergi daxilolmaları üzrə qeyri-birja gəlirləri";

41.1.2. 602 li "Məcburi ödənişlər üzrə daxilolmalardan qeyri-birja gəlirləri".

41.2. 601 li "Vergi daxilolmaları üzrə qeyri-birja gəlirləri" hesabında təşkilatın vergi ödənişlərinin daxilolmasından əldə etdiyi gəlirlərinin uçota alınır.

41.3. 602 li "Məcburi ödənişlər üzrə daxilolmalardan qeyri-birja gəlirləri" hesabında təşkilatın məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə gəlirləri əks etdirilir.

41.4. Vergilərin daxilolmasından əldə edilən qeyri-birja gəlirləri 101, 102, 103, 105, 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 601 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

41.5. Vergilərin daxilolmasından əldə edilən qeyri-birja gəlirlərinin ümumi mənfəətə (zərəre) aid edilməsinə 601 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

41.6. Məcburi ödənişlər üzrə daxilolmalardan qeyri-birja gəlirləri 101, 102, 103, 105, 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 602 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

41.7. Məcburi ödənişlər üzrə daxilolmalardan qeyri-birja gəlirlərinin ümumi mənfəətə (zərəre) aid edilməsinə 602 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

42. Birja əməliyyatlarından gəlirlərinin uçotu

42.1. Birja əməliyyatlarından gəlirlərinin uçotu Hesablar Planının 61-ci maddəsində aparılır. Bu maddədə əməliyyat gəliri olaraq təşkilatın fəaliyyətindən əldə olunan əsas gəliri hesab edilmir və həmin maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

42.1.1. 611 li "Satış";

42.1.2. 612 li "Satılmış malların qaytarılması";

42.1.3. 613 li "Verilmiş güzəştlər".

42.2. 611 li "Satış" hesabında təşkilatın birja əməliyyatlarının həyata keçirilməsi nəticəsində əldə etdiyi gəlirlər uçota alınır. Bu hesab üzrə aşağıdakı subhesablar açıla bilər:

42.2.1. 611-1 li "Malların satışı";

42.2.2. 611-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir";

42.2.3. 611-3 li "Tikinti müqavilələri üzrə gəlir";

42.2.4. 611-5 li "İcarə üzrə gəlir";

42.2.5. 611-6 li "Sair satış";

42.3. 611-1 li "Malları satışı" subhesabında təşkilatın birja əməliyyatlarından gəlirləri əks etdirilir.

42.4. 611-2 li "Xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir" subhesabında təşkilatın xidmətlərinin göstərilməsindən gəlirləri uçota alınır.

42.5. 611-3 li "Tikinti müqavilələri üzrə gəlir" subhesabında təşkilatın tikinti müqavilələri nəticəsində əldə edilmiş gəlirləri əks etdirilir.

42.6. 611-5 li "İcarə üzrə gəlir" subhesabında təşkilatın əməliyyat icarəsindən daxil olmuş gəlirləri göstərilir.

42.7. 631-6 li "Sair satış" subhesabında yuxarıdakı subhesablarda uçota alınmayan digər gəlirlər uçota alınır.

42.8. Birja əməliyyatları üzrə tanınmış gəlirlər 111 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 611 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

42.9. Həmin gəlirlərin ümumi mənfəətə aid edilməsinə 611 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Bu əməliyyat üzrə xərclərin ümumi zərərə aid edilməsinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 711, 712, 713 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

42.10. 612 li "Satılmış malların qaytarılması" hesabında təşkilatın satılmış malların geri qaytarılması ilə bağlı qaytarılan mallar üzrə məbləğlərinin hərəkəti uçota alınır.

42.11. Satılmış malların qaytarılmasına görə əməliyyatlar üzrə məbləğlər 612 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Bu əməliyyat üzrə yaranan məbləğin ümumi zərərə aid edilməsinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 612 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

42.12. 613 li "Verilmiş güzəştlər" hesabında təşkilat tərəfindən alıcılar və sifarişçilərə mallara (xidmətlərə) görə verilməmiş güzəştlər uçota alınır.

42.13. Alıcılar və sifarişçilərə təşkilat tərəfindən güzəştlərə görə 613 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 111 li hesabın müvafiq subhesabının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Bu əməliyyat üzrə yaranan məbləğin ümumi zərərə aid edilməsinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 613 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

43. Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlirlərin uçotu

43.1. Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlirlərin uçotu Hesablar Planının 62-ci maddəsində aparılır. 62 "Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlirlər" maddəsində Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər, Digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər və sair transferlərdən əldə edilən gəlirlər uçota alınır. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

43.1.1. 621 li "Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər";

43.1.2. 622 li "Digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər";

43.1.3. 623 li "Kapital ayırmaları kimi qeyd olunmamış köçürmələr üzrə gəlirlər";

43.1.4. 624 li "Digər Hökumət təşkilatlarından köçürmələr üzrə gəlirlər";

43.1.5. 625 li "Qeyri-birja əməliyyatlarından digər gəlirlər".

43.2. 621 li "Dövlət büdcəsindən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər" hesabında dövlət büdcəsindən alınmış subsidiya, dotasiya, hökumət qrantları və digər əvəzsiz alınmış maliyyə yardımları üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir.

43.3. Qeyri-birja əməliyyatları üzrə tanınmış gəlirlər 332, 334 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 621 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Bu əməliyyat üzrə əldə olunmuş gəlirlərin ümumi mənfəətə aid edilməsinə 621 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

43.4. Qeyri-birja əməliyyatları üzrə xərclərin ümumi zərərə aid edilməsinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 721, 722, 725, 731. 732, 733, 741, 742, 743, 744 li hesablarn müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

43.5. 622 li "Digər büdcələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər" hesabında müvafiq normativ hüquqi aktlara əsasən dövlət məxsus olan, lakin dövlət büdcəsinə daxil olmayan büdcədənkənar fondlardan daxil olmuş əvəzsiz maliyyə yardımları uçota alınır.

43.6. Digər büdcələr hesabına ayrı-ayrı tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün ayrılmış maliyyəyə məbləğləri 103 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində və 334 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

43.7. Digər büdcələr hesabına ayrı-ayrı tədbirlərin həyata keçirilməsi üzrə tanınmış gəlirlər 332, 334 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 622 li hesabın müvafiq subhesablarının debetində əks etdirilir. Bu əməliyyat üzrə əldə olunmuş gəlirlərin ümumi mənfəətə aid edilməsinə 622 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

43.8. Həmin gəlirlər üzrə xərclərin ümumi zərərə aid edilməsinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 721, 722, 725, 731. 732, 733, 741, 742, 743, 744 li hesablarn müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

43.9. 623 li "Kapital Ayırmaları kimi qeyd olunmamış köçürmələr üzrə gəlirlər" hesabında təşkilatın xalis aktivini (kapitalını) artırmayan köçürmələr əks etdirilir.

43.10. Kapital Ayırmaları kimi qeyd olunmamış köçürmələr üzrə gəlirlər hesabına əldə edilmiş gəlirlər 111 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 623 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda debitor borcun ödənilməsi 101, 102, 103, 105 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

43.11. 624 li "Digər təşkilatlardan köçürmələr" hesabında xarici və daxili mənbələr hesabına alınmış qrantlar və digər təşkilatlardan köçürmələr əks etdirilir.

43.12. Digər təşkilatlardan köçürmələr hesabına əldə edilmiş gəlirlər 111 li hesabın debetində və 624 li hesabın kreditində uçota alınır. Eyni zamanda debitor borcun ödənilməsi 101, 102, 103, 105 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

43.13. 625 li "Qeyri-birja əməliyyatlarından digər gəlirlər" hesabında yuxarıdakı qruplara daxil edilməyən digər qeyri-birja əməliyyatları üzrə gəlirlər əks etdirilir.

43.14. Qeyri-birja əməliyyatlarından digər gəlirlər 111 li hesabın debetində və 625 li hesabın kreditində əks etdirilir. Eyni zamanda debitor borcun ödənilməsi 101, 102, 103, 105 li hesablarn müvafiq subhesablarının debetində və 111 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

44. Sair gəlirlərin uçotu

44.1. Sair gəlirlərin uçotu Hesablar Planının 63-cü maddəsində aparılır. Belə gəlirlər həm birja əməliyyatlarından, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə oluna bilər. 63 "Digər gəlirlər" maddəsində təşkilatın adı fəaliyyətlərindən əldə olunan, lakin əsas əməliyyat gəliri kimi təsnifləndirilməyən və ya təşkilatın adı fəaliyyətində mütəmadi yaranmayan gəlirlər üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

44.1.1. 631 li "Sair əməliyyat gəlirləri";

44.1.2. 632 li "Fəaliyyətin dayandırılmasından qazanclar";

44.1.3. 633 li "Maliyyə gəlirləri".

44.2. 631 li "Digər əməliyyat gəlirləri" hesabında digər əməliyyat gəlirlərinə aid edilən uzunmüddətli aktivlərin silinməsi, onların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə əvvəlki yenidənqiymətləndirmə azalmasını artıran məbləğlər, cərimələr, əvvəlki illərin gəliri, silinmiş borcların və uyğun olaraq silinmiş material ehtiyatlarının bərpə olunması üzrə məbləğlər, habelə əldə olunmuş bunlara oxşar digər gəlirlər uçota alınır. Hesab üzrə aşağıdakı subhesablər açılır:

44.2.1. 631-1 li "Torpaq, tikili, avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlərin satışından gəlirlər";

44.2.2. 631-2 li "Yenidən qiymətləndirilmədən gəlirlər";

44.2.3. 631-3 li "Əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər";

44.2.4. 631-4 li "Cərimələr və digər oxşar ödənişlər";

44.2.5. 631-5 li "Keçmiş illər üzrə gəlirlər";

44.2.6. 631-6 li "Ümidsiz borcların bərpası";

44.2.7. 631-7 li "Silinmiş ehtiyatların bərpası";

44.2.8. 631-8 li "Məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər";

44.2.9. 631-9 li "Digər əməliyyat gəlirləri".

44.3. 631-1 li "Torpaq, tikili, avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlərin satışından gəlirlər" subhesabında birja əməliyyatları üzrə torpaq, tikili və avadanlıqların və digər uzunmüddətli aktivlərin xaric olunmasından gəlirlər əks etdirilir. Belə gəlirlər birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilir. Bu zaman, 111, 201 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-1 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

44.4. 631-2 li "Yenidən qiymətləndirilmədən gəlirlər" subhesabında birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş torpaq, tikili və avadanlıqların və digər uzunmüddətli aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə əvvəlki yenidənqiymətləndirmə nəticəsində maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatdan tanınmış azalmasını artıran məbləğlər uçota alınır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Bu zaman 231, 234, 236, 241, 251 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-2 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

44.5. 631-3 li "Əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər" subhesabında natural formada alınmış müəhsul və xidmətlərin, mirasların, hədiyyələrin dəyəri uçota alınır. Belə gəlirlər qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilir. Bu zaman 121, 126, 231, 233, 234, 236, 238, 241, 243, 251 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-3 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

44.6. 631-4 li "Cərimələr və digər oxşar ödənişlər" subhesabı müqavilə ilə müəyyənləşdirilən, öhdəliyin icra edilmədiyi və ya lazımsız icra edilmədiyi, o cümlədən, icrannın gecikdirildiyi halda borclunun kreditora ödəməli olduğu pul məbləğlərini uçota almaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Belə gəlirlər qeyri-birja əməliyyatlarından əldə olunmuş gəlirlərə aid edilir. Bu zaman, 111, 201 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-4 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

44.7. 631-5 li "Keçmiş illər üzrə gəlirlər" subhesabında əvvəlki illərə aid edilən, lakin həmin dövrdə gəlir kimi tanınmayan məbləğlər uçota alınır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Bu zaman 333, 334, 335 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-5 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir.

44.8. 631-6 li "Ümidsiz borcların bərpası" subhesabında əvvəllər ümidsiz borc kimi silinmiş debitorlar tərəfindən borcların qaytarılması şəklində əldə edilən gəlirlər əks etdirilir. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Bu zaman 111, 201 li hesablarn müvafiq subhesablarının debeti və 631-6 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir. Eyni zamanda, 631-6 li subhesabın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti ilə müxabirləşir.

44.9. 631-7 li "Silinmiş ehtiyatların bərpası" subhesabında ehtiyatların qiymətində düzəlişlər edilməsi ilə əlaqədar azaldılmış dəyərin bərpə edilməsi şəklində gəlirlər

uçota alınır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Belə əməliyyatlar üzrə 127 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 631-7 li subhesabın krediti ilə müxabirləşir.

44.10. 631-8 li "Məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər" subhesabı xarici valyuta məzənnələrində yaranan dəyişikliklərdən əldə edilən gəlirləri uçota alır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə olunmuş gəlirlərə aid edilir. Bu zaman, 101, 102, 103, 104, 105, 111, 133, 201, 222, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 335, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 435 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 631-8 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

44.11. 631-9 li "Digər əməliyyat gəlirləri" subhesabında 631-1 - 631-8 li subhesablarında əks olunmayan sair əməliyyat gəlirləri uçota alınır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Belə əməliyyatlar üzrə gəlirlər 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti 631-9 li subhesabın krediti ilə müxabirləşir.

44.12. 632 li "Fəaliyyətin dayandırılmasından qazanclar" hesabında təşkilatın fəaliyyətinin dayanması nəticəsində əldə edilən gəlir məbləği əks etdirilir. Belə gəlirlər birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilir. Bu zaman 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 632 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

44.13. 633 li "Maliyyə gəlirləri" hesabında təşkilatın maliyyə fəaliyyətindən əldə edilən gəlir məbləği əks etdirilir. Belə gəlirlər birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə olunmuş gəlirlərə aid edilir. Bu hesab üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

44.13.1. 633-1 li "Faiz gəliri";

44.13.2. 633-2 li "Qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirləri";

44.13.3. 633-3 li "Dividend üzrə gəlir";

44.13.4. 633-4 li "Digər maliyyə gəlirləri".

44.14. 633-1 li "Faiz gəliri" subhesabında təşkilatın əldə edilən faiz gəlirlərinin məbləği əks etdirilir. Faiz gəlirlərinə 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 633-1 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

44.15. 633-2 li "Qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirləri" subhesabında təşkilatın qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirlərinin məbləği uçota alınır. Qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirlərinə 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 633-2 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

44.16. 633-3 li "Dividend üzrə gəlir" subhesabında təşkilatın digər təşkilatlardan, onlara məxsus səhmlər üzrə əldə edilmiş dividendlərə görə gəlir məbləği uçota alınır. Bu zaman 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 633-3 li subhesabın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

44.17. 633-4 li "Digər maliyyə gəlirləri" subhesabında 633-1 - 633-3 li subhesablarında əks olunmayan digər maliyyə gəlirləri uçota alınır. Belə gəlirlər həm birja, həm də qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirlərə aid edilə bilər. Belə əməliyyatlar üzrə gəlirlər 111, 201 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti 633-4 li subhesabın krediti ilə müxabirləşir.

45. Xərclər

45.1. "Xərclər" bölməsində maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilən xərclər üzrə məlumatlar ümumiləşdirilir. Bu bölmə aşağıdakı maddələrin özündə birləşdirilir:

45.1.1. 71 - "Birja gəlirləri üzrə xərclər";

45.1.2. 72 - "Maliyyə xərcləri";

45.1.3. 73 - "Qeyri-birja gəlirləri üzrə xərclər";

45.1.4. 74 - "Sair mənbələr hesabına xərclər".

46. Birja əməliyyatları üzrə xərclərin uçotu

46.1. Birja əməliyyatları üzrə xərclərin uçotu Hesablar Planının 71-ci maddəsində aparılır. Bu maddədə təşkilatın məhsulun (iş və xidmətin) satışından gəlirin əldə olunması üçün onlara sərf olunmuş xərclər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatları göstərilir. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

46.1.1. 711 li "İstehsal olunmuş məhsulların (məmulatların) dəyəri";

46.1.2. 712 li "Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri";

46.1.3. 713 li "Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri".

46.2. 711 li "İstehsal olunmuş məhsulların (məmulatların) dəyəri" hesabında təşkilatın birja fəaliyyəti ilə bağlı satılmış məhsul üzrə xərclərinin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

46.3. 712 li "Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri" hesabında təşkilatın birja fəaliyyəti ilə bağlı görülmüş işlərə görə xərclərinin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

46.4. 713 li "Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri" hesabında təşkilatın birja fəaliyyəti ilə bağlı göstərilmiş xidmətlərlə bağlı xərc məbləğlərinin hərəkatı barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar uçota alınır.

46.5. Hesabat dövründə birja əməliyyatları üzrə tanınmış xərclər 711, 712, 713 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 122, 123, 124 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

46.6. Birja əməliyyatları üzrə tanınmış xərclər ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 711, 712, 713 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

47. Maliyyə xərclərinin uçotu

47.1. Maliyyə xərclərinin uçotu Hesablar Planının 72-ci maddəsində aparılır. Bu maddədə təşkilatın hesabat dövründə çəkilmiş və həmin dövrə aid olan maliyyə xərcləri uçota alınır. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

47.1.1. 721 li "Faiz xərcləri";

47.1.2. 722 li "İşçilər üçün bank kreditləri üzrə faiz xərcləri";

47.1.3. 725 li "Digər maliyyə xərcləri".

47.2. 721 li "Faiz xərcləri" hesabında təşkilatın hesabat dövründə müəyyən edilmiş qismüddətli və uzunmüddətli % xərci yarıdan öhdəlikləri (işçilər üçün bank kreditləri üzrə faiz xərcləri yaradan öhdəlikləri istisna olmaqla) üzrə faiz xərcləri uçota alınır.

47.3. 722 li "İşçilər üçün bank kreditləri üzrə faiz xərcləri" hesabında işçilər üçün qismüddətli və uzunmüddətli bank kreditləri üzrə faiz xərcləri əks etdirilir.

47.4. 725 li "Digər maliyyə xərcləri" hesabında 721-722 li hesablarda nəzərdə tutulmayan digər maliyyə xərcləri uçota alınır.

47.5. Maliyyə xərclərinin uçotu həmin tanınmış xərclər üzrə 721, 722, 725 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 306, 309, 335, 404, 405, 435 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

47.6. Eyni zamanda tanınmış xərclər ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 721, 722, 725 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

48. Qeyri-birja gəlirləri üzrə xərclərin uçotu

48.1. Qeyri-birja gəlirləri üzrə xərclərin uçotu Hesablar Planının 73-cü maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatlar tərəfindən smetalar üzrə nəzərdə tutulmuş tədbirlərə, Digər bütçələrdən alınmış vəsaitlər üzrə gəlirlər üzrə çəkilən faktiki xərclər əks etdirilir. Bu maddə aşağıdakı hesablardan ibarətdir:

48.1.1. 731 li "İstehsal olunmuş məhsulların dəyəri" hesabı;

48.1.2. 732 li "Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri" hesabı;

48.1.3. 733 li "Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri" hesabı.

48.2. Hesabat dövründə qeyri-birja əməliyyatları üzrə tanınmış xərclər 731, 732, 733 li hesabların müvafiq subhesablarının debetində və 122 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

48.3. Eyni zamanda tanınmış xərclər ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 731, 732, 733 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

49. Sair mənbələr hesabına xərclərin uçotu

49.1. Sair mənbələr hesabına xərclərin uçotu Hesablar Planının 74-cü maddəsində aparılır. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyəti ilə bağlı sair mənbələr hesabına gəlirləri üzrə xərcləri uçota alınır. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

49.1.1. 741 li "İstehsal olunmuş məhsulların dəyəri";

49.1.2. 742 li "Yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri";

49.1.3. 743 li "Göstərilmiş xidmətlərin dəyəri".

49.2. Hesabat dövründə qeyri-birja əməliyyatları üzrə sair mənbələr hesabına tanınmış xərclər 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 122, 125 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində əks etdirilir.

49.3. Eyni zamanda tanınmış xərclər ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 741, 742, 743 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

50. Mənfəət (zərəm)

50.1. "Mənfəət (zərər)" bölməsində maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda təqdim edilməli olan ümumi mənfəət (zərər) barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir.

50.2. Bu bölmə 80 li "Mənfəət (zərər)" adlı maddədən ibarətdir.

51. Mənfəətin (zərərin) uçotu

51.1. Mənfəətin (zərərin) uçotu Hesablar Planının 80-ci maddəsində aparılır. Bu maddədə təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətindən əldə edilmiş mənfəət və ya zərər üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar əks etdirilir. Bu maddə 801 li hesabdən ibarətdir.

51.2. 801 li hesabatda təşkilatın birja və qeyri-birja fəaliyyətinin həyata keçirilməsi nəticəsində uçota alınmış ümumi mənfəət və ümumi zərər barədə ümumiləşdirilmiş məbləğlərinin hərəkəti əks etdirilir.

51.3. Təşkilatın hesabat dövründə əldə olunmuş gəlirləri ümumi mənfəətə aid edildikdə 601, 602, 611, 621, 622, 623, 624, 625, 631, 632,633 li hesabların müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

51.4. Təşkilatın hesabat dövründə satılmış malların qaytarılması və ucuzlaşdırılması, habelə verilmiş güzəştlərə görə yaranan xərclər ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 612, 613 li hesabların müvafiq subhesablarının kreditində uçota alınır.

51.5. Təşkilatın hesabat dövründə yaranmış xərcləri ümumi zərəmə aid edildikdə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti 711, 712, 713, 721, 722, 725, 731, 732, 733, 741, 742, 743, 744 li hesabların müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

51.6. Təşkilat hesabat dövründə mənfəət əldə etdikdə həmin mənfəətə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 541 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

51.7. Təşkilat hesabat dövründə zərər əldə etdikdə həmin zərəmə 541 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

52. Mənfəət vergisi

52.1. "Mənfəət vergisi" bölməsi təşkilatın hesabat dövrü ərzində sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdiyi ümumi mənfəət vergisi üzrə xərclərin hesablanması dair ümumiləşdirilmiş məlumatları əks etdirir.

52.2. Bu bölmə 90 - "Mənfəət vergisi" maddəsindən ibarətdir.

53. Mənfəət vergisinin uçotu

53.1. Mənfəət vergisinin uçotu Hesablar Planının 90-cı maddəsində əks etdirilir. Bu maddədə təşkilatın hesabat dövrü ərzində sahibkarlıq fəaliyyəti üzrə hesablanmış cari və təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə xərclər barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar təqdim edilir. Bu maddə üzrə aşağıdakı hesablar açılır:

53.1.1. 901 li "Cari mənfəət vergisi üzrə xərclər";

53.1.2. 902 li "Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə xərclər".

53.2. Təşkilat sahibkarlıq fəaliyyətini mənfəətlə başa vurduqda və bu zaman yaranmış ümumi mənfəət (uçot mənfəəti) Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq hesablanmış mənfəətdən (vergi mənfəətindən) aşağı olduqda mənfəət vergisi üzrə xərclərin hesablanması məqsədi ilə aşağıdakı mühasibat yazılışları verilir:

53.2.1. cari mənfəət vergisi üzrə xərclərə görə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 901 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

53.2.2. həmin məbləğin dövlət büdcəsinə hesablanması üzrə 901 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

53.2.3. hesabat dövrünün təxirə salınmış vergi aktivlərinə 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, eyni zamanda 261 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

53.3. Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivini hesablanan zaman, keçmiş illər üçün təxirə salınmış vergi öhdəliyi mövcuddursa, o zaman həmin təxirə salınmış vergi öhdəliyi məbləği həddində 424 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, qalan məbləğ həddində isə 261 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

53.4. Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivini hesablanan zaman, keçmiş illər üçün təxirə salınmış vergi öhdəliyi mövcuddursa, o zaman həmin təxirə salınmış vergi öhdəliyi məbləği həddində 424 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışları verilir:

53.4.1. hesabat dövrünün cari mənfəət vergisi xərclərinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 901 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

53.4.2. həmin məbləğin dövlət büdcəsinə hesablanması üzrə 901 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə;

53.4.3. hesabat dövrünün təxirə salınmış vergi öhdəliklərinə 801 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, eyni zamanda 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 424 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə.

53.5. Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi öhdəlikləri hesablanan zaman, keçmiş illər üçün təxirə salınmış vergi aktivləri mövcuddursa, o zaman həmin təxirə salınmış vergi aktivləri məbləği həddində 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 261 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə, qalan məbləğ həddində isə 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 424 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə mühasibat yazılışı verilir.

54. Maliyyə hesabatları

54.1. Maliyyə hesabatlarının məqsədi müxtəlif istifadəçilər tərəfindən resursların bölüşdürülməsi ilə bağlı qərarların qəbul edilməsi və maliyyə elementlərinin qiymətləndirilməsi zamanı təşkilatın maliyyə vəziyyəti, maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında informasiyanın təmin edilməsidir.

54.2. Maliyyə hesabatları, həmçinin, fəsiləşmiş əməliyyatlar üçün tələb edilən ehtiyatların və fəsiləşmiş əməliyyatlar vasitəsilə yaradıla bilən resursların həcmi, eləcə də, müvafiq risklərin və qeyri-müəyyənliklərin miqyasının proqnozlaşdırılması zamanı faydalı olan məlumatların təmin edilməsi vasitəsilə proqnozlaşdırıcı rola malik ola bilər. Xüsusilə də, təşkilatların maliyyə hesabatları istifadəçiləri aşağıdakı məlumatlarla təmin edir:

54.2.1. təşkilatın müəyyən edilmiş büdcəsinə uyğun olaraq resursların qəbul edilib-edilməməsinə dair məlumat;

54.2.2. təşkilatın qanunvericiliyin və müqavilələrin tələblərinə, o cümlədən, müvafiq qanunverici orqan tərəfindən müəyyən edilən maliyyə limitlərinə uyğun olaraq əldə edilmiş resurslarının istifadə edilib-edilməməsinə dair məlumat.

54.3. Bu məqsədə nail olmaq üçün təşkilat maliyyə hesabatlarında aşağıda qeyd olunanlar barədə informasiyanı təqdim etməlidir:

54.3.1. aktivlər;

54.3.2. öhdəliklər;

54.3.3. xalis aktivlər(kapital);

54.3.4. gəlir;

54.3.5. xərclər;

54.3.6. xalis aktivlərdə(kapitalda) digər dəyişikliklər;

54.3.7. pul vəsaitlərinin hərəkəti.

54.4. Maliyyə hesabatlarının başlıq hissələri aşağıdakı qaydada doldurulur:

54.4.1. «Müəssisə, təşkilat» rekvizitində – təşkilatın tam adı göstərilir (mövcud qaydalarda qeydə alınmış təsis sənədlərinə uyğun olaraq).

54.5. Təşkilatlar üçün hesabat ili 01 yanvardan 31 dekabr da daxil olmaqla olan dövr sayılır. İl ərzində 01 oktyabr tarixədək yeni yaradılan təşkilatlar üçün birinci hesabat ili onların yaradıldığı tarixdən 31 dekabr da daxil olmaqla olan dövr, 01 oktyabrdan sonra yeni yaradılmış (ləğv edilmiş, yenidən qurulmuş təşkilatlar və onların struktur bölmələrinin bazası əsasında olmayan) müəssisələr üçün isə növbəti ilin 31 dekabr tarixi də daxil olmaqla olan dövr sayılır.

54.6. Maliyyə hesabatlarındakı məlumatlar sintetik və analitik uçot məlumatlarına əsaslanır.

54.7. Maliyyə hesabatları tərtib edilənə qədər ilin sonuna dövrü balansının illik dövrüyləri və qalıqları həmin dövr üzrə analitik uçot registrlərinin dövrüyləri və qalıqları ilə mütləq üzləşdirilib yoxlanılmalıdır.

54.8. Maliyyə hesabatları təşkilatın rəhbəri və baş mühasibi tərəfindən imzalanaraq möhürlə təsdiq edilir.

54.9. Maliyyə hesabatlarında heç bir pozuntu və qaralamalara yol verilməməli, səhvlər düzəlişlər edilən hallarda isə müvafiq qeydlər edilməli və düzəlişin tarixi göstərilməklə maliyyə hesabatlarını imzalayan şəxs (rəhbər və baş mühasib) tərəfindən təsdiq edilməlidir.

54.10. Həm cari, həm də keçən ilin hesabat məlumatlarında aşkar edilmiş səhvlər (onların təsdiqindən sonra) hesabat dövrü üçün tərtib edilmiş hesabatda düzəldilməli və bu düzəliş hesabat dövrünün məlumatlarına daxil edilməlidir. Saxtalaşdırma və təhrifin baş vermə dövrü müəyyən edilməyən hallarda hesabat məlumatlarındakı düzəlişlər, saxtalaşdırma və təhrif müəyyən edilən dövrdən sonrakı ilk hesabatda aparılmalıdır. Hesabat məlumatlarının düzəlişləri haqqında göstərilən qaydalar yoxlama və inventarizasiyalar zamanı həm təşkilatın özü, həm də başqa orqanlar tərəfindən məlumatlarda təhrif edilmə və saxtalaşdırma aşkar edilən hallarda tətbiq edilir.

55. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın məzmunu

55.1. "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın forması formasi İctimai Sektor üçün 1 li "Maliyyə hesabatlarının təqdimatı üzrə" Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı ilə müəyyən edilmişdir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdim edilməli olan informasiya aşağıdakı bölmələr üzrə qruplaşdırılır:

55.1.1. Qısamüddətli aktivlər;

55.1.2. Uzunmüddətli aktivlər;

55.1.3. Qısamüddətli öhdəliklər;

55.1.4. Uzunmüddətli öhdəliklər;

55.1.5. Xalis aktivlər (kapital).

56. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə qısamüddətli aktivlər

- 56.1. Aktivlər aşağıdakı hallarda qısamüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilir:
- 56.1.1. təşkilatın adi əməliyyat dövründə istifadə üçün saxlanılırdıqda və ya satılması ehtimal olunduqda;
- 56.1.2. əsasən alqı-satqı məqsədləri üçün saxlandıqda;
- 56.1.3. hesabat tarixindən sonra 12 ay müddətində satılması ehtimal olunduqda; və ya
- 56.1.4. hesabat tarixindən sonra ən azı 12 ay müddətində mübadiləsinə və ya istifadəsinə məhdudiyət qoyulmayan pul vəsaitləri və ya onun ekvivalentləri olduqda.
- 56.2. Bütün digər hallarda aktivlər uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilməlidir.
- 56.3. Qısamüddətli aktivlər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatları əhatə edir:
- 56.3.1. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri;
- 56.3.2. Qısamüddətli debitor borcları;
- 56.3.3. Ehtiyatlar;
- 56.3.4. Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri;
- 56.3.5. Sair qısamüddətli aktivlər.
- 56.4. "Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" maddəsində 101 li "Kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 56.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 56.6. 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" sintetik hesablarında uçota alınan qalıq məbləğləri bu hesablar üzrə açılmış müvafiq subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 56.7. "Qısamüddətli debitor borcları" maddəsində 111 li "Qısamüddətli debitor borcları" sintetik hesabında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.
- 56.8. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir. Bu sintetik hesabda uçota alınan qalıq məbləğləri həmin hesab üzrə açılmış subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 56.8. "Ehtiyatlar" maddəsində 121 li "Material ehtiyatları", 122 li "İstifadə olunmuş məsrəflər", 123 li "Tikinti müqavilələri üzrə bitməmiş tikinti işləri", 124 li "Həzır məhsul", 125 li "Satış məqsədi ilə saxlanılan digər aktivlər", 126 li "Digər ehtiyatlar", 127 li "Ehtiyatların dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 56.9. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 56.10. 121 li "Material ehtiyatları", 122 li "İstifadə olunmuş məsrəflər" sintetik hesablarında uçota alınan qalıq məbləğləri həmin hesablar üzrə açılmış subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 56.11. "Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri" maddəsində 131 li "Satış məqsədi ilə saxlanılan qısamüddətli investisiyalar", 132 li "Ödəniş qədər saxlanılan qısamüddətli investisiyalar" (Hesablar Planında yoxdur), 133 li "Verilmiş qısamüddətli investisiyalar", 134 li "Digər qısamüddətli investisiyalar", 135 li "Sair qısamüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 56.12. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 56.13. "Sair qısamüddətli aktivlər" maddəsində 142 li "Gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri (qısamüddətli)", 143 li "Verilmiş qısamüddətli avanslar", 144 li "Təhtəli hesab məbləğləri", 145 li "Digər qısamüddətli aktivlər" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 56.14. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 56.15. Cəmi qısamüddətli aktivlər sətri üzrə yekun məbləğlər "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının müvafiq olaraq 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

57. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə uzunmüddətli aktivlər

- 57.1. Uzunmüddətli aktivlər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatları əhatə edir:
- 57.1.1. Uzunmüddətli debitor borcları;
- 57.1.2. İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar;
- 57.1.3. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri;
- 57.1.4. Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlər;
- 57.1.6. Qeyri-maddi aktivlər;
- 57.1.7. Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri;
- 57.1.8. Sair uzunmüddətli aktivlər.
- 57.2. "Uzunmüddətli debitor borcları" maddəsində 201 li "Qısamüddətli debitor borcları" sintetik hesabında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir. Bu sintetik hesabda uçota alınan qalıq məbləği həmin hesab üzrə açılmış subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 57.3. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.4. "İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar" maddəsində 211 li "Asılı müəssisələrə investisiyalar" və 212 li "Birgə müəssisələrə investisiyalar" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.
- 57.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.6. "Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri" maddəsində 221 li "Ödəniş qədər saxlanılan investisiyalar", 222 li "Verilmiş uzunmüddətli borclar", 223 li "Digər uzunmüddətli investisiyalar", 224 li "Sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin dəyərini azalmasına görə düzəlişlər" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 57.7. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.8. "Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlər" maddəsində 231 li "Torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri", 233 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər", 234 li "Bioloji aktivlərin dəyəri", 236 li "Daşınmaz əmlak investisiyaların dəyəri", 238 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər" sintetik hesablarında əks etdirilən məbləğlərdən 232 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya", 235 li "Bioloji aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya", 237 li "Daşınmaz əmlak investisiyalar üzrə yığılmış amortizasiya" sintetik hesablarında uçota alınan məbləğlər çıxılmaqla hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna təqdim qalıq məbləğləri göstərilir.
- 57.9. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.10. 231 li "Torpaq, tikili və avadanlıqların dəyəri", 232 li "Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya" 234 li "Bioloji aktivlərin dəyəri", 235 li "Bioloji aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" sintetik hesablarında uçota alınan qalıq məbləğləri həmin hesablar üzrə açılmış müvafiq subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 57.11. "Qeyri-maddi aktivlər" maddəsində 241 li "Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri", 243 li "Qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitalaşdırılmış məsrəflər" sintetik hesablarında əks etdirilən məbləğlərdən 242 li "Qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" sintetik hesabında uçota alınan məbləğlər çıxılmaqla hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna təqdim olunan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.
- 57.12. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.13. 241 li "Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri", 242 li "Qeyri-maddi aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya" sintetik hesablarında uçota alınan qalıq məbləğləri həmin hesablar üzrə açılmış müvafiq subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 57.14. "Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri" maddəsində 251 li "Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri" sintetik hesabında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləğləri göstərilir.
- 57.15. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.16. "Təxirə salınmış vergi aktivləri" maddəsində 261 li "Mənfəət vergisi üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri" və 262 li "Digər təxirə salınmış vergi aktivləri" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.
- 57.17. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.18. "Sair uzunmüddətli aktivlər" maddəsində 271 li "Sair uzunmüddətli aktivlər", 272 li "Veilmiş uzunmüddətli avanslar" və 273 li "Digər uzunmüddətli aktivlər" sintetik hesablarında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.
- 57.19. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
- 57.20. Cəmi uzunmüddətli aktivlər sətri üzrə yekun məbləğlər "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının müvafiq olaraq 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.
- 57.21. Cəmi aktivlər sətrində göstərilən məbləğlər "Cəmi qısamüddətli aktivlər" və "Cəmi uzunmüddətli aktivlər" sətrlərinin 5-ci və 7-ci sütunlarında olan məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.
- 57.22. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

58. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə qısamüddətli öhdəliklər

- 58.1. Öhdəliklər aşağıdakı hallarda qısamüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilir:
- 58.1.1. təşkilatın adi əməliyyat dövründə öhdəliklərin ödənilməsi nəzərdə tutulduqda;
- 58.1.2. hesabat tarixindən sonra 12 ay müddətində öhdəlik ödənilməli olduqda;
- 58.1.3. təşkilat öhdəliyin yerinə yetirilməsini hesabat tarixindən sonra ən azı 12 ay müddətində uzatmaq kimi müstəsna hüquqa malik olmadıqda.
- 58.2. Bütün digər hallarda öhdəliklər uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilməlidir.
- 58.3. Qısamüddətli öhdəliklər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatları əhatə edir:
- 58.3.1. Qısamüddətli kreditor borcları;
- 58.3.2. Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər;

58.3.3. Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər;

58.3.4. Sair qısamüddətli öhdəliklər.

58.4. "Qısamüddətli kreditör borcları" maddəsində 301 li "Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları", 302 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə qısamüddətli kreditör borcları", 304 li "İcarə ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcları", 305 li "Tikinti müqavilələri ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcları", 306 li "Faizlər ilə bağlı qısamüddətli kreditör borcları", 307 li "Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə olan borclar", 308 li "Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər", 309 li "Digər qısamüddətli kreditör borcları" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

58.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

58.6. 301 li "Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları", 308 li "Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər" sintetik hesablarda uçota alınan qalıq məbləğləri bu hesablarda üzrə açılmış müvafiq subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.

58.7. "Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" maddəsində 311 li "Qısamüddətli bank kreditləri", 312 li "İşçilər üçün qısamüddətli bank kreditləri", 313 li "Qısamüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar", 314 li "Qısamüddətli borclar", 315 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (qısamüddətli)", 316 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər", 317 li "Digər qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

58.8. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

58.9. 311 li "Qısamüddətli bank kreditləri" sintetik hesabında uçota alınan qalıq məbləğləri həmin hesab üzrə açılmış subhesabların qalıq məbləğlərinin cəmindən ibarətdir.

58.10. "Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" maddəsində 321 li "İşdən azadolma ilə bağlı qısamüddətli müavinətlər və öhdəliklər", 322 li "Qısamüddətli hüquqi öhdəliklər", 323 li "Qısamüddətli zəmanət öhdəlikləri", 324 li "Digər qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

58.11. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

58.12. "Sair qısamüddətli öhdəliklər" maddəsində 331 li "Qısamüddətli pensiya öhdəlikləri", 332 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri", 333 li "Alınmış qısamüddətli avanslar", 334 li "Qısamüddətli maliyyələşmələr və daxilolmalar", 335 li "Digər qısamüddətli öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

58.13. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

58.14. Cəmi qısamüddətli öhdəliklər sətri üzrə yekun məbləğlər "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının müvafiq olaraq 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

59. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə uzunmüddətli öhdəliklər

59.1. Uzunmüddətli öhdəliklər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatları əhatə edir;

59.1.1. "Uzunmüddətli kreditör borcları";

59.1.2. "Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər";

59.1.3. "Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər";

59.1.4. "Sair uzunmüddətli öhdəliklər".

59.2. "Uzunmüddətli kreditör borcları" maddəsində 401 li "Malsatan və podratçılara uzunmüddətli kreditör borcları", 402 li "Törəmə (asılı) müəssisələrə uzunmüddətli kreditör borcları", 403 li "Tikinti müqavilələri üzrə uzunmüddətli kreditör borcları", 404 li "Faizlər üzrə uzunmüddətli kreditör borcları", 405 li "Digər uzunmüddətli kreditör borcları" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

59.3. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

59.4. "Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" maddəsində 411 li "Uzunmüddətli bank kreditləri", 412 li "İşçilər üçün uzunmüddətli bank kreditləri", 413 li "Uzunmüddətli konvertasiya olunan istiqrazlar", 414 li "Uzunmüddətli borclar", 415 li "Geri alınan məhdud tədavül müddətli imtiyazlı səhmlər (uzunmüddətli)", 416 li "İcarə üzrə uzunmüddətli öhdəliklər", 417 li "Törəmə (asılı) müəssisələr üzrə uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər", 418 li "Digər uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.

59.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

59.6. "Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" maddəsində 421 li «İşdən azad olma ilə bağlı uzunmüddətli müavinətlər və öhdəliklər», 422 li "Uzunmüddətli zəmanət öhdəlikləri", 423 li "Uzunmüddətli hüquqi öhdəliklər", 425 li "Digər uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

59.7. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

59.8. "Sair uzunmüddətli öhdəliklər" maddəsində 431 li "Uzunmüddətli pensiya öhdəlikləri", 432 li "Gələcək hesabat dövrlərinin gəlirləri (uzunmüddətli)", 433 li "Alınmış uzunmüddətli avanslar", 434 li "Uzunmüddətli məqsəddi maliyyələşmələr və daxilolmalar", 435 li "Digər uzunmüddətli öhdəliklər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

59.9. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

59.10. Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər sətri üzrə yekun məbləğlər "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının müvafiq olaraq 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

59.11. Cəmi öhdəliklər sətrində göstərilən məbləğlər "Cəmi qısamüddətli öhdəliklər" və "Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər" sətrlərinin 5-ci və 7-ci sütunlarında olan məbləğlərin cəmindən ibarətdir.

59.12. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

60. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə xalis aktivlər (kapital)

60.1. Xalis aktivlər (kapital) aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatları əhatə edir:

60.1.1. "Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapitalı";

60.1.2. "Emissiya gəliri";

60.1.3. "Geri alınmış kapital (səhmlər)";

60.1.4. "Kapital ehtiyatları";

60.1.5. "Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)".

60.2. "Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapital" maddəsində 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı" sintetik hesabında əks etdirilən məbləğdən 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalın ödənilməmiş hissəsi" sintetik hesabında uçota alınan məbləğ çıxılmaqla hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna təqdim olunan qalıq məbləğləri göstərilir.

60.3. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

60.4. "Emissiya gəliri" maddəsində 511 li "Emissiya gəliri" sintetik hesabında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.

60.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

60.6. "Geri alınmış kapital (səhmlər)" maddəsində 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" sintetik hesabında hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğləri göstərilir.

60.7. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat"ın 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

60.8. "Kapital ehtiyatları" maddəsində 531 li "Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat", 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları", 533 li "Qanunvericiliyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları", 534 li "Nizamnaməyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları", 535 li "Digər ehtiyat fondları" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

60.9. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

60.10. "Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər" maddəsində 541 li "Hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət (zərər)", 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlərlə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər", 543 li "Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər" sintetik hesablarda hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir.

60.11. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

60.12. Cəmi xalis aktivlər (kapital) sətri üzrə yekun məbləğlər "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının müvafiq olaraq 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

60.13. Cəmi xalis aktivlər (kapital) və öhdəliklər sətrində göstərilən məbləğlər "Cəmi öhdəliklər" və "Cəmi xalis aktivlər (kapital)" sətrlərinin 5-ci və 7-ci sütunlarında olan məbləğlərin cəmindən ibarətdir.

60.14. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

61. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatın məzmunu

61.1. "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat"ın forması İctimai Sektor üçün 1 li "Maliyyə hesabatlarının təqdimatı üzrə" Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı ilə müəyyən edilmişdir.

61.2. Təşkilat tərəfindən hesabat dövrü ərzində tanınmış bütün gəlir, xərc və mənfəət (zərər) haqqında informasiya "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında" haqqında hesabatda əks olunmaqla aşağıdakı bölmələr üzrə qruplaşdırılır:

61.2.1. Gəlirlər;

61.2.2. Xərclər;

61.2.3. Mənfəət (zərər).

61.3. Təşkilat "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında" hesabatı daha etibarlı və Standartların tələblərinə uyğun tərtib etmək üçün həmin hesabatda informasiyanı xərclərin xarakteri metodu əsasında təqdim etməlidir.

62. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat üzrə gəlirlər

62.1. "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında" hesabatda gəlirlər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilir:
62.1.1. vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri;
62.1.2. birja əməliyyatlarından gəlir;
62.1.3. qeyri-birja əməliyyatlarından gəlir;
62.1.4. sair gəlirlər.
62.2. "Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 601, 602 li hesablarn müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilmiş məbləğlərin cəmi göstərilir.
62.3. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
62.4. "Birja əməliyyatlarından gəlir" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 611 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilmiş məbləğlərdən 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 612, 613 li hesablarn müvafiq subhesablarnın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilmiş məbləğlər çıxılmaqla ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir.
62.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
62.6. "Satış" sintetik hesabında təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 611-1, 611-2, 611-3, 611-5, 611-6 li subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilmiş məbləğlərin cəmi göstərilir.
62.7. "Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlir" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 621, 622, 623, 624, 625 li hesablarn müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
62.8. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
62.9. "Sair gəlirlər" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 631, 632, 633 li hesablarn müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
62.10. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
62.11. "Sair əməliyyat gəlirləri" sintetik hesabında təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 631-1 li "Torpaq, tikili, avadanlıqların və digər uzunmüddətli aktivlərin satışından gəlirlər" subhesabının debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərdən bu torpaq, tikili, avadanlıqların və digər uzunmüddətli aktivlərin xərclərinin 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın debetinə və 741, 742, 743, 744 li hesablarn müvafiq subhesablarnın kreditinə verilmiş mühasibat yazılışları üzrə məbləğlər çıxılmaqla alınmış məbləğlərin və 631-2, 631-3, 631-4, 631-5, 631-6, 631-7, 631-8, 631-9 li subhesabın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə mühasibat yazılışı verilmiş məbləğlərin cəmi göstərilir.
62.12. "Fəaliyyətin dayandırılmasından gəlirlər" sintetik hesabında təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 632 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
62.13. "Maliyyə gəlirləri" sintetik hesabında təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 632 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
62.14. Cəmi gəlirlər sətri üzrə məbləğlər "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilmiş gəlir məbləğlərinin cəmindən ibarət olmaqla müvafiq olaraq həmin formanın 5-ci və 7-ci sütunlarında göstərilir.

63. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat üzrə xərclər

63.1. "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında" hesabatda xərclər aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilir:
63.1.1. bitməmiş istehsalat və hazır məhsul ehtiyatlarındakı azalmalar (artımlar);
63.1.2. sərf edilmiş materialların dəyəri;
63.1.3. əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərə bağlı digər məsrəflər;
63.1.4. amortizasiya xərcləri;
63.1.5. maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri;
63.1.6. sair əməliyyat xərcləri;
63.1.7. maliyyə xərcləri.
63.2. "Bitməmiş istehsalat və hazır məhsul ehtiyatlarındakı azalmalar (artımlar)" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə bitməmiş istehsalat və hazır məhsul ehtiyatlarındakı azalmalar (artımlar) üzrə məbləğlər göstərilir.
63.3. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.4. "Sərf edilmiş materialların dəyəri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış sərf edilmiş materialların dəyəri ilə bağlı 124, 712, 713, 732, 733 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 122-3 li subhesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
63.5. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.6. "Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərə bağlı digər məsrəflər" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərə bağlı digər məsrəflər görə 124, 712, 713, 732, 733 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 122-4 li subhesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
63.7. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.8. "Amortizasiya xərcləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış amortizasiya xərcləri ilə bağlı 124, 712, 713, 732, 733 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 122-5 li subhesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
63.9. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.10. "Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış amortizasiya xərcləri ilə bağlı 124, 712, 713, 732, 733 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 122-6 li subhesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərinin cəmi göstərilir.
63.11. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.12. "Sair əməliyyat xərcləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış amortizasiya xərcləri ilə bağlı 124, 712, 713, 732, 733 li hesabın müvafiq subhesablarnın debeti və 122-9 li subhesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərin və 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın debetinə və 741, 742, 743, 744 li hesablarn müvafiq subhesablarnın kreditinə verilmiş mühasibat yazılışları üzrə məbləğlərin cəmi göstərilir.
63.13. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.14. "O cümlədən "Xaricdən maliyyələşən elmi-tədqiqat işləri üzrə xərclər" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə xaricdən maliyyələşən elmi tədqiqat işləri ilə əlaqədar əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış və sair əməliyyat xərcləri kimi "Sair əməliyyat xərcləri" maddəsində əks etdirilmiş xərclərə aid edilmiş məbləğlər təqdim edilir. Bu zaman xaricdən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri ilə əlaqədar əmək haqqı xərcləri və dövlət sosial sığorta ayırmaları, maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri, sərf edilmiş materialların dəyəri, amortizasiya xərcləri və sair əməliyyat xərcləri "xaricdən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri üzrə xərclər" in tərkibinə daxil edilir.
63.15. "O cümlədən "Xaricdən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri üzrə xərclər istisna olmaqla sair əməliyyat xərcləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə xaricdən maliyyələşən elmi tədqiqat işləri üzrə xərcləri istisna olmaqla birja və qeyri-birja əməliyyatlarından əldə edilmiş gəlirləri üzrə tanınmış və sair əməliyyat xərcləri kimi "Sair əməliyyat xərcləri" maddəsində əks etdirilmiş xərclərə aid edilmiş məbləğlər təqdim edilir.
63.16. "Maliyyə xərcləri" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə 801 li hesabın müvafiq subhesablarnın debetinə və 731, 732, 733 li hesablarn müvafiq subhesablarnın kreditinə verilmiş mühasibat yazılışları üzrə məbləğlərin cəmi göstərilir.
63.17. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
63.18. Cəmi xərclər sətri üzrə məbləğlər "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilmiş xərc məbləğlərinin cəmindən ibarət olmaqla müvafiq olaraq həmin formanın 5-ci və 7-ci sütunlarında göstərilir.

64. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat üzrə mənfəət (zərər)

64.1. "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında" hesabatda mənfəət (zərər) aşağıdakı maddələr üzrə ümumiləşdirilir:
64.1.1. ümumi mənfəət (zərər);
64.1.2. asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay;
64.1.3. o cümlədən sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə edilən mənfəət (zərər);
64.1.4. mənfəət vergisi;
64.1.5. xalis mənfəət (zərər).
64.2. "Ümumi mənfəət (zərər)" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlarından əldə edilmiş cəmi gəlirlərdən cəmi xərclər çıxılmaqla ümumi mənfəətin (zərərin) məbləği göstərilir. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.
64.3. "Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay" maddəsində təşkilatın hesabat dövründə və əvvəlki hesabat dövründə əldə edilmiş asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) payının məbləği göstərilir. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.
64.4. Mənfəət (zərər) sətri üzrə məbləğlər "Ümumi mənfəət (zərər)" maddəsi və "Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay" maddəsindəki məbləğlərin cəmindən ibarətdir. Həmin məbləğlər "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında göstərilir.

64.5. "O cümlədən sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə edilən mənfəət (zərər)" sətiri üzrə təşkilatın hesabat dövrü ərzində və əvvəlki dövrdə sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəət (zərər) məbləği göstərilir. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 4-cü və 6-cı sütunlarında əks etdirilir.

64.6. "Mənfəət vergisi" sətiri üzrə təşkilatın hesabat dövrü ərzində və əvvəlki dövrdə sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəətə görə hesablanmış mənfəət vergisi üzrə xərclərlə bağlı 901 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 308 li hesabın krediti, 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 424 li hesabın krediti, 902 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 261 li hesabın krediti üzrə uçota alınmış məbləğlərin cəmindən və 261 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti, 424 li hesabın müvafiq subhesablarının debeti və 902 li hesabın müvafiq subhesablarının krediti üzrə əks etdirilmiş məbləğlər çıxılmaqla alınmış məbləğlər göstərilir.

64.7. Həmin məbləğlər müvafiq olaraq "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında əks etdirilir.

64.8. Xalis mənfəət (zərər) sətiri üzrə təşkilatın hesabat dövrü ərzində və əvvəlki dövrdə "Mənfəət (zərər)" sətiri üzrə məbləğlərdən "Mənfəət vergisi" sətiri üzrə məbləğlər çıxılmaqla alınan məbləğlər əks etdirilir.

64.9. Həmin məbləğlər "Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat" formasının 5-ci və 7-ci sütunlarında göstərilir.

65. Xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər haqqında hesabatın məzmunu

65.1. "Xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər haqqında hesabat"ın forması İctimai Sektor üçün 1 li "Maliyyə hesabatlarının təqdimatı üzrə" Mühəsibət Uçotunun Beynəlxalq Standartı ilə müəyyən edilmişdir.

65.2. Təşkilat tərəfindən əvvəlki və cari hesabat dövrü ərzində "Xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər haqqında hesabat" da xalis aktivlərin (kapitalın) aşağıdakı tərkib hissələri üzrə informasiya qruplaşdırılmaqla təqdim olunur:

65.2.1. ödənilmiş səhmdar kapitalı;

65.2.2. emissiya gəliri;

65.2.3. geri alınmış kapital (səhmlər);

65.2.4. kapital ehtiyatları;

65.2.4. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər).

65.3. Xalis aktivlərin (kapitalın) tərkib hissələri haqqında informasiya təşkilatın əvvəlki və cari hesabat dövrü ərzində aşağıdakı ardıcılıqla ümumiləşdirilərək təqdim olunmalıdır:

65.3.1. Əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə olan qalıq sətiri üzrə:

65.3.1.1. ödənilmiş səhmdar kapital sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı" sintetik hesabında əks etdirilən məbləğdən 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi" sintetik hesabında uçota alınan məbləğ çıxılmaqla təqdim olunan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.2. emissiya gəliri sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 511 li "Emissiya gəliri" sintetik hesabı üzrə təqdim olunan qalıq məbləği;

65.3.1.3. geri alınmış kapital (səhmlər) sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.4. yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 531 li "Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.5. məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.6. qanunvericiliyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 533 li "Qanunvericiliyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.7. nizamnaməyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 534 li "Nizamnaməyə əsasən yaradılan ehtiyat fondları" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.8. digər ehtiyat fondları sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 535 li "Digər ehtiyat fondları" sintetik hesabı üzrə qalıq məbləği;

65.3.1.9. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 541 li "Hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət (zərər)", 543 li "Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)" sintetik hesablarında uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir;

65.3.1.10. cəmi sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə ödənilmiş səhmdar kapitalı, emissiya gəliri, geri alınmış kapital (səhmlər), yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat, məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları, digər ehtiyat fondları üzrə uçota alınan qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir;

65.3.2. əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə uçot siyasətində dəyişikliklər və səhvlər sətiri üzrə:

65.3.2.1. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə 542 li "Uçot siyasətində dəyişikliklər və əhəmiyyətli səhvlər ilə bağlı mənfəət (ödənilməmiş zərər) üzrə düzəlişlər" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar üzrə məbləğlər göstərilir.

65.3.3. əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə uçot siyasətində dəyişikliklər və səhvlərlə əlaqəli düzəliş edilmiş qalıq sətiri üzrə:

65.3.3.1. əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə uçot siyasətində dəyişikliklər və səhvlərlə əlaqəli düzəliş edilmiş qalıq sətirində əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə qalıq sütununda əks olunmuş məbləğlə həmin hesabat dövrünün əvvəlinə uçot siyasətində dəyişikliklər və səhvlərlə əlaqəli edilmiş dəyişikliklər nəzərə alınmaqla müvafiq sütunlarda əks olunmuş qalıq məbləğlərinin cəmi göstərilir;

65.3.4. əvvəlki hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər:

65.3.4.1. Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər sətiri üzrə:

65.3.4.1.1. yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 531 li "Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat" sintetik hesabının müvafiq subhesablarında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.2. investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər sətiri üzrə:

65.3.4.2.1. digər ehtiyat fondları sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 535 li "Digər ehtiyat fondları" sintetik hesabının müvafiq subhesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.3. Xarici ölkələrdə aparılan fəaliyyətlərdən yaranan məzənnə fərqi sətiri üzrə:

65.3.4.3.1. məzənnə fərqləri üzrə fondlar sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları" sintetik hesabının müvafiq subhesablarında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.4. xalis aktivlərdə (kapitalda) artım (azalma) sətiri üzrə:

65.3.4.4.1. ödənilmiş səhmdar kapital sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı" sintetik hesabında əks etdirilən məbləğdən 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi" sintetik hesabında uçota alınan məbləğ çıxılmaqla təqdim olunan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.4.2. emissiya gəliri sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 511 li "Emissiya gəliri" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.4.3. geri alınmış kapital (səhmlər) sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.5. kapitalın maddələri arasında köçürmələr sətiri üzrə:

65.3.4.5.1. səhmdar kapitalı, emissiya gəliri, geri alınmış kapital (səhmlər), yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat, məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları, digər ehtiyat fondları, bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütunlarında təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü ərzində kapitalın maddələri arasında aparılmış köçürmələr barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.6. əvvəlki hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət (zərər) sətiri üzrə:

65.3.4.6.1. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütununda təşkilatın əvvəlki hesabat dövrü üzrə 541 li "Hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət(zərər)" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.4.7. əvvəlki hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) cəmi dəyişikliklər sətiri üzrə:

65.3.4.7.1. əvvəlki hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklərə aid olan sətirlərə uyğun olaraq müvafiq sütunlarda əks olunmuş ümumiləşdirilmiş məlumatların cəmi göstərilir;

65.3.4.8. əvvəlki hesabat dövrünün sonuna olan qalıq sətiri üzrə:

65.3.4.8.1. əvvəlki hesabat dövrünün əvvəlinə uçot siyasətində dəyişikliklər və səhvlərlə əlaqəli düzəliş edilmiş qalıq məbləğin və əvvəlki hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) cəmi dəyişikliklərə uyğun olaraq müvafiq sütunlarda əks olunmuş məbləğlərinin cəmi göstərilir.

65.3.5. Hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər:

65.3.5.1. Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər sətiri üzrə:

65.3.5.1.1. yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 531 li "Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat" sintetik hesabının müvafiq subhesablarında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.2. investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər sətiri üzrə:

65.3.5.2.1. digər ehtiyat fondları sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 535 li "Digər ehtiyat fondları" sintetik hesabının müvafiq subhesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.3. Xarici ölkələrdə aparılan fəaliyyətlərdən yaranan məzənnə fərqi sətiri üzrə:

65.3.5.3.1. məzənnə fərqləri üzrə fondlar sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 532 li "Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları" sintetik hesabının müvafiq subhesablarında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.4. xalis aktivlərdə (kapitalda) artım (azalma) sətiri üzrə:

65.3.5.4.1. ödənilmiş səhmdar kapital sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 501 li "Nizamnamə (nominal) kapitalı" sintetik hesabında əks etdirilən məbləğdən 502 li "Nizamnamə (nominal) kapitalının ödənilməmiş hissəsi" sintetik hesabında uçota alınan məbləğ çıxılmaqla təqdim olunan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.4.2. emissiya gəliri sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 511 li "Emissiya gəliri" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.4.3. geri alınmış kapital (səhmlər) sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 521 li "Geri alınmış kapital (səhmlər)" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;

65.3.5.5. kapitalın maddələri arasında köçürmələr sətri üzrə:
65.3.5.5.1. səhmdar kapitalı, emissiya gəliri, geri alınmış kapital (səhmlər), yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat, məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat fondları, digər ehtiyat fondları, bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütunlarında təşkilatın hesabat dövrü ərzində kapitalın maddələri arasında aparılmış köçürmələr barədə ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;
65.3.5.6. hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət (zərər) sətri üzrə:
65.3.5.6.1. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) sütununda təşkilatın hesabat dövrü üzrə 541 li "Hesabat dövrü üzrə xalis mənfəət(zərər)" sintetik hesabında uçota alınan ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilir;
65.3.5.7. hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) cəmi dəyişikliklər sətri üzrə:
65.3.5.7.1. hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklərə aid olan sətirlərə uyğun olaraq müvafiq sütunlarda əks olunmuş ümumiləşdirilmiş məlumatların cəmi göstərilir;
65.3.5.8. hesabat dövrünün sonuna olan qalıq sətri üzrə:
65.3.5.8.1. əvvəlki hesabat dövrünün sonuna olan qalıq məbləğin və hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) cəmi dəyişikliklərə uyğun olaraq müvafiq sütunlarda əks olunmuş məbləğlərin cəmi göstərilir.

66. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məzmunu

66.1. "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat"ın forması İctimai Sektor üçün 2 li "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında" Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı ilə müəyyən edilmişdir.
66.2. Təşkilat tərəfindən əvvəlki və cari hesabat dövrü ərzində "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat"da pul vəsaitlərinin hərəkəti aşağıdakı kimi qruplaşdırılmaqla təqdim olunur:
66.2.1. Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti;
66.2.2. İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti;
66.2.3. Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti;
66.2.4. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması).
66.3. Təşkilat pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatı xalis pul vəsaitlərinin daxilolmaları və xaricolmalarının əsas növləri haqqında informasiyanı açıqlayan birbaşa metoddan istifadə etməklə hazırlamalıdır.
66.4. Birbaşa metodun istifadəsi zamanı pul vəsaitlərinin xalis daxilolmaları və xaricolmalarının əsas növləri barədə informasiya təşkilatın uçot sənədlərindən əldə edilə bilər.

67. Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti

67.1. Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin daxilolmaları barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilməlidir:
67.1.1. Vergilər, rüsumlar və cərimələr nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları;
67.1.2. Mal və xidmətlərin qiymətləri üzrə yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları;
67.1.3. Qrantlar və ya transferlər və bütdcə təşkilatı tərəfindən həyata keçirilən digər vəsaitlər və bütdcə ayrırmaları nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları ;
67.1.4. Royalti, haqlar, komisiyon yığımıları və digər gəlirlərdən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları.
67.2. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının debetində əks etdirilir. Cəmi daxilolmalar sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə 67.1.1-ci – 6.1.4-cü yarımbəndlərdə göstərilən sətirlər üzrə daxilolmalarının cəmi əks etdirilir.
67.3. Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin xaricolmaları barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilməlidir:
67.3.1. Fəaliyyətin maliyyələşdirilməsi üçün bütdcə təşkilatının digər təsərrüfat subyektlərinə pul vəsaitlərinin ödənilməsi (kreditlər istisna olmaqla);
67.3.2. Mallar və xidmətlərə görə təchizatçılara pul vəsaitlərinin ödənişləri;
67.3.3. İşçilərə və onların əmindən pul vəsaitlərinin ödənişləri;
67.3.4. Sığorta şirkətinin sığorta müqavilələri və ya iddialar, annuitetlər və digər müavinət siyasətləri üzrə pul vəsaitlərinin daxilolmaları və ödənişləri;
67.3.5. Əməliyyat fəaliyyəti ilə əlaqədar olan müvafiq vergilərin, tədiyələrin ödənilməsi ilə bağlı pul vəsaitlərinin ödənişləri;
67.3.6. Məhkəmə prosesləri ilə əlaqədar pul vəsaitlərinin ödənişləri;
67.3.7. Bütdcəyə qaytarılan vəsait.
67.4. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xaricolmaları 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının kreditində əks etdirilir.
67.5. Cəmi xaricolmalar sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə 67.3.1-ci - 67.3.7-ci yarımbəndlərdə göstərilən sətirlər üzrə xaricolmalarının cəmi əks etdirilir.
67.6. Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti sətrində cəmi daxilolmalar sətrində göstərilmiş məbləğdən cəmi xaricolmalar sətrində göstərilmiş məbləğlər çıxılmaqla alınan məlumat əks etdirilir.

68. İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti

68.1. İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin daxilolmaları barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilməlidir:
68.1.1. torpaq, tikili və avadanlıqların, qeyri-maddi və digər uzunmüddətli aktivlərin satılmasından əldə olunan pul vəsaitləri;
68.1.2. digər təsərrüfat subyektlərinin pay və ya borc alətlərinin və birgə təşkilatlarda iştirak paylarının satılmasından yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları (pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi nəzərə alınan və dilinq və ya ticarət məqsədləri ucun saxlanılan alətlər üzrə pul vəsaitlərinin daxilolmaları istisna olmaqla);
68.1.3. digər tərəflərə təqdim edilmiş avansların və kreditlərin qaytarılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmaları (maliyyə institutlarının avans və kreditləri istisna olmaqla);
68.1.4. müqavilələrin dilinq və ya ticarət məqsədləri üçün saxlanıldığı və daxilolmaların maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyət kimi təsnifləşdirildiyi hallar istisna olmaqla, fyuçers, forvard, opsiyon və svop müqavilələri üzrə pul vəsaitlərinin daxilolmaları.
68.2. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən investisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının debetində əks etdirilir.
68.3. Cəmi daxilolmalar sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə 68.1.1-ci – 68.1.4-cü yarımbəndlər üzrə daxilolmaların cəmi əks etdirilir.
68.4. İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin xaricolmaları barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilməlidir:
68.4.1. torpaq, tikili və avadanlıqların, qeyri-maddi və digər uzunmüddətli aktivlərin əldə edilməsi məqsədilə pul vəsaitlərinin ödənişləri. Bu ödənişlər təsərrüfat subyektini tərəfindən öz gücünə inşa edilmiş torpaq, tikili və avadanlıqlar, habelə layihələr üzrə kapitallaşdırılan xərclərə aid ödənişləri daxil edir;
68.4.2. digər təsərrüfat subyektlərinin pay və ya borc alətlərinin və birgə təşkilatlarda iştirak paylarının əldə edilməsi üçün ödənilən pul vəsaitlərinin xaricolmaları (pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi nəzərə alınan və dilinq və ya ticarət məqsədləri ucun saxlanılan alətlər üzrə pul vəsaitlərinin xaricolmaları istisna olmaqla);
68.4.3. digər tərəflərə təqdim edilən avanslar və borc vəsaitləri (dövlət maliyyə qurumlarına təqdim edilən avanslar və borc vəsaitləri istisna olmaqla);
68.4.4. xarici valyutada qiymətli kağızların alınması;
68.4.5. bu müqavilələr dilinq və ya ticarət məqsədləri üçün saxlanıldığı və ödənişlərinin maliyyələşdirmə fəaliyyəti kimi təsnifləşdirildiyi hallar istisna olmaqla, fyuçers, forvard, opsiyon və svop müqavilələri üzrə pul vəsaitlərinin ödənişləri.
68.5. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən investisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xaricolmaları 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən digər bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının kreditində əks etdirilir.
68.6. Cəmi xaricolmalar sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə yuxarıda 68.4.1-ci – 68.4.5-ci yarımbəndlərdə göstərilən sətirlər üzrə xaricolmalarının cəmi əks etdirilir.
68.7. İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti sətrində cəmi daxilolmalar sətrində göstərilmiş məbləğdən cəmi xaricolmalar sətrində göstərilmiş məbləğlər çıxılmaqla alınan məlumat əks etdirilir.

69. Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti

69.1. Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin daxilolmaları barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilməlidir:
69.1.1. istiqrazların, borc sənədlərinin, veksellərin, istiqraz vərəqələrinin, girov (ipoteka) kağızlarının və digər qısamüddətli və uzunmüddətli istiqrazların buraxılmasından yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları;
69.1.2. borc şəklində alınmış məbləğlərə görə daxilolmalar .
69.2. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının debetində əks etdirilir.
69.3. Cəmi daxilolmalar sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə 69.1.1-ci – 69.1.2-ci yarımbəndlərdə göstərilən sətirlər üzrə daxilolmalarının cəmi əks etdirilir.

etdirilir.

69.4. Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti bölməsində pul vəsaitlərinin xaricəmələri barədə aşağıdakı ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilmişdir:

- 69.4.1. hökumətə və ya onun adından müvafiq səlahiyyətləri həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına verilən dividendlər, bölüşdürmələr;
- 69.4.2. maliyyə icarəsi üzrə yerinə yetirilməmiş öhdəliyin qalıq məbləğinin azaldılması üçün icarəyə götürən tərəfindən pul vəsaitlərinin ödənişləri;
- 69.4.3. borc şəklində alınmış məbləğlərin geri qaytarılmasına görə pul vəsaitlərinin xaricəmələri.
- 69.5. Birja, qeyri-birja və sair əməliyyatlara aid edilən maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xaricəmələri 101 li "kassa", 103 li "Bankda olan hesablaşma hesabları", 104 li "Tələblərə əsasən verilən bank hesabları", 105 li "Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" hesablarının kreditində əks etdirilir.
- 69.6. Cəmi xaricəmələr sətrində təşkilatın hesabat dövrü və əvvəlki dövr üzrə 69.4.1-ci – 69.4.3-cü yarımböndlərdə göstərilən sətirlər üzrə xaricəmələrinin cəmi əks etdirilir.
- 69.7. Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti sətrində cəmi daxiləmələr sətrində göstərilmiş məbləğdən cəmi xaricəmələr sətrində göstərilmiş məbləğlər çıxılmaqla alınan məlumat əks etdirilir.

70. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması)

70.1. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması) bölməsində pul vəsaitlərinin hərəkəti barədə aşağıdakı sətirlər üzrə ümumiləşdirilmiş məlumatlar göstərilmişdir:

- 70.1.1. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması);
- 70.1.2. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin əvvəlinə olan qalıq;
- 70.1.3. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin sonuna olan qalıq.
- 70.2. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması) sətrində təşkilatın hesabat dövrü üzrə və əvvəlki dövr üzrə əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti, investisiya fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti və maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti sətirlərində göstərilən məbləğlərin cəmi əks etdirilir.
- 70.3. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin əvvəlinə olan qalıq sətrində təşkilatın hesabat dövrü üzrə və əvvəlki dövr üzrə ilin əvvəlinə "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasına əsasən 10 li "Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" maddəsi üzrə qalıq məbləği əks etdirilir.
- 70.4. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin sonuna olan qalıq sətrində təşkilatın hesabat dövrü üzrə və əvvəlki dövr üzrə ilin sonuna "Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat" formasına əsasən 10 li "Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" maddəsi üzrə qalıq məbləği əks etdirilir.
- 70.5. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin sonuna olan qalıq sətrində təşkilatın pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması) və pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin əvvəlinə olan qalıq sətirlərində əks olunan məbləğlərin cəminə bərabər olmalıdır.

71. Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlərin məzmunu

- 71.1. Maliyyə hesabatlarının əsas tərkib hissələrindən biri olan "Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlər" tərtibi üzrə tələblər İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları ilə müəyyən edilmişdir.
- 71.2. Maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri və bu hesabatların anlaşılma bilməsi və onların digər təşkilatların maliyyə hesabatları ilə müqayisə edilə bilməsi üçün "Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlər" də göstərilən informasiya aşağıdakı kimi təqdim olunmalıdır:
 - 71.2.1. İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğunluğun açıqlanması;
 - 71.2.2. tətbiq edilmiş əhəmiyyətli uçot siyasətinin xülasəsi;
 - 71.2.3. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat, xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın və bu hesabatlarda hər bir maddənin təqdim edilməsi qaydasında əks etdirilən maddələr üzrə köməkçi informasiya;
 - 71.2.4. müvafiq standartlarla tələb olunan digər açıqlamalar.
- 71.3. Təşkilat tərəfindən hesabat dövrü ərzində maliyyə hesabatlarının tərtib olunması zamanı "Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlər" in quruluşu aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:
 - 71.3.1. maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı istifadə edilmiş uçot siyasəti haqqında informasiya təqdim edilmişdir;
 - 71.3.2. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat, xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda göstərilməyən, lakin İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları ilə tələb olunan informasiya açıqlanmalıdır;
 - 71.3.3. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat, xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda göstərilməyən, lakin bu hesabatların hər birinin anlaşılma bilməsi üçün zəruri olan əlavə informasiya təqdim edilmişdir.

72. Uçot siyasətinin təqdim edilməsi

- 72.1. Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı uçot siyasətinin konkret aspektləri haqqında məlumat maliyyə hesabatlarının ayrıca komponenti kimi təqdim edilir. Təşkilatın təqdim etdiyi uçot siyasətində aşağıdakılar əks etdirilmişdir:
 - 72.1.1. maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə olunmuş qiymətləndirmənin əsasları;
 - 72.1.1.1. maliyyə hesabatlarında bir necə qiymətləndirmə əsası istifadə edildikdə, qiymətləndirmə əsasına müvafiq olaraq aktivlərin və öhdəliklərin kateqoriyasının göstərilməsi kifayətdir.
 - 72.1.2. maliyyə hesabatlarının düzgün anlaşılması üçün zəruri hesab olunan uçot siyasəti.
 - 72.2. İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının xüsusi olaraq tələb etmədiyi, lakin, "Uçot siyasəti, uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhvlər" adlı İctimai Sektor üçün 3 li Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartına uyğun olaraq seçilən və tətbiq edilən hər bir əhəmiyyətli uçot siyasətinin açıqlanması tələb edilir.
 - 72.3. Təşkilat uçot siyasətində qiymətləndirmələrdən əlavə maliyyə hesabatlarına görə məsul olan şəxslərin qəbul etdiyi və maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən qərarları açıqlamalıdır.
 - 72.3.1. təşkilatın hüquqi ünvanı və hüquqi forması, eləcə də, onun fəaliyyət göstərdiyi hüquq müstəvisi;
 - 72.3.2. təşkilatın əməliyyatlarının və fəaliyyətinin əsas növlərinin xarakterinin təsviri;
 - 72.3.3. qrupun bilavasitə və son nəticədə tabe olduğu əsas təşkilatların adları;
 - 72.3.4. hesabat dövrü ərzində işçilərin orta sayı.

73. Maliyyə hesabatlarında göstərilməyən və İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları ilə tələb olunan informasiyanın açıqlanması;

- 73.1. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatla bağlı təqdim edilməli olan informasiya:
 - 73.1.1. Təşkilat maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər bir təqdim edilən maddəni onun uçot siyasəti və izahlı qeydlərində təşkilatın əməliyyatlarına müvafiq olaraq yarımsınıflərə bölməlidir. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə Maliyyə vəziyyətinə dair hesabatdakı məlumatların təfərrüatı ilə açıqlanması İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının tələblərindən və göstərilən maddələrin xarakterindən, funksiyasından və onların məbləğlərinin həcmindən asılıdır. Təşkilat səhm kapitalına malik olmadıqda, maliyyə vəziyyətinə dair hesabatda göstərilən xalis aktivləri (kapital) uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə aşağıdakı kimi ayrı-ayrılıqda açıqlamalıdır:
 - 73.1.1.1. təşkilata məxsus nizamnamə kapitalının nominal dəyərindən onun ödənilməmiş hissəsi çıxılmaqla müəyyən edilən ödənilmiş nizamnamə kapitalı;
 - 73.1.1.2. ehtiyat fondları, o cümlədən xalis aktivlər/kapital çərçivəsində hər bir ehtiyat fondunun xüsusiyyəti və məqsədinin təsviri;
 - 73.1.1.3. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər).
 - 73.1.2. Təşkilat səhm kapitalına malik olduğu zaman uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə aşağıdakı informasiyanı açıqlamalıdır:
 - 73.1.2.1. hər bir sinif üzrə səhm kapitalının dəyəri;
 - 73.1.2.2. buraxılacaq səhmlərin sayı;
 - 73.1.2.3. buraxıldıqdan sonra tam ödənilmiş və tam ödənilməmiş səhmlərin sayı;
 - 73.1.2.4. səhmin nominal dəyəri və ya səhmlərin nominal dəyərə malik olmadığının açıqlanması;
 - 73.1.2.5. hesabat dövrünün əvvəlində və sonunda dövrüyyədə olan səhmlərin sayının üzləşdirilməsi;
 - 73.1.2.6. müvafiq sınıfa aid hüquqlar, imtiyazlar və məhdudiyətlər, həmçinin dividendlərin bölüşdürülməsi və kapitalın geri qaytarılmasına dair məhdudiyətlər;
 - 73.1.2.7. təşkilatın həmin təşkilat, onun törəmə və ya asılı müəssisələr tərəfindən saxlanılan səhmləri.
 - 73.1.3. Təşkilatın xalis aktivlər (kapital) çərçivəsində hər bir kapital ehtiyatının xüsusiyyətləri və məqsədi açıqlanmalıdır.
- 73.2. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatla bağlı təqdim edilməli olan informasiya:
 - 73.2.1. Gəlir və xərc maddələri əhəmiyyətli olduqda, onların xüsusiyyətləri və məbləğləri ayrıca açıqlanmalıdır.
 - 73.2.2. Təşkilat uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda göstərilmiş təsnifləşdirilmiş məcmu gəliri yarım-maddələrə bölməklə təqdim etməlidir.
 - 73.2.3. Təşkilat uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda göstərilmiş məcmu xərclərin xarakterinə görə təsnifatı əsasında təhlilini təqdim etməlidir.
 - 73.2.4. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda xərclər xarakterinə görə aşağıdakı kimi təsnifləşdirilməklə əks etdirilir:
 - 73.2.4.1. istifadə edilmiş materialların dəyəri;
 - 73.2.4.2. tikili və avadanlıqlar üzrə yığılmış amortizasiya;
 - 73.2.4.3. əmək haqqı və sosial sığorta xərcləri;
 - 73.2.4.4. sair xərclər.

73.2.5. Xarakterinə görə təsnifləşdirilmiş xərclərin təhlili maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda göstərilmiş xərclərin hər bir maddəsi üzrə ayrı-ayrılıqda aparılır.

73.3. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatla bağlı təqdim edilməli olan informasiya:

73.3.1. Təşkilat uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda göstərilən məlumatları aşağıdakı kimi açıqlamalıdır:

73.3.1.1. mülkiyyətçilərin statusu çərçivəsində fəaliyyət göstərən mülkiyyətçilərə edilən bölüşdürmələri ayrıca açıqlamaqla, onlarla aparılan əməliyyatların məbləği;

73.3.1.2. hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna yığılmış mənfəət və ya zərər və dövr ərzində dəyişikliklər;

73.3.1.3. hesabat dövrünün əvvəlinə və sonuna olan xalis aktivlərin/kapitalın komponentinin balans dəyəri və dövr ərzində dəyişikliklər.

73.3.2. Xalis aktivlər/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda uçot siyasətinin dəyişdirilməsi və səhvlərin düzəldilməsi nəticəsində xalis aktivlər/kapitalın hər bir komponentinə edilən ümumi düzəlişlər ayrıca açıqlanmalıdır;

73.3.3. Göstərilən dəyişikliklərin həyata keçirilməsi üçün retrospektiv düzəlişlər tələb edildikdə və ya bölüşdürülməmiş mənfəətin (ödənilməmiş zərərin) qalıqları üçün retrospektiv düzəlişlərə və retrospektiv yenidən təqdim etmələrə ehtiyac yarandıqda bu düzəlişlər təqdim olunan hər keçmiş dövr və hesabat dövrünün əvvəli üçün açıqlanmalıdır.

73.4. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin komponentləri haqqında hesabatla bağlı təqdim edilməli olan informasiya:

73.4.1. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə təşkilat, pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin komponentlərini açıqlamaqla və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda təqdim edilməmiş məbləğlərin balans hesabatında göstərilmiş ekvivalent məbləğlərlə uyğunluğu açıqlanmalıdır;

73.4.2. Bu məqsəddə nail olmaq üçün təşkilat "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat forması"nda təqdim edilmiş aşağıdakı maddələri açıqlamalıdır:

73.4.2.1. bank overdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği;

73.4.2.2. il ərzində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin məbləğinin xalis, o cümlədən fəaliyyətlər üzrə artması (azalması);

73.4.2.3. xarici valyutaların məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri;

73.4.2.4. bank overdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan məbləği.

74. Maliyyə hesabatlarında göstərilməyən və İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları ilə tələb olunan bu hesabatların hər birinin anlaşılı bilməsi üçün zəruri hesab edilən əlavə informasiyanın açıqlanması:

74.1. Uçot siyasəti və uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər:

74.1.1. Uçot siyasəti. Məlumatın açıqlanması:

74.1.1.1. İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartının ilkin olaraq tətbiq edilməsi cari hesabat dövrünə və ya hər hansı keçmiş hesabat dövrünə təsir göstərdikdə və yaxud gələcək hesabat dövrlərinə təsir göstərə biləcəyi halda, düzəlişin məbləğini müəyyənləşdirmək mümkün olmadıq hal istisna olmaqla, aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.1.1.1.1. İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartının adı;

74.1.1.1.2. Uçot siyasətində dəyişikliyin xarakteri;

74.1.1.1.3. cari dövr və təqdim edilmiş hər əvvəlki dövr üçün mümkün olan dərəcədə maliyyə hesabatlarının təsir məruz qalmış hər maddəsi üzrə düzəlişlərin məbləği;

74.1.1.1.4. düzəlişlərin təqdim edilmiş dövrlərdən əvvəlki dövrlərə aid məbləği.

74.1.2. Uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər. Məlumatın açıqlanması:

74.1.2.1. Dəyişikliyin təsirini qiymətləndirmək qeyri-mümkün olduğu hallar istisna olmaqla, təşkilat, cari hesabat dövrünə təsir göstərmiş və ya gələcək hesabat dövrlərinə təsir göstərəcəyi ehtimal edilən uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliyin mahiyyətini və məbləğini açıqlamalıdır.

74.2. Səhvlər:

74.2.1. Səhvlər maliyyə hesabatları elementlərinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və ya açıqlanması üzrə yarana bilər. Təşkilatın maliyyə vəziyyətinin, maliyyə fəaliyyətinin və ya pul vəsaitləri hərəkətinin müəyyən şəkildə təqdimatına nail olmaq üçün maliyyə hesabatlarında qəsdən əhəmiyyətli və ya əhəmiyyətsiz səhvlər buraxıldıqda, bu maliyyə hesabatları İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartına uyğun hesab edilmir. Cari hesabat dövründə aşkar edilmiş bu dövrün ehtimal edilən səhvləri maliyyə hesabatı dərc olunmaq üçün təsdiq edilənədək düzəldilməlidir;

74.2.2. Əhəmiyyətli səhvlər növbəti hesabat dövrünədək aşkar edilməyindən, bu səhvlər növbəti hesabat dövrünün maliyyə hesabatlarında təqdim edilmiş müqayisəli məlumatlarda düzəldilməlidir;

74.2.3. Təşkilatın keçmiş hesabat dövrünün əhəmiyyətli səhvləri aşkar edildikdən sonra təşkilat tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bu səhvləri düzəltməklə müqayisəli informasiyanı yenidən təqdim etməlidir.

74.3. Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin təsiri. Məlumatın açıqlanması:

74.3.1. Təşkilat aşağıdakı məlumatları açıqlamalıdır:

74.3.1.1. "Maliyyə alətləri: maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə alətləri üzrə yaranan məzənnə fərqləri istisna olmaqla, mənfəət və ya zərərdə tanınan məzənnə fərqlərinin məbləğini;

74.3.1.2. kapitalın ayrıca komponenti kimi təsnifləşdirilən xalis məzənnə fərqləri və belə məzənnə fərqlərinin dövrün əvvəlinə və dövrün sonuna olan məbləğlərinin açıqlanması.

74.3.2. Hesabat verən təşkilatın və ya əhəmiyyətli xarici əməliyyatın əməliyyat valyutasında dəyişiklik olarsa, bu fakt və həmin dəyişikliyin səbəbi açıqlanmalıdır.

74.4. Borclara aid edilən xərclər üzrə məlumatın açıqlanması:

74.4.1. Maliyyə hesabatlarında borclar üzrə aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.4.1.1. borclar üzrə məsrəflərlə bağlı qəbul edilən uçot siyasətində yanaşmalar;

74.4.1.2. dövr ərzində kapitallaşdırılan borclar üzrə məsrəflərin məbləği.

74.5. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) və fərdi maliyyə hesabatlarında məlumatın açıqlanması:

74.5.1. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarında aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.5.1.1. Nəzarət edilən təşkilatların siyahısı;

74.5.1.2. Nəzarətin mövcud olmasına dair izahat;

74.5.1.3. Nəzarət edilən təşkilatın maliyyə hesabatları birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün istifadə olunduqda və o, nəzarət edən təşkilatın maliyyə hesabatlarından fərqli tarixə və ya fərqli dövr üzrə tərtib olunduqda, nəzarət edilən təşkilatın maliyyə hesabatlarının hesabat tarixi, eləcə də fərqli hesabat dövrünün və hesabat tarixinin istifadə edilməsinin səbəblərini;

74.5.1.4. Nəzarət edilən təşkilatın vəsaitləri nəzarət edən təşkilata nağd pul dividendləri şəklində köçürməsi, kreditlərin və ya avansların ödənilməsi ilə bağlı hər hansı əhəmiyyətli məhdudyyətlərin xüsusiyyəti.

74.6. Asılı təsərrüfat cəmiyyətlərinə, birgə müəssisələrə investisiyaların uçotunda məlumatın açıqlanması:

74.6.1. Aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.6.1.1. asılı təsərrüfat cəmiyyətlərinə (təşkilatlara) investisiyaların ədalətli dəyəri;

74.6.1.2. asılı təsərrüfat cəmiyyətlərinin nağd dividendlər ya da borc və ya avansların ödənişi şəklində vəsaitləri investora köçürməsi ilə bağlı hər hansı əhəmiyyətli məhdudyyətlərin xüsusiyyəti;

74.6.1.3. investorun asılı təsərrüfat cəmiyyətinin xalis aktivlərində/kapitalında birbaşa olaraq tanınan dəyişikliklərdəki payı investor tərəfindən birbaşa olaraq xalis aktivlərdə/kapitalda tanınmalı və bu dəyişikliklər izahlı qeydlərdə açıqlanmalıdır.

74.7. Birja əməliyyatları üzrə gəlirin açıqlanması:

74.7.1. Təşkilat aşağıdakıları açıqlamalıdır:

74.7.1.1. Gəlirin tanınması üçün qəbul olunmuş uçot siyasətini, o cümlədən, xidmətlərin göstərilməsi üzrə aparılan əməliyyatlar zamanı yekunlaşma mərhələsini müəyyənləşdirmək üçün gəlirin hesablanması metodları;

74.7.1.2. Dövr ərzində tanınmış gəlirin hər bir mühüm kateqoriyası üzrə məbləğ, eləcə də aşağıdakı əməliyyatlardan yaranan gəlir:

74.7.1.2.1. xidmətlərin göstərilməsi;

74.7.1.2.2. malların satışı;

74.7.1.2.3. faizlər

74.7.1.2.4. royaltilər

74.7.1.2.5. dividendlər və ya onların ekvivalentləri; və

74.7.1.2.6. Gəlirin hər bir mühüm kateqoriyasına daxil olan malların və ya xidmətlərin mübadiləsindən yaranan gəlir məbləği.

74.8. Hiperinflasiya şəraitində Maliyyə Hesabatları üzrə məlumatın açıqlanması:

74.8.1. Aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.8.1.1. maliyyə hesabatlarının və əvvəlki dövrlər üzrə müvafiq rəqəmlərin, əməliyyat valyutasının ümumi alıcılıq qabiliyyətində dəyişikliklər nəzərə alınmaqla, yenidən hesablandığı və beləliklə hesabat tarixində qüvvədə olan qiymətləndirmə vahidləri ilə təqdim olunduğu faktı;

74.8.1.2. hesabat tarixində qiymət indeksinin adını və səviyyəsini və cari və əvvəlki hesabat dövrləri ərzində indeksdə baş verən dəyişikliklər.

74.9. Tikinti müqavilələri üzrə məlumatın açıqlanması:

74.9.1. Təşkilat aşağıdakıları açıqlamalıdır:

74.9.1.1. tikinti müqaviləsi üzrə gəlirin hesabat dövründə gəlir kimi tanınmış məbləği;

74.9.1.2. tikinti müqaviləsi üzrə gəlirin hesabat dövründə tanınmış məbləğinin müəyyənləşdirilməsində istifadə edilmiş metodlar;

74.9.1.3. başa çatdırılmamış, yəni yerinə yetirilmə prosesində olan tikinti müqavilələrinin tamamlanma mərhələsinin müəyyənləşdirilməsi üçün istifadə olunan metodlar.

74.9.2. Hesabat tarixində başa çatdırılmamış, yəni yerinə yetirilmə prosesində olan tikinti müqavilələri üzrə təşkilat aşağıdakıların hər birini açıqlamalıdır:

74.9.2.1. hesabat tarixinə çəkilmiş xərclərin və tanınmış mənfəətin (tanınmış zərərlər çıxılmaqla) ümumi məbləğini;

74.9.2.2. alınmış avansların məbləğini.

74.9.3. Təşkilat aşağıda qeyd olunanları təqdim etməlidir:

74.9.3.1. aktiv kimi – tikinti müqaviləsi üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə sifarişçilərdən alınmalı olan ümumi məbləği; və

74.9.3.2. öhdəlik kimi – tikinti müqaviləsi üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə sifarişçilərə ödənilməli olan ümumi məbləği.

74.10. Ehtiyatlar üzrə məlumatın açıqlanması:

74.10.1. Maliyyə hesabatlarının qeydlərində aşağıdakılar haqqında məlumat açıqlanmalıdır:

74.10.1.1. qəbul edilmiş üçot siyasətində ehtiyatların dəyərini hesablanması üçün istifadə edilən üsullar (metodlar);

74.10.1.2. ehtiyatların ümumi balans dəyəri, o cümlədən ehtiyatlar maddəsinin ayrı-ayrı hesabları və subhesabları üzrə balans dəyəri;

74.10.1.3. satış üzrə xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri ilə uçota alınmış ehtiyatların balans dəyəri;

74.10.1.4. hesabat dövrü ərzində ehtiyatların xərc kimi tanınmış məbləği;

74.10.1.5. hesabat dövrü ərzində ehtiyatların xərc kimi tanınaraq silinmiş məbləği;

74.10.1.6. hesabat dövrü ərzində ehtiyatların xərc kimi tanınmış məbləğinin azalması kimi tanınan hər hansı bərpə edilən məbləğ;

74.10.1.7. ehtiyatların silinməsinin bərpasına gətirib çıxaran hadisələr və ya səbəblər;

74.10.1.8. öhdəliklər üzrə girov qoyulmuş ehtiyatların balans dəyəri.

74.11. İcarə:

74.11.1. Maliyyə icarəsi:

74.11.1.1. İcarəçi maliyyə icarəsi üçün aşağıdakı açıqlamaları təqdim etməlidir:

74.11.1.1.1. aşağıdakı dövrlərdən hər biri üçün ləğv edilməyən əməliyyat icarəsi üzrə gələcək minimal icarə ödənişlərinin cəmi:

74.11.1.1.1.1. bir ildən artıq olmayan dövr;

74.11.1.1.1.2. bir ildən çox, lakin beş ildən artıq olmayan dövr;

74.11.1.1.1.3. beş ildən artıq olan dövr.

74.11.1.1.2. hesabat tarixində ləğv edilməyən subicərə üzrə alınması gözlənilən gələcək minimal subicərə ödənişlərinin cəmi;

74.11.1.1.3. minimal icarə ödənişləri və subicərə ödənişləri üçün ayrı-ayrı məbləğləri göstərərək, xərc kimi tanınan icarə və subicərə ödənişləri;

74.11.1.1.4. icarəçi tərəfindən bağlanan əhəmiyyətli icarə müqavilələrinin aşağıdakı şəkildə ümumi təsviri;

74.11.1.1.4.1. icarə ödənişlərinin müəyyən edilməsinin əsası;

74.11.1.1.4.2. icarə müqavilələri ilə xalis mənfəət üzrə daxilolmalara, kapital qoyuluşları üzrə daxilolmalara, dividendlərə, əlavə borca, təkrar icarəyə qoyulan məhdudiyətlər.

74.11.1.1.5. İcarəyə verən subyektlər maliyyə icarəsi üçün aşağıdakı açıqlamaları təqdim etməlidir:

74.11.1.1.5.1. aşağıda qeyd edilən dövrlərdən hər biri üçün icarəyə qoyulmuş ümumi investisiyanın və minimal icarə ödənişləri üzrə debitor borclarının hesabat tarixində olan diskontlaşdırılmış dəyərlərini:

74.11.1.5.1.1.1. bir ildən artıq olmayan dövr;

74.11.1.5.1.1.2. bir ildən çox, lakin beş ildən artıq olmayan dövr;

74.11.1.5.1.1.3. beş ildən artıq dövr.

74.11.1.5.2. qazanılmamış maliyyə gəlirini;

74.11.1.5.3. icarəyə verən subyektin xeyrinə yığılmış zəmanətsiz qalıq dəyərlərini;

74.11.1.5.4. minimal icarə ödənişləri üzrə ödənilməyən debitor borclarının təmin edilməsi məqsədilə yaradılan yığılmış ehtiyat fondunu;

74.11.1.5.5. maliyyə hesabatlarında xərc kimi tanınan şərti icarə haqlarını;

74.11.1.5.6. icarəyə verən subyektin bağladığı əhəmiyyətli icarə müqavilələrinin ümumi təsvirini.

74.11.2. Əməliyyat icarəsi:

74.11.2.1. İcarəyə verən (icarəyə götürən) subyektlər əməliyyat icarəsi üçün aşağıdakı açıqlamaları təqdim etməlidir:

74.11.2.1.1. icarəyə verilmiş (götürülmüş) torpaq, tikili və avadanlıqların adı;

74.11.2.1.2. icarəyə götürülmüş (verilmiş) torpaq, tikili və avadanlıqların mülkiyyətçilərinin adı;

74.11.2.1.3. dövr üzrə müqavilə ilə müəyyən edilmiş minimal icarə haqqı;

74.11.2.1.4. dövr üzrə maliyyə fəaliyyətinə dair hesabatda tanınmış ümumi icarə haqqı;

74.11.2.1.5. icarə müqavilələrinin ümumi təsviri.

74.11.2.2. icarəyə götürülmüş torpaq, tikili və avadanlıqların analitik uçotu əmlakın (qiymətlərin) uçot kartı forma 1Q-də icarədarlar tərəfindən aparılır.

74.12. hesabatı tarixindən sonrakı hadisələr:

74.12.1. hesabatı tarixindən sonrakı hadisələr aşağıdakı açıqlamaları tələb edir:

74.12.1.1. maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmadığı halda xüsusi açıqlamaları. Bu zaman, maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmaması faktı və onun səbəbləri açıqlanmalıdır;

74.12.1.2. dərc olunmaq üçün təsdiq edilmiş tarixinin açıqlanmasını. Təşkilat maliyyə hesabatlarının dərc olunması üçün bu hesabatların nə vaxt və kim tərəfindən təsdiq edildiyini açıqlamalıdır. Əgər digər qurumun maliyyə hesabatlarına onların dərc olunmasından sonra düzəliş etmək səlahiyyəti varsa, təşkilat bu faktı açıqlamalıdır;

74.12.1.3. hesabat tarixinə olan şərtlər haqqında açıqlamanın dəqiqləşdirilməsi. Əgər təşkilat hesabat tarixindən sonra, lakin, maliyyə hesabatlarının dərc olunması üçün hesabatların təsdiq edilmə tarixindən əvvəl mövcud olan şərtlər haqqında məlumat almışdırsa, təşkilat yeni məlumatlar əsasında həmin şərtlərlə bağlı açıqlamaları dəqiqləşdirməlidir;

74.12.1.4. maliyyə hesabatlarına düzəliş edilməsini tələb etməyən hesabat tarixindən sonrakı hadisələrin açıqlanmasını. Təşkilat düzəliş edilməsini nəzərdə tutmayan balans hesabatı tarixindən sonrakı hadisələrin hər əhəmiyyətli kateqoriyası üzrə aşağıdakı məlumatları açıqlamalıdır:

74.12.1.4.1. hadisənin xarakterini;

74.12.1.4.2. hadisənin maliyyə təsirinin qiymətləndirilməsi haqqında və ya belə bir qiymətləndirmənin mümkünsüzlüyü haqqında bəyanat.

74.13. Maliyyə Alətləri: Məlumatın Açıqlanması və Təqdim edilməsi:

74.13.1. məlumatın Açıqlanması:

74.13.1.1. Təşkilat tərəfindən tanınan və tanınmayan maliyyə alətləri ilə bağlı risklərin miqyasının qiymətləndirilməsi baxımından aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.13.1.1.1. Qiymət riski—valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və bazar riskindən ibarətdir:

74.13.1.1.1.1. Valyuta riski - xarici valyuta məzənnəsində baş verən dəyişikliklər səbəbindən maliyyə alətinin dəyərini dəyişməsi riskidir.

74.13.1.1.1.2. Faiz dərəcəsi riski - bazarda mövcud olan faiz dərəcələrində baş verən dəyişikliklər səbəbindən maliyyə alətinin dəyərini dəyişməsi riskidir.

74.13.1.1.1.3. Bazar riski - fərdi qiymətli kağızlar və ya onların emitentləri üçün xarakterik olan və ya bazarda alınıb və satılan bütün qiymətli kağızlara təsir edən amillər səbəbindən yaranıb-yaranmamasından asılı olmayaraq bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklər səbəbindən maliyyə alətinin dəyərini dəyişməsi riskidir. Qiymət riski termini zərər və mənfəət ehtimalını ifadə edir.

74.13.1.1.2. Kredit riski—maliyyə alətinin bir tərəfin öhdəliyi yerinə yetirə bilməməsi və digər tərəf üçün maliyyə itkiləri yaratması riskidir;

74.13.1.1.3. Likvidlik riski—maliyyələşdirmə riski kimi də adlandırılan likvidlik riski təşkilatın maliyyə alətləri ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün vəsait əldə etməsi istiqamətində çətinliklərlə üzləşməsi riskidir;

74.13.1.1.4. Pul vəsaitinin hərəkəti riski —monetar maliyyə alətləri ilə bağlı olan gələcək pul vəsaitlərinin məbləğinin dəyişməsi riskidir.

74.13.2. Riskin idarə edilməsi siyasətinin açıqlanması:

74.13.2.1. Təşkilat özünün maliyyə riskinin idarə edilməsi məqsədlərini və siyasətini təsvir etməlidir;

74.13.2.2. Təşkilat alətlərin xüsusiyyətlərini, onların tanınma-tanınmaması və tanındığı təqdirdə tətbiq edilən ölçümlə tələblərini və bu kimi məsələləri nəzərə almaqla məlumatların açıqlanması tələblərinə uyğun olaraq maliyyə alətlərini siniflər üzrə qruplaşdırmalıdır.

74.13.3. Şərtlər, şərait və uçot siyasətləri:

74.13.3.1. Təşkilat həm tanınan, həm də tanınmayan maliyyə aktivlərinin, maliyyə öhdəliklərinin və kapital alətinin hər bir sinfi üçün aşağıdakıları açıqlamalıdır:

74.13.3.1.1. Maliyyə alətlərinin miqyasına və xüsusiyyətinə, o cümlədən pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətinə kəmiyyət, zaman və yəqinlik baxımından təsir edə bilən əhəmiyyətli şərtlərə və şəraitə dair məlumat;

74.13.3.1.2. Qəbul olunan uçot siyasəti, o cümlədən tətbiq edilən tanınma və ölçülmə meyarları.

74.13.3.2. Təşkilat tərəfindən fərdi qaydada və ya sinif şəkildə saxlanılan və ya buraxılan maliyyə alətləri potensial əhəmiyyətli risk təhlükəsi yaradan zaman aşağıdakı şərtlər və şəraitlər açıqlanmalıdır:

74.13.3.2.1. Əsas, bəyan edilən nominal və gələcək ödənişlərin əsaslandığı digər oxşar dəyərlər;

74.13.3.2.2. Ödəniş, yekun və icra tarixləri;

74.13.3.2.3. Alətin əsas məbləği üzrə daxil olan və ya ödənilən pul vəsaitlərinin həcmi və tarixi;

74.13.3.2.4. Kreditin əsas məbləği üzrə faiz dərəcəsinin, dividendin və ya dövrü gəlirlərin bəyan edilən nisbəti və ya məbləği;

74.13.3.2.5. Maliyyə aktivi üçün saxlanılan zəmanət və ya maliyyə öhdəliyi üçün saxlanılan girov;

74.13.3.2.6. Dəyişilən alət əvəzində əldə edilən alət üçün (a)-(d) maddələrində göstərilən informasiya.

74.13.3.3. Maliyyə vəziyyətinə dair hesabatda təqdim olunan maliyyə aləti alətin hüquqi formasından fərqləndiyi təqdirdə, təşkilat qeydlərdə alətin xüsusiyyətini izah etməlidir;

74.13.3.4. Maliyyə alətləri baxımından aşağıdakılara açıqlamalar verilməlidir:

74.13.3.4.1. Maliyyə vəziyyətinə dair hesabatda maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin nə vaxt tanınmasına və tanınmanın nə vaxt dayandırılmasına dair tətbiq edilən meyarlar;

74.13.3.4.2. Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin həm ilkin, həm də sonrakı tanınması zamanı tətbiq olunan qiymətləndirmə bazası və metodu; və

74.13.3.4.3. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə yaranan gəlir və xərclərin tanınması və ölçülməsi bazası.

74.13.3.5. Təşkilat ədalətli dəyər əsasında köçürülən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyərinin təyin edilmiş bazar qiymətləri, müstəqil qiymətləndirmə, diskont edilmiş pul vəsaitlərinin təhlili və ya digər başqa münasib metod əsasında müəyyən edilməsini, eləcə də sözügedən metodların tətbiqi ilə bağlı

edilən istənilən əhəmiyyətli ehtimalları açıqlamalıdır;

74.13.3.6. Təşkilat maliyyə hesabatlarında reallaşdırılan və reallaşdırılmayan mənfəət və zərərlər, iştirak payına və maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı maddələri açıqlamalıdır;

74.13.3.7. Təşkilat, hətta, maliyyə vəziyyətinə dair hesabatda əks olunan müvafiq maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəz edilməyinə baxmayaraq gəlir və xərc maddələrinin xalis əsasda təqdim edilməsinə səbəb olan əhəmiyyətli məlumatları açıqlamalıdır.

74.13.4. Ədalətli dəyər:

74.13.4.1. Təşkilat həm tanınan, həm də tanınmayan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin hər bir sinfi üçün ədalətli dəyər barədə məlumatı açıqlamalıdır. Maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərini kifayət qədər etibarlı şəkildə müəyyən etmək mümkün olmadıqda, bu fakt və müvafiq maliyyə alətinin ədalətli dəyəri ilə bağlı əsas xüsusiyyətlərə dair məlumat açıqlanmalıdır.

74.13.5. Ədalətli dəyərdən yüksək məbləğlə köçürülən maliyyə aktivləri:

74.13.5.1. Təşkilat bir və daha çox maliyyə aktivini onun ədalətli dəyərindən yüksək qiymətdə köçürən zaman aşağıdakıları açıqlamalıdır:

74.13.5.1.1. Fərdi aktivlərin və ya bu aktivlərin münasib qruplarının hər hansı birinin balans dəyərini və ədalətli dəyərini;

74.13.5.1.2. Balans dəyərini azaldılmamasının səbəblərini, o cümlədən, rəhbərliyin aktivin balans dəyərini bərpə olunacağı qənaətinə gəlməsi üçün dəlillərin mahiyyətini.

74.13.6. Digər açıqlamalar;

74.13.6.1. Maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinin maliyyə alətləri ilə bağlı anlayışını artırma bilən əlavə açıqlamaların verilməsi tələb olunur. Əhəmiyyətli olduğu təqdirdə təşkilat aşağıdakı məlumatları açıqlamalıdır:

74.13.6.1.1. hesabat dövründə gəlir və xərc kimi tanınmış maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin ümumi məbləği.

74.14. Daşınmaz əmlaka investisiyalar. Məlumatın açıqlanması. Ədalətli dəyər və ilkin dəyər modelləri:

74.14.1. Aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.14.1.1. investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın maliyyə icarəsi şərtlərilə əldə edilən təşkilat bu icarə haqqında məlumatı;

74.14.1.2. investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın icarəyə verilməsindən gəliri;

74.14.1.3. tətbiq etdiyi ədalətli dəyər modelini və ya ilkin dəyər modelini;

74.14.1.4. aşağıda göstərilənlər üzrə mənfəət və zərərdə tanınmış məbləğləri:

74.14.1.4.1. investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın icarəyə verilməsindən gəliri;

74.14.1.4.2. dövr ərzində icarədən gəlir gətirmiş investisiya məqsədli daşınmaz əmlak üzrə birbaşa əməliyyat xərclərini (təmir və saxlanılma xərcləri daxil olmaqla);

74.14.1.4.3. dövr ərzində icarə gəliri gətirməmiş investisiya məqsədli daşınmaz əmlak üzrə birbaşa əməliyyat xərclərini (təmir və saxlanılma xərcləri daxil olmaqla).

74.14.1.5. məbləği göstərməklə investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın satılmasını mümkünlyünə və ya xaric olmadan gəlir və daxilolmaların köçürülməsinə məhdudiyətlərin mövcudluğu;

74.14.1.6. investisiya məqsədli daşınmaz əmlakın alışı, tikilməsi və ya hazırlanması və ya təmir olunması, saxlanılması və ya təkmilləşdirilməsi üzrə müqavilə öhdəliklərini.

74.15. Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə məlumatın açıqlanması:

74.15.1. Maliyyə hesabatlarında torpaq, tikili və avadanlıqların hər bir sinfi üzrə aşağıdakı məlumatlar açıqlanmalıdır:

74.15.1.1. ümumi balans dəyərini müəyyən edilməsində istifadə olunan qiymətləndirmə əsasları;

74.15.1.2. tətbiq edilən amortizasiya metodları;

74.15.1.3. tətbiq edilən faydalı istifadə müddətləri və ya amortizasiya dərəcələri;

74.15.1.4. dövrün əvvəlinə və sonuna olan ümumi balans dəyəri və yığılmış amortizasiya;

74.15.1.5. aşağıdakıları əks etdirmək üçün dövrün əvvəlinə və sonuna olan balans dəyərini yoxlanılması:

74.15.1.5.1. artım fərqləri;

74.15.1.5.2. xaricolmalar;

74.15.1.5.3. müəssisələrin birləşməsi vasitəsilə əldə etmələr;

74.15.1.5.4. tanınan qiymətdən düşmə zərərləri;

74.15.1.5.5. hesabat verən təşkilatın xarici fəaliyyətinin təqdimat valyutasına keçməsi daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının əməliyyat valyutasından təqdimat valyutasına yenidən hesablanması nəticəsində yaranan xalis məzənnə fərqləri.

74.15.2. Torpaq, tikili və avadanlıqların hər bir sinfi üçün maliyyə hesabatlarında əlavə olaraq həmçinin aşağıdakılar açıqlanmalıdır:

74.15.2.1. mülkiyyət hüquqları məhdud olan aktivlərin mövcud olması və onların balans dəyərləri və həmçinin öhdəliklər üzrə təminat şəklində girov (*ipoteka*) qoyulan

torpaq, tikili və avadanlıqlara aid aktivlərin balans dəyərləri; ³¹

74.15.2.2. torpaq, tikili və avadanlıqların inşası müddəti ərzində onların balans dəyərində tanınan məsrəflərin həcmi;

74.15.2.3. torpaq, tikili və avadanlıqların əldə edilməsi üzrə müqavilə öhdəliklərinin həcmi;

74.15.2.4. Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatda daxil edilmiş qiymətdən düşmüş, itirilmiş və ya imtina edilmiş Torpaq, tikili və avadanlıqlar obyektleri üzrə üçüncü tərəflərdən əldə olunmuş kompensasiyanın məbləği.

74.15.3. Əgər torpaq, tikili və avadanlıqlar obyektini yenidənqiymətləndirmə dəyəri ilə təqdim edilərsə, bu zaman aşağıdakılar açıqlanmalıdır:

74.15.3.1. yenidən qiymətləndirmənin keçirilməsi tarixi;

74.15.3.2. müstəqil qiymətqoyma mütəxəssisinin cəlb edilib-edilməməsi;

74.15.3.3. aktivin ədalətli dəyərini birbaşa olaraq fəal bazarda və ya əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ən son əməliyyatlarda müşahidə oluna bilən bazar qiymətlərinə və da digər qiymətləndirmə üsullarına istinadən müəyyənləşdirilmə dərəcəsi;

74.15.3.4. dövr ərzində baş vermiş dəyişiklikləri və səhmlər və ya digər iştirak payı sahibləri arasında qalığın bölüşdürülməsi üzrə hər hansı məhdudiyətləri göstərərək yenidənqiymətləndirmə artımının məbləği;

74.15.3.5. Müvafiq sifə daxil olan torpaq, tikili və avadanlıqların hər bir maddələri üzrə bütün yenidən qiymətləndirilən mənfəətin məbləği; və

74.15.3.6. Müvafiq sifə daxil olan torpaq, tikili və avadanlıqların hər bir maddələri üzrə bütün yenidən qiymətləndirilən zərərin məbləği.

74.16. Seqment Hesabatları:

74.16.1. Məlumatın açıqlanması:

74.16.1.1. Təşkilat hər bir seqment üçün seqment gəlirini və seqment xərcini açıqlamalıdır. Bütçə ayırmaları və ya oxşar bölüşdürmələrdən, kənar mənbələrdən və digər seqmentlərə əməliyyatlardan əldə olunan seqment gəliri hər biri ayrı-ayrılıqda təqdim edilməlidir;

74.16.1.2. Təşkilat seqment aktivlərinin ümumi balans dəyərini hər bir seqment üçün açıqlamalıdır;

74.16.1.3. Təşkilat seqment öhdəliklərinin ümumi balans dəyərini hər bir seqment üçün açıqlamalıdır;

74.16.1.4. Seqment nəticəsinin açıqlanması tələb edilmir.

74.16.2. Seqment üzrə əlavə məlumat:

74.16.2.1. Uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə həm xidmət, həm də coğrafi seqmentlər üzrə aşağıdakı minimum məlumatın açıqlanması tələb olunur:

74.16.2.1.1. hər bir təqdim edilmiş xidmət seqmentinə daxil edilmiş mal və xidmətlərin növlərini;

74.16.2.1.2. hər bir coğrafi hesabat seqmentinin tərkibini;

74.16.2.1.3. xidmət və ya coğrafi seqmentlərin qəbul edilmədiyi halda onların xüsusiyyətini.

74.16.2.2. Təşkilat hər bir coğrafi seqment və xidmət seqmenti üzrə aşağıdakı məlumatlarını açıqlamalıdır:

74.16.2.2.1. Seqment xərclərini;

74.16.2.2.2. seqment aktivlərinin ümumi balans dəyərini;

74.16.2.2.3. Bir neçə dövr ərzində istifadə edilməsi nəzərdə tutulan seqment aktivlərinin əldə edilməsi üçün müvafiq dövr üzrə ümumi xərclər (torpaq, tikili, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər).

74.16.2.3. Seqmentlərarası qiymətqoyma, köçürmələrin və onlarda baş verən istənilən dəyişikliyin əsası uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə açıqlanmalıdır.

74.17. Pul vəsaitləri yaratmayan aktivlərin qiymətdən düşməsi barədə məlumatın açıqlanması:

74.17.1. Təşkilat aktivlərin hər bir sinfi üzrə aşağıdakıları açıqlamalıdır:

74.17.1.1. dövr ərzində mənfəət və ya zərərdə tanınmış qiymətdəndüşmə zərərlərinin məbləğini və həmin zərərlərin əks olunduğu maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatın müvafiq maddələrini;

74.17.1.2. dövr ərzində mənfəət və ya zərərdə tanınmış qiymətdəndüşmə zərərlərinin "storno" edilmiş məbləğini və həmin zərərlərin "storno" olunduğu maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatın müvafiq maddələrini.

74.17.2. Təşkilat, dövr ərzində tanınmış və ya "storno" edilmiş hər əhəmiyyətli qiymətdəndüşmə zərəri üzrə aşağıdakı informasiyanı açıqlamalıdır:

74.17.2.1. qiymətdəndüşmə zərərinin tanınmasına və yaxud "storno" edilməsinə səbəb olan hadisə və şərtləri;

74.17.2.2. tanınmış və yaxud "storno" edilmiş qiymətdəndüşmə zərərinin məbləğini;

74.18. Ümumi Dövlət Sektoru haqqında Maliyyə Məlumatının Açıqlanması:

74.18.1. Açıqlamalar:

74.18.1.1. Ümumi dövlət sektoru üzrə təqdim edilən açıqlamalar aşağıdakıları əhatə etməlidir:

74.18.1.1.1. Digər sektorlar üzrə investisiyaları ayrıca göstərməklə əsas siniflər üzrə aktivlər;

74.18.1.1.2. Əsas siniflər üzrə öhdəliklər;

74.18.1.1.3. Xalis aktiv/kapital;

74.18.1.1.4. Yenidən qiymətləndirmə üzrə ümumi artımlar və azalmalar, eləcə də, birbaşa olaraq xalis aktivlərdə/kapitalda tanınan digər gəlir və xərc maddələri;

74.18.1.1.5. Əsas siniflər üzrə gəlirlər;

74.18.1.1.6. Əsas siniflər üzrə xərclər;

74.18.1.1.7. Mənfəət və ya zərərlər;

- 74.18.1.1.8. Əsas sinif üzrə pul vəsaitləri hərəkətləri.
- 74.18.2. Birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatları ilə uzlaşdırma:
- 74.18.2.1. Ümumi dövlət sektorunun açıqlamaları hökumətin birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatları ilə uzlaşdırılmalı və bu zaman, müvafiq maliyyə hesabatlarında hər bir ekvivalent maddə üzrə uzlaşdırılan məbləğ ayrıca göstərilməlidir;
- 74.18.2.2. Birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatlarında verilən ümumi dövlət sektoru üzrə açıqlamaların maliyyə hesabatlarının statistik bazası çərçivəsində təqdim edilən ümumi dövlət sektoru üzrə açıqlamalar ilə uzlaşdırılması tələb edilmir.
- 74.19. Qeyri-birja əməliyyatları üzrə gəlirlərin açıqlanması:
- 74.19.1. Təşkilat müvafiq uçot siyasəti və izahlı qeydlərdə aşağıdakıları açıqlamalıdır:
- 74.19.1.1. Əsas siniflər üzrə ayrıca göstərməklə hesabat dövründə tanınan qeyri-birja əməliyyatları üzrə gəlirlərin məbləğini;
- 74.19.1.2. Qeyri-birja gəlirləri üzrə tanınan debitor borcların həcmi;
- 74.19.1.3. Şəraitin təsirinə məruz qalan aktivlər üzrə tanınan öhdəliklərin həcmi;
- 74.19.1.4. Məhdudluluqların təsirinə məruz qalan tanınan aktivlərin həcmi və müvafiq məhdudluluqların xüsusiyyətlərini;
- 74.19.1.5. Qeyri-birja əməliyyatları üzrə qabaqcadan alınmanın mövcudluğu və həcmi;
- 74.19.1.6. Silinən öhdəliklərin həcmi.
- 74.20. Maliyyə hesabatlarında Bütçə məlumatlarının təqdimatı. Bütçə və faktiki məbləğlərin müqayisəsinin təqdim edilməsi:
- 74.20.1. Təşkilat təqdim edilən maliyyə hesabatlarında ayrıca bütçə məbləğləri ilə faktiki məbləğlər arasında müqayisəni təqdim etməlidir:
- 74.20.1.1. Bütçə və faktiki məbləğlərin müqayisəsi aşağıdakı kimi ayrıca təqdim edilməlidir:
- 74.20.1.1.1. İlkin və yekun bütçə məbləğləri;
- 74.20.1.1.2. Müqayisə əsaslı faktiki məbləğlər;
- 74.20.1.1.3. Maliyyə hesabatları ilə birgə hazırlanan digər ictimai sənədlərə daxil olmadığı təqdirdə, təşkilatın bütçə ilə faktiki məbləğlər arasında əhəmiyyətli fərqlərin açıqlanması.
- 74.21. Əhəmiyyətli uçot siyasətləri və izahlı qeydlərdə sair açıqlamalar:
- 74.21.1 Məsuliyyətli mühafizəyə qəbul edilmiş aktivlər üzrə təşkilatlar tərəfindən aşağıdakı məsuliyyətli mühafizəyə qəbul edilmiş aktivlərə dair:
- 74.21.1.1. müsadirə edilmiş, sahibsiz qalmış, vərəsəlik hüququ əsasında dövlət mülkiyyətinə keçən əmlakların və dəfnələrin uçotu, qiymətləndirilməsi, saxlanması, istifadəsi və satışı məqsədi ilə;
- 74.21.1.2. emal edilmək məqsədi ilə;
- 74.21.1.3. müqavilələr üzrə elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvəqqəti alınmış xüsusi avadanlıqlar;
- 74.21.1.4. digər məqsədlər üçün qəbul olunmuş və qaytarılmış aktivlər.
- 74.21.2. Məsuliyyətli mühafizəyə qəbul edilmiş mal-material qiymətlilərin analitik uçotu mal-material dəyərlilərin növləri və saxlanılma yerləri, müqavilə və ya onların alınma qiymətləri üzrə ayrı-ayrılıqda əmlakın (qiymətlilərin) uçot kartı forma 1Q-də aparılır.
- 74.21.3. Ciddi hesabat sənədləri üzrə müəyyən olunmuş qaydada təsdiq edilmiş, saxlanılan və hesabat üçün istifadəyə verilən attestatlar, diplomlar, əmək kitabçaları və ciddi hesabat sənədlərinə dair məlumatlar açıqlanmaqla onların analitik uçotu əmlakın (qiymətlilərin) uçot kartı forma 1Q-də aparılır.
- 74.21.4. Ümidsiz debitor borcların silinməsi üzrə ödənilməsi mümkün olmayan ümidsiz debitor borcları (5 il müddətinə) açıqlanır. Ümidsiz borcların ödənişi üçün alınmış məbləğlər müvafiq bütçə gəlirlərinə aid edilməklə analitik uçotu əmlakın (qiymətlilərin) uçot kartı forma 1Q-də aparılır.

75. Yekun müddəalar

- 75.1. Təşkilatlar baş vermiş maliyyə-təsərrüfat əməliyyatlarının xüsusiyyətlərindən asılı olaraq İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının tələblərinə uyğun olaraq bu Qaydalarda əks etdirilməyən mühəsibat yazılışları vermək hüququna malikdirlər.
- 75.2. Təşkilatlar tərəfindən hesabat dövrü ərzində maliyyə-təsərrüfat əməliyyatları üzrə səhv verilmiş mühəsibat yazılışlarına düzəlişlər həmin yazılışlara əks və ya storno üsulu ilə (mənfi rəqəmlə mühəsibat yazılışı) müxəbirləşmələr verilməklə həyata keçirilir.

**“İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun
Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat
uçotunun aparılması qaydaları”na
1 nömrəli əlavə**

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 20___ il tarixə

FORMA 1

VÖEN										
-------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Müəssisə, təşkilat _____

Sahə (fəaliyyət növü) _____

Mülkiyyətin növü _____

Ünvan _____

Ölçü vahidi: manat

Bölmə/ maddə	Bölmə/Maddələrin adı	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin si	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə	
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
	AKTİVLƏR					
1	Qısamüddətli aktivlər					
10	Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri					
11	Qısamüddətli debitor borcları					
12	Ehtiyatlar					
13	Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri					
14	Sair qısamüddətli aktivlər					
	Cəmi qısamüddətli aktivlər					
2	Uzunmüddətli aktivlər					
20	Uzunmüddətli debitor borcları					
21	İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar					
22	Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri					
23	Torpaq, tikili və avadanlıqlar və digər uzunmüddətli aktivlər					
24	Qeyri-maddi aktivlər					
25	Sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri					
26	Təxirə salınmış vergi aktivləri					
27	Sair uzunmüddətli aktivlər					
	Cəmi uzunmüddətli aktivlər					

CƏMI AKTİVLƏR						
ÖHDƏLİKLƏR						
1	2	3	4	5	6	7
3	Qısamüddətli öhdəliklər					
30	Qısamüddətli kreditör borcları					
31	Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər					
32	Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər					
33	Sair qısamüddətli öhdəliklər					
	Cəmi qısamüddətli öhdəliklər					
4	Uzunmüddətli öhdəliklər					
40	Uzunmüddətli kreditör borcları					
41	Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər					
42	Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər					
43	Sair uzunmüddətli öhdəliklər					
	Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər					
	Cəmi öhdəliklər					
5	Xalis Aktivlər (Kapital)					
50	Ödənilmiş nizamnamə (nominal) kapitalı					
51	Emissiya gəliri					
52	Geri alınmış kapital (səhmlər)					
53	Kapital ehtiyatları					
54	Bölişdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)					
	Cəmi xalis aktivlər (kapital)					
	Cəmi xalis aktivlər (kapital) və öhdəliklər					

Rəhbər
Baş mühasib

“ ” 20 il

“İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun
Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat
uçotunun aparılması qaydaları”na 2 nömrəli
əlavə

MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA HESABAT
(xərclərin xüsusiyyəti üzrə)

31 dekabr 20 il tarixə

FORMA 2

VÖEN										
------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Müəssisə, təşkilat _____

Sahə (fəaliyyət növü) _____

Mülkiyyətin növü _____

Ünvan _____

Ölçü vahidi: manat

Bölmə/ maddə	Bölmə/Maddələrin adı	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin si	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə	
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
1	Gəlirlər					
	Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri					
	Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlir					
	Birja əməliyyatlarından gəlir					
	Sair əməliyyat gəlirləri					
	Cəmi gəlirlər					
2	Xərclər					
	Bitməmiş istehsalat və hazır məhsul ehtiyatlarındakı azalmalar (artımlar)					
	Sərf edilmiş materialların dəyəri					
	Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər xərclər					
	Amortizasiya xərcləri					
1	2	3	4	5	6	7
	Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə xərclər					
	Sair əməliyyat xərcləri					

Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər											
İnvestisiyaların yenidən qiymətləndirilməsindən qazanc və itkilər											
Xarici ölkələrdə aparılan fəaliyyətlərindən yaranan məzənnə fərqi											
Xalis aktivlərdə (kapitalda) artma (azalma)											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kapitalın maddələri arasında köçürmələr											
Hesabat dövrü üzrə mənfəət (zərər)											
Hesabat dövrü üzrə xalis aktivlərdə (kapitalda) cəmi dəyişikliklər											
Hesabat dövrünün sonuna olan qalıq											

Rəhbər
Baş mühasib

“ ” 20 il

**“İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun
Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat
uçotunun aparılması qaydaları”na
4 nömrəli əlavə**

**PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
(birbaşa metod)**

31 dekabr 20 il tarixə

FORMA 4

VÖEN _____

Müəssisə, təşkilat _____

Sahə (fəaliyyət növü) _____

Mülkiyyətin növü _____

Ünvan _____

Ölçü vahidi: manat

	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin si	Hesabat dövrü üzrə	Əvvəlki dövr üzrə
1	2	3	4
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəketi			
Pul daxilolmaları:			
Vergilər, rüsumlar və cərimələr nəticəsində yaranan pul vəsaiti daxilolmaları			
Mal və xidmətlərin qiymətləri üzrə yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları			
Qrantlar və ya transfertlər və büdcə təşkilatı tərəfindən həyata keçirilən digər vəsaitlər və büdcə ayırmaları nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları			
Royalti, haqlar, komisiyon yığımları və digər gəlirlərdən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolması			
CƏMI DAXILOLMALAR			
Pul xaricəmələri:			
1	2	3	4
Fəaliyyətin maliyyələşdirilməsi üçün büdcə təşkilatının digər təsərrüfat subyektlərinə pul vəsaitlərinin ödənilməsi (kreditlər istisna olmaqla)			
Mallara və xidmətlərə görə təchizatçılara pul vəsaitlərinin ödənişləri			
İşçilərə və onların adından pul vəsaitlərinin ödənişləri			
Sığorta şirkətinin sığorta mükafatları və ya iddialar, annuitetlər və digər müavinət siyasətləri üzrə pul vəsaitlərinin ödənişləri			
Əməliyyat fəaliyyəti ilə əlaqədar olan müvafiq vergilərin, tədiyələrin ödənilməsi ilə bağlı pul vəsaitlərinin ödənişləri			
Məhkəmə prosesləri ilə əlaqədar pul vəsaitlərinin ödənişləri			
Büdcəyə qaytarılan vəsait			
CƏMI XARICOLMALAR			

Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti			
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Pul daxilolmaları:			
Torpaq, tikili və avadanlıqların, qeyri-maddi və digər uzunmüddətli aktivlərin satılmasından əldə olunan pul vəsaitləri			
Digər təsərrüfat subyektlərinin pay və ya borc alətlərinin və birgə təşkilatlarda iştirak paylarının satılmasından yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları (pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi nəzərə alınan və diling və ya ticarət məqsədləri ucun saxlanılan alətlər üzrə pul vəsaitlərinin daxilolmaları istisna olmaqla)			
Digər tərəflərə təqdim edilmiş avansların və kreditlərin qaytarılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmaları (maliyyə institutlarının avans və kreditləri istisna olmaqla)			
Müqavilələrin diling və ya ticarət məqsədləri üçün saxlanıldığı və daxilolmaların maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyət kimi təsnifləşdirildiyi hallar istisna olmaqla, fyucers, forvard, opsiyon və svop müqavilələri üzrə pul vəsaitlərinin daxilolmaları			
CƏMI DAXILOLMALAR			
Pul xaricəlmaları:			
Torpaq, tikili və avadanlıqların, qeyri-maddi və digər uzunmüddətli aktivlərin əldə edilməsi məqsədilə pul vəsaitlərinin ödənişləri. Bu ödənişlər təsərrüfat subyekti tərəfindən öz gücünə inşa edilmiş torpaq, tikili və avadanlıqlar, habelə layihələr üzrə kapitallaşdırılan xərclərə aid ödənişləri daxil edir			
1	2	3	4
Digər təsərrüfat subyektlərinin pay və ya borc alətlərinin və birgə təşkilatlarda iştirak paylarının əldə edilməsi üçün ödənilən pul vəsaitlərinin xaricəlmaları (pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi nəzərə alınan və diling və ya ticarət məqsədləri ucun saxlanılan alətlər üzrə pul vəsaitlərinin xaricəlmaları istisna olmaqla)			
Digər tərəflərə təqdim edilən avanslar və borc vəsaitləri (dövlət maliyyə qurumlarına təqdim edilən avanslar və borc vəsaitləri istisna olmaqla)			
Xarici valyutada qiymətli kağızların alınması			
Müqavilələrin diling və ya ticarət məqsədləri üçün saxlanıldığı və ödənişlərin maliyyələşdirmə fəaliyyəti kimi təsnifləşdirildiyi hallar istisna olmaqla, fyucers, forvard, opsiyon və svop müqavilələri üzrə pul vəsaitlərinin ödənişləri			
CƏMI XARICOLMALAR			
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti			
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İstiqrazların, borc sənədlərinin, veksellərin, istiqraz vəərəqələrinin, girov (ipoteka) kağızlarının və digər qısamüddətli və uzunmüddətli istiqrazların buraxılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmaları			
Borc şəklində alınmış məbləğlərə görə daxilolmalar			
CƏMI DAXILOLMALAR			
Pul xaricəlmaları			
Hökumətə və ya onun adından müvafiq səlahiyyətləri həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına verilən dividendlər, bölüşdürmələrə görə pul vəsaitlərinin xaricəlmaları			
Maliyyə icarəsi üzrə yerinə yetirilməmiş öhdəliyin qalıq məbləğinin azaldılması üçün icarəyə götürən tərəfindən pul vəsaitlərinin ödənişləri			
Borc şəklində alınmış məbləğlərin geri qaytarılmasına görə pul vəsaitlərinin xaricəlmaları			
CƏMI XARICOLMALAR			
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin xalis artması (azalması)			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin əvvəlinə olan qalıq			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə ilin sonuna olan qalıq			

Rəhbər
Baş mühasib

“ ” 20 il

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

- 17 oktyabr 2019-cu il tarixli Q-11 nömrəli Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15201910170011, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 18 oktyabr 2019-cu il)
- 24 aprel 2021-ci il tarixli Q-09 nömrəli Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202104240009, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 29 aprel 2021-ci il)
- 30 dekabr 2021-ci il tarixli Q-20 nömrəli Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202112300020, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 10 yanvar 2022-ci il)

QƏRARA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SIYAHISI

^[11] -17 oktyabr 2019-cu il tarixli **Q-11 nömrəli** Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15201910170011, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 18 oktyabr 2019-cu il**) ilə "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları"nın 10.72-ci bəndindən "texniki" sözü çıxarılmışdır.

^[12] -30 dekabr 2021-ci il tarixli **Q-20 nömrəli** Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202112300020, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 10 yanvar 2022-ci il**) ilə "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları"nın 25.10-cu bəndində "Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna" sözləri "dövlət sosial müdafiə fonduna" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[13] -24 aprel 2021-ci il tarixli **Q-09 nömrəli** Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202104240009, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 29 aprel 2021-ci il**) ilə "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları"nın 74.15.2.1-ci yarımbəndində "giron" sözündən sonra "(ipoteka)" sözü əlavə edilmişdir.